ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวลัดดา แก้วประเสริฐชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

27 พ.ย. 2544

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวลัดดา แก้วประเสริฐชัย

ท 21029

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ตุลาคม 2544

157716

ลัดดา แก้วประเสริฐชัย.(2544). *ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.สุวพร เซ็มเฮง

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 30 คน

แบบแผนการทดลองเป็นแบบ One - Group Pretest - Posttest Design ใช้เวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 60 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แบบฝึกการคิดอเนกนัย และแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t - test แบบ Dependent Samples

ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดอเนกนัย มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE USE OF DIVERGENT THINKING EXERCISES FOR DEVELOPING CREATIVE WRITING ABILITY OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

MISS LADDA KAEWPRASERTCHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
October 2001

Ladda Kaewprasertchai. (2001). *The use of Divergent Thinking Exercises for Developing Creative Writing Ability of Prathom Suksa V Students.* Master Project, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok ; Graduate School, Srinakharinwirot. Advisor Committee : Dr.Suwaporn Semheng.

This research aimed to study the use of divergent thinking exercises for developing creative writing ability of Prathom Suksa V students . The one group pretest - posttest design was used in this study .

The sample consisted of 30 students of Prathom Suksa V students of Wat Sribunreung school in Bangkapi District, Bangkok Metropolitan. The experiment was done during enrichment hour on Monday, Tuesday and Wednesday within 7 week, with 20 teaching periods of 60 minutes each.

Research tools consisted of 18 divergent thinking exercises and creative writing ability test. Mean, Standard deviation and t - test for dependent sample were used in data analysis and hypothesis testing.

It was revealed that after using divergent thinking exercises, the creative writing ability scores was significantly higher than before using the exercises at the .05 level. This indicated that the divergent thinking exercises enhanced the creative writing ability of the students.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร. สุวพร เซ็มเฮง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร. สุวพร เซ็มเฮง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วัญญา วิศาลาภรณ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล)

วันที่ ...5... เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือ ในการให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำเป็นอย่างดียิ่ง จากอาจารย์ดร.สุวพร เซ็มเฮง อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ รองศาสตราจารย์วัญญา วิศาลาภรณ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ที่ได้เสนอแนะแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการทำสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์วัญญา วิศาลาภรณ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธ์พานิช และอาจารย์จิรภา มาลัยธรรม ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนได้กรุณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนวัดศรีบุญเรือง ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและเป็นกำลังใจในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา และครูอาจารย์ผู้วางรากฐานทางการศึกษาให้กับผู้วิจัย

ลัดดา แก้วประเสริฐชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	34
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	35
กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	35
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	36
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	41
ตัวอย่างแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์	52
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 61

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 61

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า 61

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 61

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 61

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 61

วิธีดำเนินการทดลอง 62

การวิเคราะห์ข้อมูล 62

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล 62

อภิปรายผล 62

ข้อเสนอแนะ 64

บรรณานุกรม 65

ภาคผนวก 71

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 แบบแผนการทดลอง 35

2 ตารางการฝึกการคิดอเนกนัย 53

3 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุดและคะแนนสูงสุด ของการฝึกการคิดอเนกนัย จำแนกรายด้าน 59

4 ตารางเปรียบเทียบผลการทดสอบ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการฝึกการคิดอเนกนัย 60

5 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบฝึกที่ใช้ในการฝึกการคิดอเนกนัย 148

6 ผลการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการฝึก 149

7 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 1 150

8 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 2 151

9 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 3 152

10 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 4 153

11 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 5 154

12 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียน ด้านที่ 6 155

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ แต่ละชาติต่างก็มีภาษาเป็นของตนแตกต่างกันไป ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านการศึกษาเล่าเรียน การติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ (วรรณี โสมประยูร.2539 :17) และยังมีส่วนช่วยในการแสวงหาความรู้รอบตัว พัฒนาความคิดของบุคคลให้กว้างไกลในด้านความคิดเห็น จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนการสอนภาษาจึงมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาควรได้รับการฝึกทักษะทางด้านภาษาให้ชำนาญ จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไปในอนาคต (กรรณิการ์ พลยุทธ. 2541 : 1)

การเรียนภาษาไทยจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญของการเรียน คือ เน้นเครื่องมือสื่อสารแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์และผลสำเร็จในชีวิต นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นจึงควรให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีทัศนคติและเจตคติที่ดีอันถูกต้องตามความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้น เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาไทย โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษา เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนตามควรแก่วัย มีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 17)

การเขียนมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ช่วยสื่อความหมายถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจของตนเองออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ (วรรณี โสมประยูร .2539 : 146) ในการเขียนเด็กมีความเป็นอิสระในการแสดงออกในด้านการคิด เป็นการเปิดใจของตัวเองได้โดยเสรี การเขียนที่ดีนั้นจะต้องใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง จากการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาในด้านทักษะการเขียน ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการเขียนของนักเรียนนั้นมีหลายด้าน โดยมีสาเหตุมาจากนักเรียนนำภาษาพูดมาใช้เป็นภาษาเขียน ไม่รู้จักการเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ไม่สามารถลำดับความคิดในการเขียน และที่สำคัญที่สุดนักเรียนไม่สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดความรู้ ขาดการฝึกฝน หรือมีประสบการณ์น้อย สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ก็ด้วยการฝึกเขียนสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะจะทำให้นักเรียนมีความคิดที่คล่องแคล่ว มีความคิดริเริ่มและแปลกใหม่ ซึ่งจะทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าที่จะเขียนออกมาตามจินตนาการของ

นักเรียนเอง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจความคิด และจินตนาการของนักเรียนที่สื่อสารผ่านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นความจำเป็นแก่ชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน (บันลือ พฤกษะวัน. 2536 : 9)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนจะใช้จินตนาการ ประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน(อัจฉรา ชีวพันธ์.2532 : 2) ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นจุดประสงค์หนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือให้นักเรียนสามารถเขียนแสดงความคิดอย่างเสรี และเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ (กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ .2535 : 13) หลายคนมักคิดกันว่า ผู้ที่เขียนเป็นนั้นเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์ ที่จะทำให้ผู้อ่านมีความชื่นชมต่อผลงานของตน แต่ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ในการเขียน ก็สามารถแสวงหาความสำเร็จในการเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเขียนมาใช้ให้ถูกทาง ตลอดจนถึงการหมั่นฝึกฝนตนเอง ให้เกิดความชำนาญ ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะของการสื่อภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อย ๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้นั้นพัฒนาการเขียนได้ (อัจฉรา ชีวพันธ์. 2532 : 5)

ความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นสมรรถภาพที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ความสามารถในการคิดที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถในการคิดแตกแยกออกไปหลายทิศทาง หลายลักษณะ หลายแง่หลายมุม หรือเรียกว่าความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยความคิด 4 ลักษณะ คือ ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) (Guilford. จินดา กิจพูนวงศ์. 2537: 14-15 ; อ้างอิงจาก Guilford, 1969 : 145 - 151) ดังนั้นครูผู้สอน ควรตระหนักในภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องค้นหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ ตามควรแก่วัยและศักยภาพ โดยใช้สิ่งเร้าที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คือการจินตนาการทางภาพและภาษา (Visual and Semantic Imagery) เมื่อนักเรียนคิดในเชิงสร้างสรรค์ได้ ก็จะสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นการเขียนในเชิงสร้างสรรค์ต่อไปได้ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2526 : บทนำ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการฝึกความคิดอเนกนัย โดยใช้แบบฝึกที่เป็นภาพและภาษา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดจินตนาการโดยอิสระ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอเนกนัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลการฝึกการคิดอเนกนัยที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ได้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเป็นแนวทางสำหรับครู ในการสร้างแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้ความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ที่เรียนกิจกรรมประเทืองปัญญา กลุ่มภาษาไทย โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แบบฝึกการคิดอเนกนัยตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด โดยใช้สิ่งเร้าที่เป็นภาพและภาษา ซึ่งผลของการคิดแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูปและการประยุกต์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลในการที่จะให้ข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่จำกัดจำนวนจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้

2. แบบฝึกการคิดอเนกนัย หมายถึง แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเร้าให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นภาษาเขียน โดยไม่จำกัดจำนวนและมีคำตอบได้หลายทิศทาง ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford)โดยใช้ทั้งภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า เน้นความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม โดยแบ่งแบบฝึกเป็น 6 ด้าน จำนวน 18 แบบฝึก ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของหน่วย จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบในลักษณะการเขียนคำที่เป็นพวกเดียวกัน การสร้างคำใหม่ และบอกสิ่งที่นึกถึง

ด้านที่ 2 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของกลุ่มหรือจำพวก จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบในลักษณะของการบอกประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้ บอกลักษณะร่วมกัน และเขียนชื่อสมาชิกของสิ่งที่กำหนดให้

ด้านที่ 3 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของความสัมพันธ์ จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบในลักษณะของการบอกความหมายของภาพ การเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน และบอกความเหมือนหรือคล้ายกัน

ด้านที่ 4 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของระบบ จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบในลักษณะของการแต่งประโยคจากภาพ แต่งประโยคจากตัวอักษร และเขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์ที่กำหนดให้

ด้านที่ 5 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของการแปลงรูป จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบ ในลักษณะของการบอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน และเขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง

ด้านที่ 6 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของการประยุกต์ จำนวน 3 แบบฝึก ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดหาคำตอบในลักษณะของการบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ แต่งเรื่องจากประโยค และเขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง

3. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เขียนออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยถ้อยคำที่แปลกใหม่ สละสลวย ชวนให้ผู้อ่านติดตามโดยอาศัยประสบการณ์และจินตนาการของผู้เขียนเอง

4. แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนเรียงความบรรยายภาพภายในเวลาที่กำหนดโดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ด้าน ดังนี้

4.1 แนวความคิด หมายถึง การเสนอเรื่องด้วยความคิดที่แปลกใหม่หรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยความคิดของนักเรียนเอง

4.2 การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การลำดับความคิดหรือเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

4.3 เนื้อเรื่อง หมายถึง เนื้อหาสาระหรือการดำเนินเรื่องที่เหมาะสมกับชื่อเรื่องและภาพที่กำหนด

4.4 การใช้ภาษา หมายถึง การใช้ถ้อยคำหรือสำนวนเพื่อสื่อความตามที่ต้องการได้ถูกต้องตามกาลเทศะและเหมาะสมกับเหตุการณ์ของเรื่อง

4.5 รูปแบบ หมายถึง การนำเสนอเรื่องราวตามแบบแผนของการเขียนเรียงความซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นการนำเรื่อง เนื้อเรื่อง และการสรุปเรื่อง และเขียนเรื่องได้ความยาวตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึงผู้มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผลการศึกษาหรือผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการวัดผลมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 ท่านและผู้มีวุฒิปริญญาโททางด้านภาษาไทย หรือครูผู้สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2532 : 2) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 33) กล่าวว่า ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของคนเขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพลิดเพลินใจ และประดับสติปัญญาไปในตัว

ศศิธร สุทธิแพทย์. (2530 : 2) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผลมาจากการพัฒนาการเขียนที่เคยปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำให้เป็นการเขียนในระดับสูงขึ้น นอกจากจะเป็นการสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจแล้ว ยังต้องมีศิลปะในการสร้างคำและข้อความ ใช้ความคิดจินตนาการสร้างผลงานใหม่ขึ้น โดยมิได้ลอกเลียนแบบผู้ใด ผู้เขียนจะมีความเป็นตัวของตัวเองในการคิดหารูปแบบใหม่ๆ ใช้ภาษาแปลกหรือภาษาสละสลวยโดยไม่สร้างความจำเจ ซึ่งมีความแปลกใหม่หมุนเวียนกันเข้ามามิได้ขาด ดังนั้นนอกจากโลกจะมีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ มนุษย์รู้จักวิทยาการใหม่ ๆ ในทางศิลปะภาษาเรายังมีการถ่ายทอดความคิดที่แปลกใหม่ เพื่อความเพลิดเพลินและสร้างสติปัญญาแก่ผู้อ่านด้วย

วรรณพร ภิรมย์รื่น (2527 : 167) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนใส่อารมณ์และความรู้สึกเข้าไปในตัวหนังสือหรือในข้อเขียน เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้อ่านโดยใช้ศิลปะการใช้ภาษาที่มีชีวิต แปลกใหม่ชวนให้ผู้อ่านติดตาม

สนม ครุฑเมือง (2528 : 314) การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ใช้จินตนาการ ซึ่งใช้ศิลปะชั้นเชิงในการคิดประดิดประดอย ความรู้สึกนึกคิดเป็นตัวอักษร ความนึกคิดนั้นอาจเป็น

ความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดเสนอมาก่อน หรืออาจเป็นความคิดเก่าแต่นำมาประยุกต์เป็นแนวใหม่ก็ได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่เกิดจากความสามารถที่แต่ละคนแสดงออกมา เป็นความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำกับของใคร โดยอาศัยประสบการณ์และจินตนาการกลั่นกรองอย่างลึกซึ้ง จนสามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนและงดงามทั้งการใช้ถ้อยคำ ความคิดอันเป็นเนื้อหาแก่นสารและใจความสำคัญของงานเขียน

ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 34) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น

2. เพื่อให้เข้าใจเห็นคุณค่าและชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม

4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริมการสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคล ด้วยการออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี

5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ

6. ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอภิปรายร่วมกัน จะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

วรรณพร ภิรมย์รื่น (2527 : 168) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะการใช้ภาษาเขียน เพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆรอบตัวเด็กอย่างเสรี

2. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และกระตุ้นให้มีความสนใจในงานวรรณศิลป์

3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีพื้นฐานทางภาษาดีอยู่แล้ว และมีความสนใจฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มีโอกาสฝึกได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

แมคคี (วรรณี โสมประยูร. 2521: 20 - 21 ; อ้างอิงจาก Mackee. 1955) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ให้โอกาสเด็กแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจากประสบการณ์ที่เขาได้ผ่านมาอย่างอิสระและเสรี

2. ส่งเสริมความสามารถตามธรรมชาติทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าทางวรรณคดี โดยมีลักษณะภาษาที่ดี ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและสนใจ

3. ส่งเสริมและเร้าให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดี เพื่อความเพลิดเพลินในเวลาว่าง

4. มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการเขียนอย่างมีกฎเกณฑ์

5. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลของเด็ก ให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงความรู้สึกและแนวคิด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ว่า เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างเสรี ส่งเสริมให้เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดีพัฒนาความสามารถทางภาษา มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย พัฒนาบุคลิกภาพและให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประภาศรี สีหอำไพ (2531 : 1 - 3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. มีแนวการเขียนเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ ผู้เขียนควรมีข้อสังเกตประสบการณ์ ความนึกคิด ความเห็นหรือจินตนาการเป็นของตนเอง การเขียนแบบย่อความ เรียงความ เขียนข่าวรายงาน ถอดคำประพันธ์ การแปล ไม่จัดว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2. มีความแปลกใหม่และมีความสามารถในการแสดงออก ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพตามที่ตนต้องการได้ ด้วยการใช้ถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษร งานเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการสื่อความหมายในท่วงทำนองที่แปลกใหม่ ตามสำนวนลีลาของผู้เขียน งานเขียนที่เกิดจากจินตนาการ เช่นเรื่องสั้น นวนิยาย ล้วนแต่อยู่ในลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

3. การเขียนสร้างสรรค์ มิได้หมายเฉพาะความเรียงเชิงศิลปะในรูปร้อยแก้วเสมอไป คุณภาพของงานอยู่ที่ความสามารถของผู้เขียนที่มีศิลปะในการเขียนอย่างแท้จริงจนถึงระดับกวีนิพนธ์ได้

4. ในงานเขียนประเภทร้อยกรอง นอกจากจะเสนอแนวคิด เค้าโครงเรื่องที่แปลกใหม่แล้ว อาจไม่ยึดฉันทลักษณ์ตามรูปแบบคำประพันธ์เดิม

5. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา งานเขียนสร้างสรรค์มิใช่เพียงแต่จะเสนอสิ่งแปลกใหม่หรือให้ความเพลิดเพลินเท่านั้น ควรจะให้ผู้อ่านได้คิดและจินตนาการตามไปด้วยวิจารณญาณ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรืองปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ฉวีวรรณ จินดาพล (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2538 : 14 - 15 ; อ้างอิงจาก ฉวีวรรณ จินดาพล. 2528 : 60 - 61) กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีอิสระในการเขียน เด็กจะเขียนโดยไม่อยู่ภายใต้การบังคับชักนำหรืออิทธิพลของใคร แต่เด็กจะเขียนในสิ่งที่เขารู้สึกว่าต้องการเขียน

2. การเขียนจากความรู้สึกที่แท้จริงของเด็ก เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งที่เขาพบเห็น ประทับใจ จินตนาการออกมา โดยครูอาจจะให้หัวข้อกระตุ้นให้เด็กคิด หรือจัดสถานการณ์เพื่อให้เด็กรู้สึกจินตนาการมากพอที่จะเขียนได้

3. การเขียนที่มีลักษณะเฉพาะตน เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบในการเขียนแตกต่างกัน ครูอาจช่วยแนะนำให้ได้บ้างในการเขียนครั้งต่อ ๆ ไป

4. การเขียนร้อยกรองจะเห็นงานที่เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้มาก เพราะจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมาย มีเสียงคล้องจอง มีสัมผัส รัดกุม และเกิดภาพพจน์ตรงตามความคิด เด็กบางคนอาจคิดรูปแบบร้อยกรองอย่างง่าย ๆ ขึ้นเองก็ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าการเขียนแบบสร้างสรรค์จะต้องสร้างรูปแบบของการประพันธ์ใหม่เสมอไป

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 7) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าควรจะประกอบด้วย

1. ให้ความแปลกใหม่
2. ใช้ภาษาคมคาย กะทัดรัด
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้ฟังได้
4. เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิตและก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจออกมา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่มีความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ มีศิลปะในการแสดงออกทางภาษาและความคิดที่ก่อให้เกิดปัญญา หรือช่วยให้ผู้อ่านเกิดความคิดที่ดีงาม รวมทั้งสามารถเขียนโน้มน้าวให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตาม และสะท้อนใจตามงานเขียนที่มีลักษณะเชิงสร้างสรรค์ตามไปด้วย

องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เวสท์ (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2538 : 15 ; อ้างอิงจาก West. 1973 : 267 - 271) ได้กล่าวว่า การเขียนทั้งหลายนั้นเป็นการสร้างสรรค์ ถ้าหากว่าเราจะรู้จักเขียนสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเก่า ความคิดเก่า แต่ถ้านำมาแสดงออกในรูปแบบใหม่ เสริมความคิดใหม่เข้าไป มีการแสดงออกใหม่ ๆ ทางจินตนาการ ผลงานนั้นก็จะเป็นงานเขียนใหม่ที่สมบูรณ์ขอแต่เพียงให้ผลงานนั้นมาจากตัวของเราเอง ด้วยความชาญฉลาด มิได้เป็นการ

ลอกเลียนแบบใคร และมิใช่เพื่อการสื่อสารกันโดยทั่วไปเท่านั้น โดยมีองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์อยู่ 4 อย่าง คือ

1. ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะงานเขียนใด ๆ ถ้าขาดความจริงใจแล้วจะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นด้อยลงไปมาก ผู้เริ่มฝึกการเขียนหลายคนพยายามที่จะเขียนให้มีความสั้น ๆ เขียนเป็นบรรทัด ๆ ลงมา ใส่สัมผัสและจังหวะวรรคตอนลงตามที่เห็นเหมาะสมแต่ถ้าขาดความจริงใจข้อเขียนนั้นจะดูขัด ๆ รูปแบบก็ดูจะไม่เหมาะกับข้อเขียนนั้น ส่วนเนื้อความจะดูไม่สมจริงขึ้นมาทันที ผู้เขียนเองจะสับสนในการเขียนทั้งใจความสำคัญที่ควรจะกล่าวถึง คงมีแต่ส่วนประกอบย่อยที่ไม่สามารถทำให้อ่านประทับใจได้

2. อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนต้องให้ความสนใจในการเสนอข้อเท็จจริง น้อยกว่าการเสนอจินตนาการ ทัศนคติ และอารมณ์ความรู้สึก การบรรยายที่ให้ข้อมูลละเอียดลออ แต่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าการพรรณนา จึงไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์เพราะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านคิดถึง ความน่าเชื่อถือและความสมจริง แต่การพรรณนานั้นเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกด้วยอารมณ์ แล้วพยายามจินตนาการให้กว้างไกลออกไป แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าการเขียนบรรยายจะเป็นการเขียนสร้างสรรค์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียนจะใช้ความสามารถทางศิลปะภาษาทำให้เป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3. ความคิดริเริ่ม คนแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะของตนเองมีความนึกคิดและความสามารถอยู่ในตนผิดแผกแตกต่างกันออกไป ต้องพยายามค้นพบความคิดแปลกใหม่เพื่อสร้างผลงานใหม่ ๆ ออกมา อย่ามัวแต่ไปคิดริษยาหรือพยายามลอกเลียนแบบผู้อื่น เพราะ " ความริษยาเป็นความเขลาและการลอกเลียนแบบเป็นการฆ่าตัวตาย " คนที่ประสบความสำเร็จคือคนที่นับถือตนเองสูง รู้จักคิด และรู้จักสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในทางที่เป็นประโยชน์

4. การสร้างประสบการณ์ การเขียนสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียน ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงและเสียงนั้นจะใช้แทนประสบการณ์ต้องไม่ใช่คำที่เป็นนามธรรมมากเกินไป เพราะนามธรรมไม่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้เท่าที่ควร ผู้เขียนจะเพิ่มเติมบทสนทนาใช้ภาษาและเสียงของภาษาถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้อ่านด้วยวิธีใดก็ได้ ให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิดและติดตามเรื่องไปโดยตลอด เมื่อเขาอ่านเรื่องของเรา ต้องให้เขารู้สึกว่าเขาได้รับสาระไปสร้างประสบการณ์ใหม่ได้ ไม่ควรใช้วิธีการจำเจอยู่แต่ในแบบเดิม ใช้ความคิดเดิม แม้จะเป็นประสบการณ์เดิมของผู้เขียนก็ตาม เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชนะ เวชกุล (2524 : 35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการโดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รส

และมีความรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้นพลิกแพลงถ้อยคำและรูปประโยคให้สละสลวยน่าฟังน่าอ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระทบกระเทียบเสียดสีผู้หนึ่งผู้ใด

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรืองปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความจริงใจในการเขียน แสดงความคิดจินตนาการแปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน ใช้สำนวนภาษาที่สละสลวย น่าอ่าน ให้ผู้อ่านมีความรู้สึกคล้อยตาม มีคุณค่าทางอารมณ์และสติปัญญาแก่ตนเองและสังคม

แนวการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรรค์ (2538: 20 - 21)ได้เสนอแนวทางการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นจูงใจ เป็นขั้นที่ให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ครูต้องพยายามสร้างความรู้สึกให้นักเรียนอยากเขียน

2. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่น่าสนใจ ขั้นนี้ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน

3. ขั้นเขียน ขั้นนี้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองสนใจอย่างอิสระ

4. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเรื่องที่เขียน หลังจากเขียนเรื่องเสร็จแล้วให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรื่องกันอ่าน เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น

5. ขั้นติดตามผลกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น เขียนเรื่องที่ต่อเนื่องกันหรือต้องแก้ไขข้อบกพร่องบางอย่าง

บันลือ พฤกษะวัน (2536 : 7 - 8) ได้กล่าวถึงแนวการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ครูต้องสร้างบรรยากาศโดยเป็นผู้ที่รักเมตตา มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เข้าใจและให้ความเห็นอกเห็นใจเด็กของตนโดยให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยให้มากและงดเว้นการตำหนิ

2. ให้อิสระในการทำงานแก่เด็กที่จะทำ จะคิดและรู้จักใช้การยืดหยุ่นทั้งการใช้เวลาและระเบียบ หรือรูปแบบที่มักเคยกำหนดงานให้น้อยลง ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน

3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง จากการศึกษาสภาพแวดล้อม และให้ได้มี

วัสดุการอ่านหนังสือเด็กหลายประเภทให้เลือกอ่านอย่างอิสระ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของเด็ก

4. จากการส่งเสริมการอ่าน ประดิษฐ์เศษวัสดุ และประสบการณ์ทั้งหลาย ควรให้โอกาสมีการแลกเปลี่ยนโดยการเล่า รายงาน อภิปราย และสรุปผลโดยนักเรียนเองเสมอ ๆ

5. กระตุ้น ชี้แนะให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สร้างความแปลกใหม่ ได้เห็นสิ่งแปลกใหม่ ทั้งเครื่องเล่น หนังสือเด็กโดยการชี้แนะและส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนานเพลิดเพลินอยู่เสมอ โดยครูเองต้องเป็นคนที่ให้ความสนใจในการแสดงออกของเด็ก และส่งเสริมการแสดงออกอย่างกว้างขวาง

บันลือ พฤกษะวัน (2536 : 49 - 55) ได้เสนอแนวคิดในการส่งเสริมการเขียนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเขียนชื่อภาพ เขียนอธิบายภาพ

1.1 ให้โอกาสเด็กวาดภาพตามที่ต้องการโดยอิสระ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องบอกชื่อภาพได้

1.2 กิจกรรมการส่งเสริมการแสดงออกทางภาษาไม่ควรจำกัดเฉพาะการเขียน ควรจัดกิจกรรมการฝึกและพัฒนาภาษาพูดควบคู่กันหลายลักษณะสลับกันไป

1.3 ส่งเสริมการเขียนบอกรายละเอียดและเขียนบรรยายภาพ

1.4 การส่งเสริมการเขียนโดยเติมบรรยายภาพหรือบอกภาพ

2. ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์และนิทานที่ฟัง

2.1 ส่งเสริมให้เขียนเล่ากิจวัตรประจำวัน

2.2 ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์หรือเหตุการณ์

2.3 การส่งเสริมการเขียนนิทานที่เคยฟังมา

3. ส่งเสริมการเขียนเพื่อแสดงความต้องการของตน เช่น หนังสืออ่านที่เธอรัก เธอชอบมากที่สุดนั้นเรื่องอะไร เหตุใดจึงชอบเขียนเล่าเรื่อง

4. ส่งเสริมการเขียนหรือแสดงความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ เขียนโดยอิสระ โดยอาศัยครูช่วยกำหนดสถานการณ์ แล้วให้เด็กเขียนบอกถึงความรู้สึก ชอบ เกลียด กลัว ในเวลาสถานที่ที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นและเป็นเพราะสาเหตุใด อาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้

อารี รังสินันท์ (2532 : 12 - 30) ได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายด้าน และได้เสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ทางภาษาไว้จำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมากล่าวเพียงบางส่วน ดังนี้

1. กิจกรรมความคิดคล่องแคล่ว
2. กิจกรรมต่อความยาว ให้นักเรียนต่อคำ
3. กิจกรรมความเหมือน

4. กิจกรรมอุปมาอุปมัย เติมคำเปรียบเทียบกับคำที่กำหนดให้ได้มากที่สุด

5. กิจกรรมจับคู่ คือลองคิดเติมคำซึ่งเกี่ยวเนื่องกันหรือคู่กัน

6. กิจกรรมตั้งชื่อเรื่องจากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน ให้ได้มากที่สุด ให้แปลกและน่าสนใจ

7. กิจกรรมแต่งเรื่องจากภาพ

8. กิจกรรมแต่งประโยคจากคำ

9. กิจกรรมเรียงคำเป็นความเรียง โดยให้นักเรียนนำกลุ่มคำที่กำหนดให้มาเขียนเรียงความ

10. กิจกรรมเขียนขยายความ โดยให้ผู้เรียนเลือก 1 หัวข้อ แล้วรวบรวมความคิดเกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ เป็นข้อ ๆ จัดลำดับความสำคัญแล้วเขียนเป็นเรียงความ 5 - 10 บรรทัด

11. กิจกรรมความคิดคำนึง ได้แก่ แต่งเรื่องจากหัวข้อที่สมมติขึ้น

12. กิจกรรมแสดงทัศนะ เช่น ถ้าคนบินได้ จะเกิดอะไรขึ้น

อารี พันธ์มณี. (2540 : 130 -131) ได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยไว้หลายรูปแบบดังนี้

1. กิจกรรมเขียนเรื่องจากภาพ

2. กิจกรรมเขียนเรื่องต่อจากข้อความที่ให้มา และตั้งชื่อเรื่องที่เขียน

3. กิจกรรมเขียนประโยคอธิบายภาพ

4. กิจกรรมเขียนแสดงความคิดเห็น อภิปรายข่าวที่ได้อ่าน

5. เขียนนิทานโดยใช้คำที่กำหนดมา

6. เขียนคำใหม่ให้มีลักษณะร่วมเหมือนคำที่ให้มาและเป็นคำที่มีความหมาย

7. นำคำที่กำหนดให้มาแต่งประโยคที่มีความหมายให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

8. เขียนคำให้คล้องจองกับคำที่ให้มา

9. เขียนคำใหม่ให้ขึ้นต้นด้วยพยางค์ท้ายของคำที่กำหนด และเป็นคำที่มีความหมาย

10. เขียนแสดงความรู้สึกจากภาพที่ได้เห็น

11. กิจกรรมทางภาษาในลักษณะต่าง ๆ

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 40 - 137) ได้เสนอแนะรูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดหมู่เขียนเรื่องบนกระดาน

2. กำหนดประโยค 2 - 3 ประโยค แล้วให้นักเรียนเขียนต่อเองเป็นเรื่องสั้นประมาณ 5 - 8 ประโยค

3. เขียนบรรยายภาพ

4. ให้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักแล้วให้เขียนเกี่ยวกับภาพนั้น

5. ให้คำที่มีความหมายเป็นคำที่นักเรียนรู้จักตามวัยของเขา แล้วนำคำนั้นมาเขียนเรื่อง

6. ให้ภาพ ให้คำ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพ

7. ให้ภาพ ให้ชื่อเรื่องและข้อความ 2 - 3 ประโยค ให้นักเรียนเขียนต่อให้จบ

8. ให้ประโยคหลาย ๆ ประโยคที่มีความสัมพันธ์กันให้นักเรียนเขียนต่อแล้วตั้งชื่อเรื่อง

9. ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับภาพ

10. ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ

11. ให้เขียนแสดงความต้องการ

12. ให้นักเรียนเขียนโฆษณาขายสิ่งของต่าง ๆ

13. ให้เขียนคำขวัญเกี่ยวกับภาพ

14. ให้ชื่อเรื่อง นักเรียนเขียนเรื่องจากชื่อเรื่อง

15. เขียนบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อใช้ในการแสดง

การส่งเสริมการแสดงออกด้านความรู้สึกนึกคิด ย่อมช่วยพัฒนาความคิดในการเขียน บ่งบอกถึงพื้นฐานแห่งจิตใจได้ดี เด็กเองก็จะรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากนัก การส่งเสริมโดยให้กำลังใจจากครูและการช่วยเหลือแนะนำย่อมมีความสำคัญยิ่ง นอกจากลักษณะงานที่ควรส่งเสริมการเขียน ที่ให้โอกาสเด็กได้แสดงออกโดยการคิดอย่างอิสระ มีลักษณะใกล้เคียงระหว่างการแสดงออกตามความต้องการ และความรู้สึกนึกคิดก็คือความปรารถนาที่อยากจะเป็น หรือความใฝ่ฝันของเด็กนั่นเอง

ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เจือ สตะเวทิน (2522 : 3) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า ช่วยเสริมความงอกงามทางสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย เจตคติ ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ อารมณ์ ตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวนักเรียนอีกด้วย

ฉวีวรรณ จินดาพล (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2538 : 25 ; อ้างอิงจาก ฉวีวรรณ จินดาพล : 2528 : 61 - 62) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษา ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของเด็ก

2. เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักคำศัพท์มากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดในการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน วลี ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน มีชีวิตชีวาแก่ผู้อ่านและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน

3. เป็นการฝึกให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. เป็นการช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น จากการเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดและปัญหาของเด็ก

5. การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้มีความนับถือ ยอมรับตนเอง ภูมิใจในตนเองและรู้จักยอมรับผู้อื่น

6. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กมีความรู้ เกิดความซาบซึ้งในผลงานและวรรณคดีที่มีคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์สะสมของเด็กที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

7. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นการฝึกให้เด็กใช้ความสังเกตธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญญาและความรู้สึกอันดีงามต่อเพื่อนมนุษย์สิ่งมีชีวิตในโลกนี้

8. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นงานที่สนุกสนาน ท้าทาย สร้างความเชื่อมั่นให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน

ปราโมทย์ ขันติลาภาพันธ์ (2530 : 18) ได้จำแนกประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ประการ คือ

1. ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

2. ช่วยให้นักเรียนที่มีความถนัดทางด้านภาษา มีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น

3. ทำให้ทราบถึงลักษณะนิสัย ค่านิยม ความรู้ความสามารถ ความคิดตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ของผู้เขียน

สรุปการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถของตนเองตามระดับสติปัญญา สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ได้ดี ช่วยให้เกิดกำลังใจ ความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นในการทำงาน สนใจการเรียนยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการเขียนเชิงสร้างสรรค์ยังช่วยให้ครูสามารถสังเกตพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนได้และสามารถหาหนทางช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรหาวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มากระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518 : 10 - 11) เสนอวิธีประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผลการขยายความและความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ว่าถูกต้องตามกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตต่าง ๆ

3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแบบแผนแน่นอนว่า ทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

พเยาว์ ทักษิณ (2523 : 41 - 42) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการให้คะแนนตามอัตราส่วนน้ำหนักความสำคัญดังนี้

1. การแสดงออก หมายถึง แนวคิด การจัดระเบียบความคิดซึ่งมีการอ้างเหตุผล การขยายความ และความชัดเจน เน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ 5 ส่วน

2. การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การเชื่อมโยงความคิดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และต่อเนื่องกันตลอดเรื่อง 2 ส่วน

3. การเสนอเรื่อง มีคำนำ จัดลำดับขั้นตอน สรุป เสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องเป็นอย่างดี 1 ส่วน

4. การใช้ภาษา หมายถึง การใช้คำ สำนวนโวหาร การผูกประโยคที่กระทัดรัด สละสลวย 1 ส่วน

5. เนื้อหาสาระ หมายถึง ความรู้ ข้อเท็จจริงต่างๆ 1 ส่วน

จากนั้นนำมากำหนดคะแนนตามคุณภาพ ให้คะแนน 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	พอใช้
2	หมายถึง	เกือบพอใช้
1	หมายถึง	ไม่ดี

นำคะแนนในแต่ละเกณฑ์การพิจารณา คูณด้วยน้ำหนักความสำคัญ แล้วนำมารวมกันเป็นคะแนนเรียงความของนักเรียนจากผู้ตรวจ 1 คน แล้วนำคะแนนของผู้ตรวจทั้งหมด มาเฉลี่ยเป็นคะแนนเรียงความของนักเรียนแต่ละคน

กองวิชาการ (2538 : 199 , 212) ได้เสนอหลักการในการให้คะแนนการเขียนไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง สอดคล้องกับชื่อเรื่อง การสื่อได้ใจความ ถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนอย่างมีเอกภาพ

2. ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นมา

เป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

3. การใช้ภาษา ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องเหมาะสมกับบุคคล ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือยและต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

4. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปิติยินดี ความพิศวง ความสงบ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้

5. การเรียงลำดับความคิด เหตุการณ์อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันไม่สับสนวกวน

6. เป็นประโยชน์โดยตรง หรือโดยอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้คนรู้จักสังเกต พิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยแยบคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจในลักษณะของนันทนาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 87) ได้เสนอหลักการให้คะแนนการเขียน คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25 %
การใช้ภาษา	25 %
แนวความคิด	30 %
รูปแบบ	10 %
ลายมือ การสะกดการรันต์การเว้นวรรคตอน และย่อหน้า ความสะอาด	10 %

วีระวัฒน์ วัฒนา (2542 : 90 - 91) ได้เสนอเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนบรรยายภาพ 20 คะแนน แยกพิจารณาดังนี้

1. การแสดงออก หมายถึง การเสนอความคิดแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นความนึกคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก ความเข้าใจอย่างเสรี โดยกำหนดคะแนนเป็น 5 คะแนน

2. การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การลำดับความคิดให้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกำหนดคะแนนเป็น 5 คะแนน

3. การเสนอเรื่อง หมายถึง การเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับชื่อเรื่อง กำหนดคะแนนเป็น 4 คะแนน

4. การใช้ภาษา หมายถึง ความชัดเจนในการใช้ภาษาสื่อความตามที่ต้องการได้ถูกต้องตามเหตุการณ์ของเรื่อง กำหนดคะแนนเป็น 3 คะแนน

5. เนื้อหาสาระ หมายถึง การเสนอความรู้ที่เป็นความจริงทั่วๆ ไป เหมาะสมกับชื่อเรื่อง ได้ใจความมีความยาวพอเหมาะกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กำหนดคะแนนเป็น 3 คะแนน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เที่ยงธรรมและควรประเมินให้ครอบคลุมถึงความสามารถทุก ๆ ด้านของ

นักเรียน ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็น 5 ด้าน คือ แนวความคิด การเชื่อมโยงความคิด เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา รูปแบบ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นสมรรถภาพด้านหนึ่งของสมอง มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 3) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์คือ ความสามารถในการผลิต และการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใหม่และแปลกไปจากความคิดหรือการกระทำของผู้อื่นอย่างที่ไม่มีใครนึกมาก่อน

อารี รังสินันท์ (2532 : 29) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความคิดจินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึง หรือมองข้าม เป็นความคิดหลากหลาย กว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากการคิดผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิม ให้เกิดสิ่งใหม่ที่แก้ปัญหาและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

กิลฟอร์ด (แสงระวี น้อยประสิทธิ์ 2539 : 12 ; อ้างอิงจาก Guilford.1971) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิด เป็นความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุมที่จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ และแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนนำความคิดไปประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ และยังได้อธิบายเพิ่มเติมความคิดอเนกนัยว่าประกอบด้วยความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ทอร์แรนซ์ (แสงระวี น้อยประสิทธิ์ 2539 : 12 ; อ้างอิงจาก Torrence . 1962 :16) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผลหรือสิ่งแปลก ๆใหม่ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ แล้วรวบรวมความคิดเป็นลักษณะเฉพาะภายในตัวบุคคลที่จะสามารถคิดได้หลายแง่หลายมุม ผสมผสานจนได้ผลงานใหม่ซึ่งถูกต้องสมบูรณ์กว่า

วอลแลซ และโคแกน (แสงระวี น้อยประสิทธิ์ 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) ได้กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ กล่าวคือเมื่อระลึกสิ่งใดได้ก็จะเป็นแนวทางให้ระลึกถึงสิ่งอื่นอันต่อกันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นโต๊ะก็ทำให้นึกถึงเก้าอี้ เป็นต้น สิ่งที่ระลึกออกมาต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่เก็บสะสมไว้ในสมอง

ของคนเมื่อสิ่งเร้ามากระตุ้นก็จะตอบสนองออกมา ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอันหนึ่งอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

เทเลอร์ และทอแรนซ์.(อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2538. 30 - 31 ; อ้างอิงจาก Taylor. 1959 : 51 - 82 , Torrance. 1964 : 51) ได้ให้ทัศนะว่าผลของความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่จำเป็นต้องถึงขั้นสูงสุด ดังเช่น การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ หรือการสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรม แต่อาจจะเป็นขั้นหนึ่งขั้นใดใน 5 ขั้นต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นที่แสดงออกมาอย่างอิสระในด้านความคิดริเริ่ม โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงาน

ขั้นที่ 2 งานที่เป็นผลผลิต ขั้นนี้ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง

ขั้นที่ 3 เป็นงานประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ขั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงขั้นที่ 3 ให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 เป็นงานที่เกิดจากการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด เช่น ค้นพบทฤษฎีหรือหลักการใหม่ ๆ

นอกจากนั้น อารี รังสินันท์ (2532 : 29 - 31) ได้รวบรวมสรุปลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางกระบวนการ หมายถึง กระบวนการคิดสามารถแตกความคิดเดิมไปสู่ความคิดที่แปลกใหม่ มีความรู้สึกไวต่อปัญหาและสามารถจัดระบบการแก้ปัญหาและนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

2. ลักษณะของบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เชื่อมั่นในตนเอง อยากรู้อยากเห็น กล้าคิด กล้าแสดงออก มีจินตนาการ มีอารมณ์ขัน มีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำ เป็นบุคคลที่มีความสุขกับการทำงานหรือสิ่งที่ตนพอใจ และไม่หวังผลจากการประเมินภายนอก

3. ลักษณะทางผลผลิต หมายถึง คุณภาพของงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์มีความแปลกใหม่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม เป็นคุณค่าของงานที่มีตั้งแต่ระดับที่แสดงผล ที่คิดจากความพอใจของตนที่แสดงออก ซึ่งเกิดจากความคิดการกระทำและค่อยพัฒนาขึ้นจนถึงระดับสูงขึ้น เป็นการฝึกทักษะและคิดได้เอง จนถึงระดับการคิดค้นทฤษฎีหลักการ และการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดสิ่งที่แปลกใหม่ และสามารถคิดได้หลายทิศทาง หรือที่เรียกว่าความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) และหาความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าได้ในแง่มุมต่าง ๆ กันโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่มาดัดแปลงให้เกิดความคิดแปลกใหม่ต่อเนื่องกันไป สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ทฤษฎีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์

พฤติกรรมที่เป็นความคิดสร้างสรรค์นั้น กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 60 - 66) ได้จัดไว้ในมิติหนึ่งของโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง (Structure of Intellectual Theory) อธิบายถึงความสามารถทางสมองของมนุษย์ ในลักษณะ 3 มิติ (Three dimension mode) ดังนี้

<u>มิติที่ 1</u> **ด้านกระบวนการหรือวิธีการคิด (Operations)** หมายถึง กระบวนการคิดทางสมองแบบต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การรู้การเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถรู้จักและเข้าใจเมื่อเห็นสิ่งเร้าต่าง ๆ และสามารถบอกได้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร เช่น เมื่อเห็นอักษร ก ก็บอกได้ว่าเป็น ก.ไก่ และ ก เป็นอักษรตัวแรกในภาษาไทย

1.2 การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถเก็บสะสมรวบรวมความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่รู้จักไว้ และสามารถระลึกออกมาได้ตามต้องการ เช่น การจำบ้านเลขที่

1.3 การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่กำหนดให้ โดยไม่จำกัดจำนวน และข้อมูลที่สร้างขึ้นใหม่นี้จะมีส่วนของสิ่งเร้าเดิมอยู่ด้วย เช่น ให้บอกคำที่ขึ้นต้นด้วย ร และลงท้ายด้วย น มาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ก็สามารถบอกได้ ซึ่งมีคำว่า รุ่น รัน ร้อน ฯลฯ หรือสามารถที่จะตอบสนองสิ่งเร้าหลายแง่ หลายมุมที่ต่างกันออกไป เช่น ให้บอกประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ มาให้มากที่สุด ถ้าบอกได้มากและแปลกที่สุด และมีเหตุผลถือว่ามีความคิดอเนกนัย และกิลฟอร์ดกล่าวว่า การคิดแบบอเนกนัยก็คือความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

1.4 การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถลงสรุปข้อมูลต่าง ๆ ได้ถูกต้องที่สุดและดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกจำนวนถัดไปของ 5 8 11 ..... คือจำนวนใด ก็สามารถบอกได้ว่า คือ 14

1.5 การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการตัดสิน ประเมินผลจากข้อมูลที่กำหนดให้ และสรุปได้ว่าข้อมูลใดที่มีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดให้

<u>มิติที่ 2</u> **ด้านเนื้อหา (Contents)** เป็นข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดด้วยประสาทสัมผัสทั้งหลายแล้วแยกแยะเพื่อรับรู้ ประกอบด้วยข้อมูล 4 แบบ คือ

2.1 ภาพ (Figural) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรมที่จะรับรู้และระลึกได้ เช่น ภาพ เสียง เป็นต้น

2.2 สัญลักษณ์ (Symbolic) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปเครื่องหมาย เช่น ตัวอักษร ตัวเลขเป็นต้น

2.3 ภาษา (Semantic) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่างๆ กัน เช่น ตา ยาย ดี รัก หรือบางอย่างอาจจะไม่อยู่ในรูปของถ้อยคำก็ได้ เช่น ภาษาใบ้

2.4 พฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปกิริยาอาการของมนุษย์ที่สามารถสังเกตเห็น ทั้งเจตคติ การคิด การรับรู้ เช่น การพยักหน้า ฯลฯ

<u>มิติที่ 3</u> **ด้านผลการคิด (Products)** หมายถึง ผลของกระบวนคิดที่เกิดจากสมองได้รับข้อมูลจากเนื้อหา และตอบสนองต่อข้อมูลนั้นในด้านกระบวนการคิด แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

3.1 หน่วย (Unit) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว และแตกต่างจากสิ่งอื่น เช่น นก ม้า ปลา เป็นต้น

3.2 จำพวก (Class) หมายถึง กลุ่มของหน่วยต่างๆ ที่มีลักษณะบางประการร่วมกัน เช่น คน สุนัข ปลาพะยูน จัดอยู่ในจำพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

3.3 ความสัมพันธ์ (Relation) หมายถึง การเชื่อมโยงของผลที่ได้จากการจับคู่เข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางอย่างเป็นเกณฑ์ อาจจะอยู่ในรูปหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก เช่น พระคู่กับวัด คนคู่กับบ้าน นกคู่กับรัง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

3.4 ระบบ (System) หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลที่ได้หลาย ๆ คู่เข้าด้วยกัน อย่างมีระเบียบแบบแผน เช่น ระบบเลขคู่ เลขคี่ เป็นต้น

3.5 การแปลงรูป (Transformation) หมายถึง การปรับปรุง ให้คำนิยามใหม่ การขยายความ การตีความ หรือการจัดองค์ประกอบของข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่กำหนดให้เสียใหม่ให้มีรูปร่างต่างไปจากเดิม

3.6 การประยุกต์ (Implication) หมายถึง การคาดหวัง หรือทำนายบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดให้

การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ (จินดา กิจพูนวงศ์. 2537 : 25 - 26)

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์แต่ละฉบับ จะวัดองค์ประกอบเดียวหรือให้คะแนนแบบเดียว (Single score) เช่น ถ้าจะวัดความคล่องแบบทดสอบที่ใช้วัดก็จะให้คะแนนตามจำนวนคำตอบที่ผู้สอบตอบได้ ตัวอย่างเช่น แบบทดสอบประโยชน์ของอิฐ (Brick Uses) ที่ถามว่า อิฐใช้ทำอะไรได้บ้าง ถ้านักเรียนตอบว่า ใช้ก่อกำแพง ก่อผนังบ้าน ถมที่ ปาสุนัข ทำค้อนตอกตะปู คำตอบเช่นนี้จะได้คะแนนความคล่อง 5 คะแนน ถ้าจะวัดองค์ประกอบด้านอื่น เช่น ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดประณีตก็จะสร้างแบบทดสอบขึ้นใหม่อีกต่างหาก และถ้ามีความจำเป็นต้องใช้แบบทดสอบฉบับเดิม แต่ต้องการวัดองค์ประกอบด้านอื่นอีก จะมีคำชี้แจงไว้ชัดเจน เช่น ใช้แบบทดสอบ Brick Uses วัดองค์ประกอบด้านความคล่อง

ไปแล้ว แต่ต้องการนำไปวัดความคิดยืดหยุ่น ก็จะมีคำชี้แจงในการให้คะแนนไว้ว่าเป็นแบบทิศทางที่ต่างกันและวงเล็บไว้ต่อจากสื่อแบบทดสอบ เช่น Brick Uses (Shifs) ถ้าวัดความคล่องก็จะเป็น Brick Uses (Fluency) ฉบับแรกนั้นจะให้คะแนนตามจำนวนกลุ่มคำตอบ(Category) หรือทิศทางของคำตอบ ยกตัวอย่างคำตอบอิฐก่อกำแพง ก่อผนัง ถมที่ ปาสุนัข ตอกตะปู จะได้ความคิดยืดหยุ่น 4 คะแนน เพราะคำตอบ ก่อกำแพง และก่อผนัง เป็นคำตอบที่จัดอยู่ในกลุ่มหรือทิศทางเดียวกัน จึงให้คะแนนเป็น 1 คะแนน ในแง่ของความคิดริเริ่มนั้น กิลฟอร์ดมองความคิดริเริ่มเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. คำตอบที่แปลกไม่ซ้ำคนอื่นหรือซ้ำก็น้อยให้คะแนนโดยตรวจนับความถี่ของคำตอบของนักเรียนในกลุ่ม ถ้าคำตอบใดมีความถี่สูง คือมีนักเรียนตอบกันมากก็ให้คะแนนคำตอบนั้นเป็น 0 แต่ถ้ามีความถี่น้อยตามสัดส่วนก็จะได้ 1 2 3 และ 4 แล้วแต่จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนได้ดี ดูจากจำนวนในคำตอบที่นักเรียนตอบถูก

3. ความฉลาดลึกซึ้ง ดูความฉลาดในแง่การตอบที่ต่างไปและลึกซึ้งไปกว่าคำตอบที่เฉลยไว้

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (จินดา กิจพูนวงศ์. 2537 : 14 - 15 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1969 : 145 - 151) สรุปว่า การคิดที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถของบุคคลที่จะคิดแตกแยกออกไปหลายทิศทาง หลายลักษณะ หลายแง่หลายมุม หรือเรียกว่าความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยความคิด 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลง และประยุกต์ให้เป็นสิ่งใหม่ ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ ซึ่งอาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนแล้วก็ตาม อารี รังสินันท์ (2532 : 29-31) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดริเริ่มนี้ว่า เด็กที่มีความคิดริเริ่มสูงจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีอารมณ์ขัน ช่างสังเกต ชอบทดลอง และไม่คล้อยตามความคิดของผู้อื่นง่าย ๆ ความคิดริเริ่มประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1.1 ลักษณะทางกระบวนการ คือ เป็นกระบวนการคิดและสามารถแตกความคิดเดิมไปสู่ความคิดใหม่ที่ไม่ซ้ำของเดิม

1.2 ลักษณะของบุคคล คือ เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออก และมีสุขภาพจิตดีพร้อมที่จะเผชิญหรือเสี่ยงกับสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความมั่นใจ

1.3 ลักษณะทางผลิตผล คือ เป็นผลที่เกิดจากความคิดริเริ่ม เป็นผลงานแปลกใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มีคุณค่าต่อตนเองและส่วนรวม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว และปริมาณคำตอบนั้นไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันในเวลาจำกัด แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

2.1 ความคล่องแคล่วด้านภาษาหรือถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคล่องแคล่วทางด้านการโยงความสัมพันธ์ (Association Fluency) เป็น ความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วในด้านการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค โดยการนำถ้อยคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยการคิดหลาย ๆ วิธี แล้วเลือกวิธีที่ดีและเหมาะสมที่สุด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือ ความสามารถในการหาคำตอบได้หลายประเภทหรือหลายทิศทาง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายอย่าง อย่างอิสระ

3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลาย และสามารถคิดดัดแปลงสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้ เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายด้วยวิธีที่ไม่ซ้ำแบบกัน เป็นความคิดที่เสริมความคิดคล่องแคล่วให้มีคุณภาพมากขึ้น

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คือ ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายภาพได้ชัดเจนและได้ความหมาย หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

หลักความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด มุ่งไปที่ความสามารถของบุคคลที่จะคิดได้รวดเร็ว กว้างขวาง และมีความคิดริเริ่มถ้ามีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดความคิดนั้น ๆ สิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เกิดความคิดนั้นมีอยู่ 4 ชนิด คือ

1. รูปร่าง (Figural)
2. สัญลักษณ์ (Symbolie)

3. ภาษา (Semantic)

4. พฤติกรรม (Behavioral)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 7) ได้จำแนกองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่า ประกอบด้วยความคิดที่สำคัญ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

2. ความคิดว่องไวหรือพรั่งพรู (Fluency) หมายถึง ปริมาณการคิดพรั่งพรูออกมามากกว่าบุคคลอื่น

กิลฟอร์ดและฮอฟเนอร์ (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร 2538 : 32 ; อ้างอิงจาก Guilford and Hopefner 1971 : 125-143) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม และพบว่าความคิดสร้างสรรค์ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)
2. ความคิดริเริ่ม (Originality)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity of Problem)
6. ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ(Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย(Prediction)

ปราโมทย์ ขันติลาภาพันธ์ (2530 : 24) กล่าวว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ คือการคิดอย่างคล่องทั้งทิศทางเดียวและหลายทิศทาง ตลอดจนรู้จักดัดแปลงนำไปใช้ในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์ยังเกี่ยวโยงไปถึงโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาอีกด้วย

จากที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้คนสามารถคิดได้หลายทิศทาง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาอันสลับซับซ้อนภายในสังคมที่กำลังเป็นอยู่ในทุกวันนี้

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ทอร์แรนซ์ (อารี รังสินันท์. 2532 : 76 - 77 ; อ้างอิงจาก Torrance .1959) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถามและคำถามที่แปลก ๆ ของเด็ก

พ่อแม่ หรือครูไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกแต่เพียงอย่างเดียว เพราะในการแก้ปัญหาแม้เด็กจะใช้วิธีเดา เสี่ยงบ้างก็ควรยอม อย่างไรก็ตาม ควรกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์ ค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดาโดยใช้การสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเองด้วย

2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลก ๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องใด แม้จะเป็นความคิดที่ยังไม่เคยได้ยินมาก่อน ผู้ใหญ่ก็อย่าเพิ่งตัดสินและริดรอนความคิดนั้น แต่รับฟังไว้ก่อน

3. กระตือรือร้นต่อคำถามที่แปลก ๆ ของเด็กด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา หรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. แสดงและเน้นให้เด็กเห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น จากภาพที่เด็กวาด อาจให้นำไปเป็นภาพปฏิทิน บัตร ส.ค.ส. เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้โอกาสและเตรียมการให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และยกย่องเด็กที่พยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูอาจเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและลดการอธิบายลง เพื่อให้นักเรียนมีส่วนริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ หรือค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยไม่ต้องใช้วิธีบังคับด้วยคะแนน การสอบ หรือการตรวจสอบ

7. พึงระลึกว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก ต้องใช้เวลาและพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชย เมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกกว่าผู้อื่น

เท่าที่กล่าวมาจะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน และสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ โดยการสอน ฝึกฝน อบรม นอกจากนี้ควรสร้างบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งอารี รังสินันท์ (2532 : 126 - 127) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไว้ ดังนี้

1. การให้อิสระ การส่งเสริมความเป็นอิสระทางด้านความคิดและการกระทำให้เด็กมีโอกาสเลือกคิด ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นและผู้ใหญ่ยอมรับการตัดสินใจของเด็ก หากจะไม่เป็นการถูกต้องก็ควรคอยชี้แนะให้แนวทางที่ถูกต้อง ด้วยวิธีการประนีประนอม ยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสม ไม่ใช่การบีบบังคับ ขู่เข็ญและใช้อำนาจบังคับให้เด็กยอมทำตาม ต้องสนับสนุนให้เด็กกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และสามารถคิดสร้างสรรค์ได้

2. การสร้างความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นในตนเองมักจะมีส่วนสนับสนุนให้เด็กประสบ

ความสำเร็จได้มาก ผู้ใหญ่พึงแสดงความชื่นชมในสิ่งที่เด็กปฏิบัติ พยายามส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จตามความสามารถ ขณะเดียวกันการให้รางวัล ชมเชย ให้กำลังใจซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. การตอบคำถาม ความอยากรู้อยากเห็นเป็นลักษณะที่สำคัญของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์เด็กจะแสดงออกด้วยการรื้อ ค้น ทดลอง ซักถาม ผู้ใหญ่ไม่ควรดุหรือว่ากล่าว แต่ควรกระตือรือร้นแสดงความสนใจต่อคำถามและนอกจากตอบคำถามแก่เด็กแล้ว ควรหาทางกระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยต่อเนื่องความคิดของเด็กให้พัฒนาขึ้น และขณะเดียวกันพ่อแม่ควรถามเด็กด้วยคำถามที่ทำให้เกิดคำตอบที่หลากหลาย การให้อิสระและไม่เคร่งครัดกับเด็ก ทำให้เด็กกล้าเล่นและทำตามที่ตนคิด

4. การรู้จักช่วยตนเอง การฝึกให้เด็กรู้จักช่วยตนเองตามวัยด้วยการลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะทำให้เด็กมีลักษณะที่มุ่งความสำเร็จสูง มีความพยายามมานะบากบั่น ไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งใดง่าย ๆ หรือที่เรียกว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ส(จินดา กิจพูนวงศ์. 2537 : 18 - 19 ; อ้างอิงจาก Rogers.1959 : 78 - 80) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์สได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีภาวะที่ปลอดภัยทางจิต โดยคำนึงถึงกระบวนการ 3 ประการ ได้แก่

1.1 ยอมรับในคุณค่าของเด็กแต่ละคน เคารพในความคิดเห็นและเชื่อมั่นในตัวเด็กอย่างไม่มีเงื่อนไข

1.2 สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่มีการวัดและประเมินผล เพื่อทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องห่วงหรือวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดี ทำให้รู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์

1.3 มีความเข้าใจในผลงาน โดยเฉพาะการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ

2. จัดให้มีภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เช่น การพูด การแสดงออก หรือการทำสิ่งที่มีลักษณะแปลกใหม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคนสามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการสอนฝึกฝน อบรม โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ทางอ้อมคือการสร้างบรรยากาศ และการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งห้องเรียน โรงเรียนและทางบ้าน

ลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถเฉพาะตัวที่มีลักษณะแตกต่างไปจากคนอื่น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคล นักการศึกษาและนักวิจัยได้เสนอลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

ไรซ์ (จินดา กิจพูนวงศ์ 2537 : 16 ; อ้างอิงจาก Rice. 1970 : 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์ มีการตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่น
3. มีอิสระในการคิดและการแสดงออก
4. สนใจที่จะรับประสบการณ์ต่าง ๆ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้พบ

อารี รังสินันท์ (2532 : 63) ได้สรุปลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. อยากรู้อยากเห็น มีความใคร่รู้อยู่เป็นนิจ
2. ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าและทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลก ๆ
4. ช่างสงสัย มองสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสนใจและอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ
5. ช่างสังเกต มองเห็นลักษะที่แปลก ผิดปกติหรือช่องว่างที่ขาดหายไปได้ง่ายและรวดเร็ว
6. ชอบแสดงออกมากกว่าชอบเก็บกด ถ้าสงสัยจะถามหรือพยายามหาคำตอบโดยไม่รั้งรอ
7. มีอารมณ์ขันอยู่เสมอและมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่แปลก
8. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
9. สุนกสนานในการใช้ความคิด
10. สนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นมีความช่างสังเกต อยากรู้อยากเห็น ซักถามสิ่งที่สงสัย กล้าแสดงออก มีจินตนาการ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้ โดยการส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเสรี

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2536 : 65 - 73) กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกว่า ต้องยึดตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน ก่อนสอนควรมีการทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กก่อน เด็กที่มีความสามารถสูงก็ให้การสนับสนุนให้มีทักษะสูงขึ้น ส่วนเด็กคนใดมีทักษะต่ำ ก็พยายามสอนซ่อมเสริมให้เป็นพิเศษ

2. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) นักเรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการเขียนได้คล่องแคล่วชำนาญ ก็เพราะมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือฝึกกระทำด้วยตนเอง จึงเป็นโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มากที่สุด

3. การเรียนจากการฝึกฝน (Law of Exercise) การฝึกฝนเป็นกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝน หรือกระทำซ้ำ ผู้เรียนมีจะทักษะทางภาษาดี มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดี ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝน ได้ใช้ภาษามากเท่าใดก็จะช่วยให้มีทักษะดีมากขึ้นเท่านั้น

4. กฎแห่งผล (Law of effect) นักเรียนได้เรียนแล้ว ย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นเมื่อมีงานให้นักเรียนทำ ครูควรรีบตรวจและคืนนักเรียนโดยเร็ว ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจที่ได้รับผลการเรียน

5. กฎการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of Use and Disuse) ภาษาเป็นวิชาทักษะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ จึงจะคล่องแคล่วและชำนาญ ถ้าเรียนแล้วไม่ได้ใช้นาน ๆ ก็ลืมหรือมีทักษะไม่ดีเท่าที่ควร

6. แรงจูงใจ (Motivation) เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเป็นสิ่งเร้าเพื่อจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝน และมีทัศนคติที่ดี ต่อการเรียน

พรรณี ชูทัย . (2522 : 142) กล่าวว่า ในการสร้างแบบฝึกหัดต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาประกอบด้วย

1. ความใกล้ชิด (Contiquition) การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้กับผู้เรียน

2. แบบฝึกหัด (Practice) คือการให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมที่ซ้ำ ๆ เพื่อช่วยในการสร้างความแม่นยำชำนาญ

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) คือการให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนโดยรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้ทราบว่าผลการทำงานของตนเป็นอย่างไร แล้วยังเป็นการสร้างความพอใจให้กับผู้เรียนอีกด้วย

4. การจูงใจ (Motivation) ได้แก่การเรียงแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายากและจากแบบฝึกหัดที่สั้นไปสู่ที่ยาวขึ้น ทั้งนี้เรื่องที่จะนำมาสร้างแบบฝึกควรมีหลายรสและหลายรูปแบบตลอดจนมีภาพประกอบเรื่องเพื่อเร้าความสนใจของนักเรียนมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่าการสร้างแบบฝึกจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาเพื่อให้ได้แบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน และยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความพึงพอใจที่จะทำแบบฝึก ได้รับประสบการณ์ตรง และได้ลงมือกระทำเองจนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักในการสร้างแบบฝึก

หลักการสร้างแบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแบบฝึกที่ดีจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี จึงจำเป็นต้องสร้างให้มีคุณภาพ ได้มีนักการศึกษาเสนอหลักการสร้างแบบฝึกไว้หลายท่านดังนี้

บัทส์ (นิตยา กิจโร. 2530 : 40 ; อ้างอิงจาก Butts. ม.ป.ป.) ได้สรุปหลักการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ก่อนสร้างแบบฝึกจำเป็นต้องกำหนดโครงร่างไว้ก่อนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร จะเขียนแบบฝึกเกี่ยวกับเรื่องอะไร
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำ
3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. แจงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นกิจกรรมย่อยโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน
5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม
6. กำหนดเวลาแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม
7. การประเมินผลอย่างไร

พรรณธิภา อ่อนแสง (2532 : 48) กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกว่า ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
   - 3.1 ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
   - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ
   - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
   - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก

3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้ครบตามที่กำหนด

3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนดไว้

ริเวอร์ (River .1970 : 103-104) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอสมควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ ต่อไป เนื่องจากแบบฝึกทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่ทำขึ้นเพื่อการสอบ

2. แต่ละแบบฝึกควรใช้ประโยคเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น

3. ฝึกโครงสร้างใหม่ ๆ กับสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ว

4. ประโยคที่ใช้ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ

5. คำศัพท์และประโยคควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน

6. เป็นแบบฝึกที่ให้นักเรียนได้ใช้ความคิด

7. ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากหลักการสร้างแบบฝึกที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่ามีวิธีการสร้างแบบฝึกหลายวิธีและสอดคล้องกันซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

ฮาร์เรส (นิตยา กิจโร. 2530.40-41 ; อ้างอิงจาก Haress.n.d.) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ว่า การเขียนแบบฝึกต้องแน่ใจในภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยาในการเร้าและตอบสนอง ดังนี้

1. ใช้แบบฝึกหลาย ๆ ชนิดเพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ

2. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนั้นต้องให้นักเรียนสามารถแยกออกมาพิจารณาได้ว่าแต่ละแบบแต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร

3. ให้นักเรียนได้ฝึกการตอบแบบฝึกแต่ละชนิดแต่ละรูปแบบว่ามีวิธีการตอบอย่างไร

4. ให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบสนองสิ่งเร้าดังกล่าวด้วยการแสดงออกทางความสามารถและความเข้าใจลงในแบบฝึก

5. นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากการเรียนมาตอบในแบบฝึกให้ตรงเป้าหมายที่สุด

บาร์เนต (Barnett .1969 : 11) กล่าวว่า " แบบฝึกที่ดีควรมีข้อแนะนำการใช้ที่ชัดเจน ควรให้มีตัวเลือกตอบทั้งแบบตอบจำกัดและแบบตอบอย่างเสรี คำสั่งหรือตัวอย่างที่ยกมาเป็นไม่ควรยาวเกินไป และยากแก่การเข้าใจ ถ้าต้องการให้ศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบ และมีความหมายแก่ผู้ทำ "

นิตยา ฤทธิโยธี (นิตยา ปานทิพย์. 2527 : 26 ; อ้างอิงจาก นิตยา ฤทธิโยธี. ม.ป.ป.) กล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดี คือ

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

ไพรัตน์ สุวรรณแสน (จิรพา จันทะเวียง. 2542 : 43 ; อ้างอิงจาก ไพรัตน์ สุวรรณแสน. ม.ป.ป.) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ดังนี้

1. เกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยและความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจ คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องกระทัดรัด
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ให้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรมีหลายแบบหลายชนิด ให้นักเรียนได้ทำ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน การใช้ถ้อยคำควรเลือกให้เหมาะกับวัยของนักเรียน นอกจากนี้ควรสร้างให้มีลักษณะยั่วยุ ท้าทายความรู้ความสามารถของนักเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร 2538 : 62 ; อ้างอิงจาก Petty . 1963 : 469 - 472) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ ระเบียบ

2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้

   4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

   4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก

5. แบบฝึกที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง

6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มเด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

7. การให้เด็กทำแบบฝึก ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันท่วงที

8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่แน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงในกระดาษไขทุกครั้ง ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

จากเอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน การฝึกแต่ละทักษะนั้นควรจะมีหลาย ๆ แบบเพื่อนักเรียนจะได้ไม่เบื่อ แบบฝึกนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนทักษะทางภาษาของนักเรียนแล้ว ยังมีประโยชน์สำหรับครูในการสอน ทำให้ทราบพัฒนาการทางทักษะนั้น ๆ ของเด็กและเห็นข้อบกพร่องในการเรียน ซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันท่วงที ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พเยาว์ ทักษิณ . (2523 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเรื่อง พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูง มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประทีป ศิริบงกช. (2530 : 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนเรียงความแบบปกติกับใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิ้มลิ้ม โกวิทางกูร. (2530 : 78 - 80) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน ทัศนคติต่อการเขียน และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และแบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย โดยฝึกกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่าที่เรียนโดยใช้แบบฝึกสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสร้างสรรค์ มีทัศนคติต่อการเขียนหลังสอนดีกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา สูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลางและต่ำ

ดิลก ดิลกานนท์. (2534 : 66 - 69) ได้สร้างแบบฝึกทักษะการคิด เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิด 4 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ การอุปมาอุปไมย การหาความสัมพันธ์และการจินตนาการ ผลการฝึกพบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สูง นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการคิด มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้แบบฝึกทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิฟลี วรรณจิยี (2535 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เขียนโดยการใช้แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์กับการใช้แบบฝึกปกติ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียน กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินดา กิจพูนวงศ์ (2537 : 87 - 89) ศึกษาผลการฝึกความคิดอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลศาลามีชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 90 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกความคิดอเนกนัย รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่นความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีฝึกกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์รวมทุกด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิรฐา ชิตประสงค์ (2538 : 76 - 77) ได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า หลังการทดลองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

แสงระวี น้อยประสิทธิ์ (2539 : 65) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังก์วิเวการาม จำนวน 60 คน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ณิชกานต์ คมคาย (2539 : 61 - 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อภาพการ์ตูนกับสื่อภาพเหมือน กับนักเรียนโรงเรียนวัดกิ่งแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 60 คน ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มที่ได้เรียนโดยใช้สื่อที่เป็นภาพการ์ตูน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อที่เป็นภาพเหมือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีระวัฒน์ วัฒนา (2542 : 110 - 113) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนสร้างสรรค์ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ป้ายนิเทศประกอบภาพการ์ตูนกับภาพเหมือนจริง เป็นสื่อในการสอน ได้ศึกษากับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านท่าหิน จังหวัดลพบุรี จำนวน 64 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ป้ายนิเทศประกอบภาพการ์ตูน มีความสามารถในการอ่าน การเขียนสร้างสรรค์ และความคงทนในการเรียนรู้ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้ป้ายนิเทศประกอบภาพเหมือนจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกที่สร้างอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนทั้งทางด้านความคิด การอ่านและการเขียนได้สูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยที่ใช้ภาษาและภาพการ์ตูนเป็นสิ่งเร้าจะสามารถพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้หรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดอเนกนัย มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ที่เรียนกิจกรรมประเทืองปัญญา กลุ่มภาษาไทย โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลอง One - Group Pretest - Posttest Design ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง แบบ One - Group Pretest - Posttest Design

สอบก่อน	การฝึก	สอบหลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทน การทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนการฝึก (Pretest)

X แทน การฝึกการคิดอเนกนัย

T_2 แทน การทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการฝึก (Posttest)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบฝึกความคิดอเนกนัย
2. แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

วิธีสร้างแบบฝึกการคิดอเนกนัย มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกการคิดอเนกนัย

2. สร้างแบบฝึกการคิดอเนกนัยตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้สิ่งเร้าที่เป็นภาพและภาษา มีลักษณะเป็นใบงานให้นักเรียนเขียนตอบ จำนวน 6 ด้าน ด้านละ 3 แบบฝึก รวม 18 แบบฝึก แบบฝึกละ 4 ข้อ ใช้เวลาในการฝึก แบบฝึกละ 60 นาที ซึ่งมีรายละเอียดของแบบฝึก ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของหน่วย จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

1.1 พวกเดียวกัน โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนชื่อของสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้

1.2 สร้างคำใหม่ โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนคำที่มีพยัญชนะต้น หรือคำที่มีตัวสะกด ตามที่กำหนดให้

1.3 บอกสิ่งที่นึกถึง โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนสิ่งที่นึกถึงจากภาพและคำที่กำหนดให้

ด้านที่ 2 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของกลุ่มหรือจำพวก จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

2.1 ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้ โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนประโยชน์จากภาพที่กำหนดให้

2.2 ลักษณะร่วมกัน โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนบอกลักษณะที่มีร่วมกันของชื่อของสิ่งที่กำหนดให้

2.3 สมาชิกของเรา โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนชื่อจากภาพและชื่อของสิ่งที่กำหนดให้

ด้านที่ 3 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของความสัมพันธ์ จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

3.1 ภาพบอกความหมาย โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนคำที่มีความหมายบอกลักษณะของภาพที่กำหนดให้

3.2 คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

3.3 ความเหมือนหรือคล้ายกัน โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันจากภาพและคำที่กำหนดให้

ด้านที่ 4 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของระบบ จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

4.1 แต่งประโยคจากภาพ โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนประโยคจากภาพที่กำหนดให้

4.2 แต่งประโยคจากตัวอักษร โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้แต่งประโยคจากตัวอักษรที่กำหนดให้

4.3 เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์ โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนเรื่องจากภาพและคำที่กำหนดให้

ด้านที่ 5 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของการแปลงรูป จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

5.1 บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนบอกผลที่จะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในภาพ ที่กำหนดให้

5.2 เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกับข้อความที่กำหนดให้

5.3 เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่องที่กำหนดให้

ด้านที่ 6 แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของการประยุกต์ จำนวน 3 แบบฝึก ดังนี้

6.1 บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ โดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้

6.2 แต่งเรื่องจากประโยค โดยใช้ภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้แต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้

6.3 เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า ให้เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่องที่กำหนดให้

3. นำแบบฝึกการคิดเอนกนัยที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณาความสอดคล้องของกิจกรรมกับนิยามศัพท์เฉพาะ พบว่าแบบฝึกมีค่า IOC(Index of Congruence) เท่ากับ 1.00 ส่วนด้านภาษาที่ใช้ในคำชี้แจงของแบบฝึกและวิธีดำเนินการ ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบฝึกการคิดอเนกนัย ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับเวลา ภาษาที่ใช้ พบว่า เวลาที่ใช้ในการฝึก 60 นาทีเหมาะสม และภาษาที่ใช้ชัดเจน

5. นำแบบฝึกการคิดอเนกนัย ไปใช้ในการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนนแบบฝึกการคิดอเนกนัย

1. คะแนนความคิดคล่องแคล่ว ให้คะแนนโดยการพิจารณาจากจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบถูกตามเงื่อนไขของแบบฝึกแต่ละข้อ โดยให้คำตอบละ 1 คะแนน แต่ถ้าตอบซ้ำหรือเหมือนเดิมจะไม่ให้คะแนนอีก

2. คะแนนความคิดยืดหยุ่น ให้คะแนนโดยการนำเอาคำตอบทั้งหมดที่ให้คะแนนความคล่องไปแล้วมาจัดกลุ่ม หรือคำตอบที่เป็นทิศทางเดียวกัน หรือความหมายอย่างเดียวกัน โดยจัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน เมื่อจัดแล้วให้นับจำนวนกลุ่ม โดยให้คะแนนกลุ่มละ 1 คะแนน

3. คะแนนความคิดริเริ่ม ให้คะแนนตามสัดส่วนของความถี่ของคำตอบ คำตอบใดที่ซ้ำกันมาก ๆ ก็จะได้คะแนนน้อยหรือไม่ได้คะแนน ถ้าคำตอบยิ่งซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำกันเลยก็จะได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลัก ดังนี้ (เพ็ญศิริ ศิรินุพงศ์ . 2535: 54 อ้างอิงจาก Cropley . 1966 : 261 - 262)

คำตอบที่ซ้ำกัน	4	คนขึ้นไป	ให้	0	คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน	3	คน	ให้	1	คะแนน
คำตอบที่ซ้ำกัน	2	คน	ให้	2	คะแนน
คำตอบไม่ซ้ำกับใครเลย			ให้	3	คะแนน

วิธีสร้างแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสร้างแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบเรียงความแบบบรรยายภาพ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2. ศึกษาวิธีสร้างข้อสอบอัตนัย

3. ศึกษาเกณฑ์การตรวจให้คะแนนจากหลักสูตรของกรมวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ด้าน คือ แนวความคิด การเชื่อมโยงความคิด เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา การเสนอเรื่องหรือรูปแบบ

4. สร้างแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบอัตนัย เป็นแบบทดสอบเขียนเรียงความบรรยายภาพที่กำหนดให้ เวลาในการทดสอบ 30 นาที

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจแก้ไขคำสั่งในด้านภาษา และเกณฑ์การให้คะแนน ให้ถูกต้องชัดเจน

6. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขในด้านภาษาและเกณฑ์การให้คะแนนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง

จำนวน 30 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

7. หาคุณภาพของแบบทดสอบในรูปของดัชนีค่าความง่าย (P_E) เท่ากับ 0.62 อำนาจจำแนก (D) เท่ากับ 0.38 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีแบบฮอยท์ (r_{tt}) เท่ากับ 0.61

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ปรับปรุงมาจากหลักการตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความของกรมวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1. แนวความคิด พิจารณาจากการเสนอเรื่องด้วยความคิดที่แปลกใหม่ หรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยความคิดของนักเรียนเอง (2 คะแนน)

1.1 เป็นแนวคิด ที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น 2 คะแนน

1.2 เป็นแนวคิด ที่ซ้ำกัน 2 - 3 คน 1 คะแนน

1.3 เป็นแนวคิด ที่ซ้ำกัน 4 คนขึ้นไป 0 คะแนน

2. การเชื่อมโยงความคิด โดยพิจารณาจาก การลำดับความคิดหรือเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (2 คะแนน)

2.1 ลำดับความคิด / เหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง 2 คะแนน

2.2 ลำดับความคิด / เหตุการณ์ได้สัมพันธ์กันบางส่วน 1 คะแนน

2.3 ลำดับความคิด / เหตุการณ์ไม่สัมพันธ์กันหรือสับสนวกวน 0 คะแนน

3. เนื้อเรื่อง โดยพิจารณาจาก เนื้อหาสาระหรือการดำเนินเรื่องที่เหมาะสมกับชื่อเรื่องและภาพที่กำหนด (2 คะแนน)

3.1 เนื้อหาสาระหรือการดำเนินเรื่องที่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง และภาพที่กำหนด 2 คะแนน

3.2 เนื้อหาสาระหรือการดำเนินเรื่องที่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง และภาพที่กำหนดบางส่วน 1 คะแนน

3.3 เนื้อหาสาระหรือการดำเนินเรื่องไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง และภาพที่กำหนด 0 คะแนน

4. การใช้ภาษา โดยพิจารณาจาก การใช้ถ้อยคำหรือสำนวนเพื่อสื่อความตามที่ต้องการได้ถูกต้องตามกาลเทศะและเหมาะสมกับเหตุการณ์ของเรื่อง (2 คะแนน)

4.1 ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้สื่อความได้ถูกต้อง และเหมาะสมกับเหตุการณ์ตลอดเรื่อง 2 คะแนน

4.2 ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้สื่อความได้ถูกต้อง
และเหมาะสมกับเหตุการณ์เป็นบางส่วน 1 คะแนน

4.3 ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้สื่อความได้ไม่ถูกต้อง
และไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ของเรื่อง 0 คะแนน

5. การเสนอเรื่องหรือรูปแบบ โดยพิจารณาจาก การนำเสนอเรื่องราวตามแบบแผนของการเขียนเรียงความซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นการนำเรื่อง เนื้อเรื่อง และการสรุปเรื่อง และเขียนเรื่องได้ความยาวตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ (2 คะแนน)

5.1 เรื่องราวที่นำเสนอมีครบทั้ง 3 ส่วนและมีความยาวของเรื่อง
ตามเกณฑ์ที่กำหนด 2 คะแนน

5.2 เรื่องราวที่นำเสนอมีเพียง 2 ส่วนและมีความยาวของเรื่อง
ตามเกณฑ์ที่กำหนด 1 คะแนน

5.3 เรื่องราวที่นำเสนอมีเพียง 1 ส่วนและมีความยาวของเรื่อง
ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด 0 คะแนน

รวมคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 10 คะแนน

<u>หมายเหตุ</u> ในการตรวจให้คะแนนจะไม่นับคำที่นักเรียนเขียนผิด

ตัวอย่างแบบฝึกความคิดอเนกนัย

แบบฝึกที่ 1.1

พวกเดียวกัน

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียน เขียนชื่อของสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด และให้เหตุผลในการตอบในแต่ละคำตอบมาด้วย

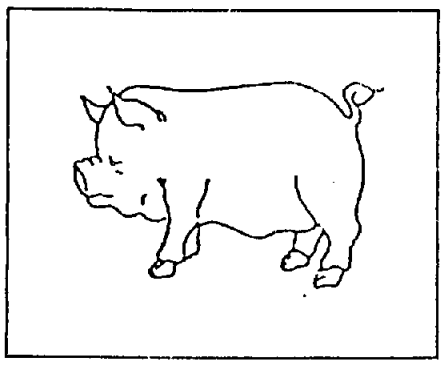

1. ช้าง เพราะ มีสี่ขา
2. ม้า เพราะ เป็นสัตว์เลี้ยง
3. ไก่ เพราะ เป็นอาหาร
4. สุนัข เพราะ เลี้ยงลูกด้วยนม
5. แมว เพราะ มีสี่ขา
6. วัว เพราะ ไม่กินเนื้อสัตว์
7. ..... เพราะ .....
8. ..... เพราะ .....

ฯ ล ฯ

แบบฝึกที่ 1.2

สร้างคำใหม่

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนเขียนคำที่มี " ส " เป็นพยัญชนะต้น และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

<u>คำตอบ</u> สั่ง สอน สด สวย สาว แสงดาว

สนใจ สมาคม สามัคคี ..... ฯลฯ

แบบฝึกที่ 1.3
บอกสิ่งที่นึกถึง

<u>ตัวอย่าง</u> (0) **ให้นักเรียนเขียนบอกสิ่งที่นึกถึงเมื่อเห็นภาพที่กำหนดให้** ให้ได้มากที่สุด

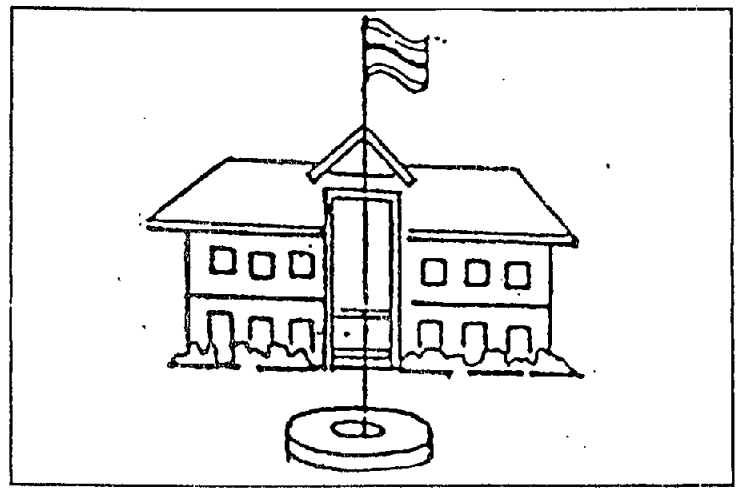

<u>คำตอบ</u> ครู นักเรียน กระดานดำ ชอล์ก โต๊ะนักเรียน เก้าอี้ หนังสือ ฯลฯ

<u>ตัวอย่าง</u> จากคำที่กำหนดให้ ทำให้นักเรียนนึกถึงสิ่งใดบ้าง ให้บอกมา ให้ได้มากที่สุด

(00) ผู้หญิง

<u>คำตอบ</u> แม่ คนขายของ น้องสาว ยาย เด็กผู้หญิง ตุ๊กตา ครู ย่า แม่ครัว ฯลฯ

แบบฝึกที่ 2.1
ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้

<u>ตัวอย่าง</u> **ให้นักเรียนเขียนบอกประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด**

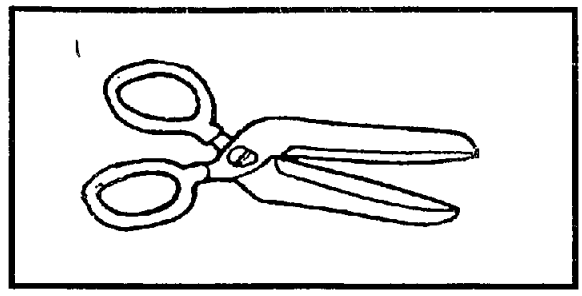

ใช้ตัดกระดาษ ใช้ตัดผม ใช้ตัดกิ่งไม้ ใช้ตัดผ้า ใช้เป็นอาวุธ ฯลฯ

แบบฝึกที่ 2.2

ลักษณะร่วมกัน

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนบอกลักษณะที่มีร่วมกันของชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

รายชื่อของสิ่งที่กำหนดให้นี้สามารถจัดเป็นประเภทต่าง ๆได้ โดยมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งร่วมกัน ให้นักเรียนพยายามจัดให้ได้มากที่สุด อย่าลืมว่าสิ่งของอย่างหนึ่งอาจจัดได้มากกว่า 1 ประเภท

สุนัข แมว ปลา กุ้ง ไก่ เป็ด

จัดได้ดังนี้

1. สุนัข แมว .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นสัตว์เลี้ยง .....
2. กุ้ง ปลา .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นสัตว์น้ำ .....
3. กุ้ง ปลา ไก่ เป็ด .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นอาหาร .....

ฯลฯ

แบบฝึกที่ 2.3

สมาชิกของเรา

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนชื่อจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

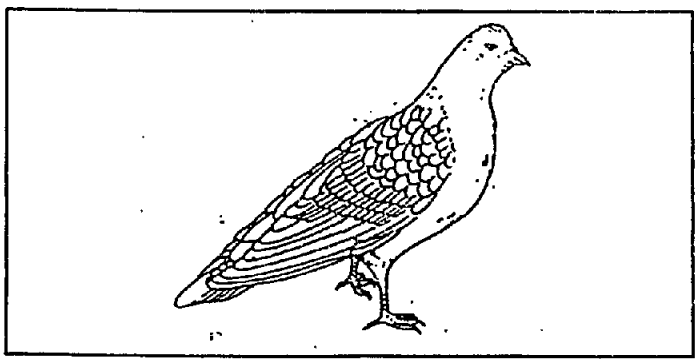

คำตอบ นกอินทรีย์ นกพิราบ นกแก้ว นกนางนวล .....
นกเค้าแมว นกกางเขน นกกาเหว่า ฯลฯ .....

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

ชื่อของ พืช

<u>คำตอบ</u> มะพร้าว มะเขือ กุหลาบ โหระพา น้อยหน่า ฯลฯ

แบบฝึกที่ 3.1

ภาพบอกความหมาย

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายบอกลักษณะของภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

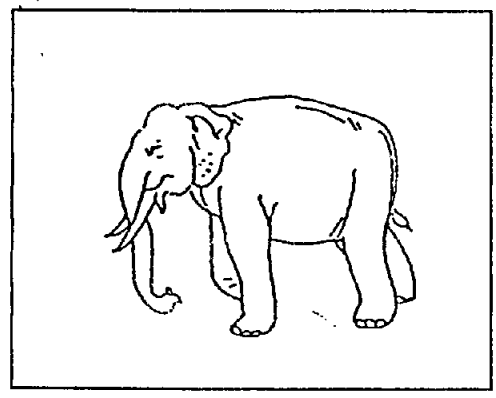

ใหญ่โต แข็งแรง อดทน มีอำนาจ

มีกำลัง อ้วน ฯลฯ

แบบฝึกที่ 3.2

คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

<u>ตัวอย่าง</u> (0.) ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ได้มากที่สุด

สว่าง	ตรงข้ามกับ	มืด
ใกล้	ตรงข้ามกับ	ไกล
.....	ตรงข้ามกับ	.....

ฯลฯ

แบบฝึกที่ 3.3

ความเหมือนหรือคล้ายกัน

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

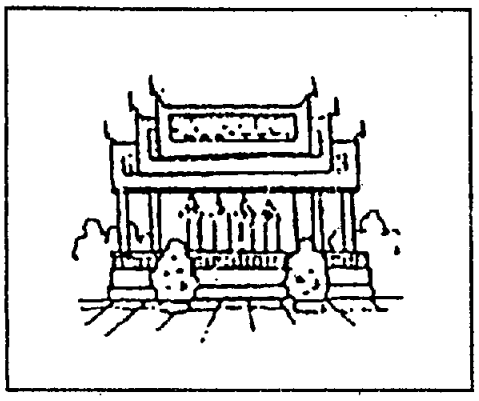

กับ

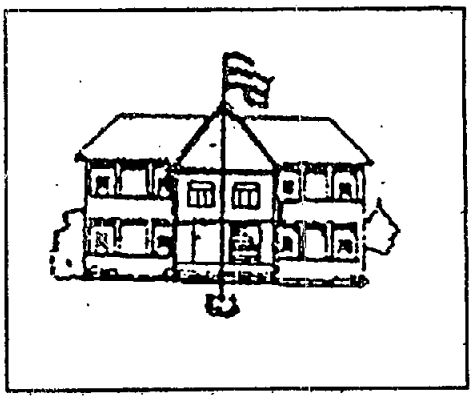

<u>คำตอบ</u> เป็นตึก มีนักเรียน

มีคนมาก เป็นที่สอนคนให้เป็นคนดี

มีเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ ฯลฯ

<u>ตัวอย่าง</u> (00) ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของคำที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

ปู กับ *ปลา* เหมือนกันหรือคล้ายกันอย่างไรบ้าง

<u>คำตอบ</u> มีตา มีปาก อยู่ในน้ำ

เป็นสัตว์ เป็นอาหารของคน ฯลฯ

แบบฝึกที่ 4.1

แต่งประโยคจากภาพ

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความสมบูรณ์ และให้ได้มากที่สุด

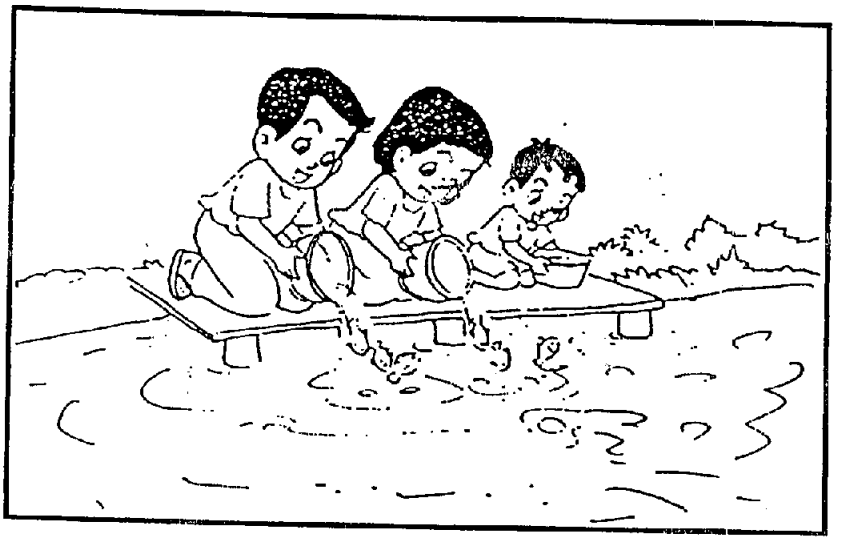

<u>คำตอบ</u>

แม่ไปทำบุญที่วัด ครอบครัวของฉันไปปล่อยปลาที่ท่าน้ำ

แดงนั่งที่ท่าน้ำ อนุชาไปทำบุญที่วัด

สำราญปล่อยปลาในวันเกิดของเขา ฯลฯ

แบบฝึกที่ 4. 2

แต่งประโยคจากตัวอักษร

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งประโยคจากตัวอักษรที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

ม	ก	ข

มุกดากินไข่

แมวกัดขา

หมูกอดขวด

ม้ากระโดดข้ามรั้ว

มอญกลิ้งขอนไม้

ฯลฯ

แบบฝึกที่ 4.3

เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์

ตัวอย่าง (0) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

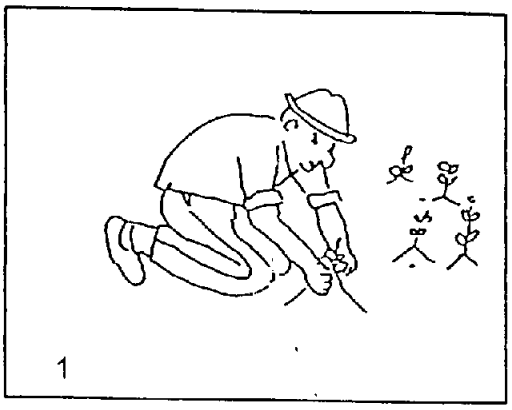

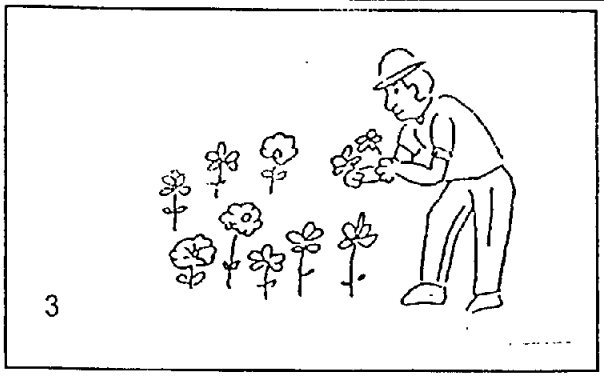

เรื่องที่ 1 ลุงประเทืองนำต้นไม้มาปลูก เขาพรวนดินและรดน้ำต้นไม้ทุกวัน ต้นไม้เจริญงอกงามเขาพอใจและมีความสุขมาก

เรื่องที่ 2 ตาทองดีปลูกดอกไม้หลายแปลง เขานำไปขายที่ตลาดได้เงินมากมาย

ฯลฯ

ตัวอย่าง (00) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

ความดี น้ำใจ มีความสุข

เรื่องที่ 1 แดงต้อยกับสาลี่เป็นเพื่อนกัน ทั้งสองกำลังทำการบ้านภาษาไทย แดงต้อยทำไม่ได้จึงขอให้สาลี่อธิบายให้แดงต้อยฟัง แดงต้อยก็เข้าใจจึงซาบซึ้งในความดีและความมีน้ำใจของสาลี่และทำการบ้านจนเสร็จ แล้วทั้งสองไปวิ่งเล่นกันอย่างมีความสุข

เรื่องที่ 2 อนุชา เดินกลับจากตลาดหลังจากที่ไปซื้อน้ำปลามาให้แม่ทำกับข้าว ขณะที่เขากำลังเดินอยู่นั้นเขาได้พบกับหญิงชรากำลังจะข้ามถนน เขาก็เดินไปจูงมือหญิงชราเพื่อจะพาข้ามถนนไปด้วย หญิงชราก็กล่าวขอบใจในความมีน้ำใจของอนุชา อนุชาก็เดินกลับบ้านอย่างมีความสุขที่เขาได้ทำความดี

แบบฝึกที่ 5.1

บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ

ตัวอย่าง ให้นักเรียนบอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ ให้ได้มากที่สุด

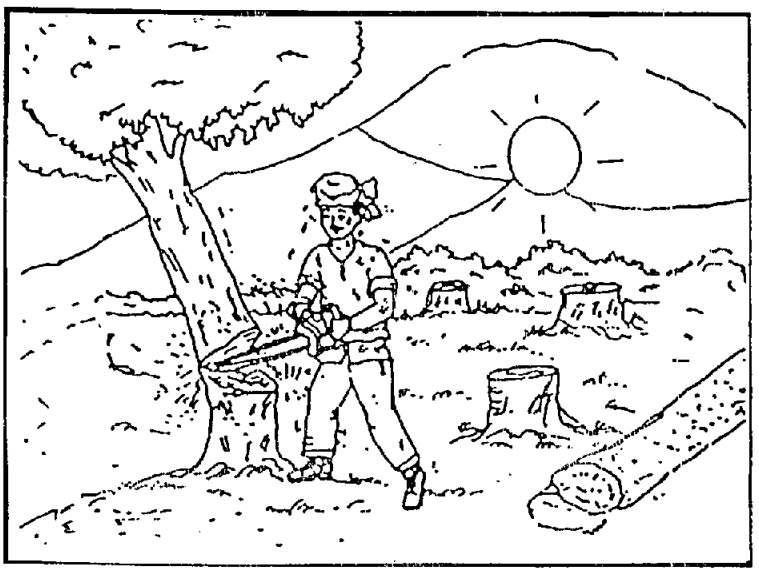

ต้นไม้หมดป่า น้ำท่วม

ถูกตำรวจจับ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล

แผ่นดินแห้งแล้ง ฯลฯ

แบบฝึกที่ 5.2

เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล

ตัวอย่าง ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกับข้อความที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

(0) แดงไม่ทำการบ้าน

คำตอบ เพราะไม่เข้าใจในบทเรียน จะทำให้สอบตก

จะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง เพราะขี้เกียจ

เพราะต้องช่วยงานพ่อแม่ ฯลฯ

แบบฝึกที่ 5.3

เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

บทสนทนา

อานนท์ " ประวิชช่วยกันดูซิว่ามีแมลงมากินผักของเราบ้างหรือเปล่า "

ประวิช " ไม่ต้องดูหรอก ครับ "

อานนท์ " อ้าว ! ทำไมละ "

ประวิช " ผมฉีดยาฆ่าแมลงไปเมื่อวานนี้เองครับ "

อานนท์ " เราไม่ควรใช่ยาฆ่าแมลงนะ เพราะเราปลูกผักไม่มาก เราสามารถดูแลทุกวันโดยไม่ต้องใช่ยาฆ่าแมลงเลยก็ได้ "

ฯลฯ

<u>ตัวอย่าง</u> (00) ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

ณ หมู่เกาะแห่งหนึ่งทางตอนใต้ของประเทศไทย มีเต่ากับนกเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งทั้งสองมาพบกัน และได้สนทนากันอย่างสนุกสนานโดยมีใจความดังนี้

บทสนทนา

นก : " สวัสดีพี่เต่าฉันอยากเป็นพี่เต่าจังเลยจะได้มีปลากินทุกวัน "

เต่า : " เป็นนกนะดีแล้ว จะได้ท่องเที่ยวไปได้ทั่วโลกเลย "

นก : " แต่ว่าบินไปไกล ๆ ก็เหนื่อยเหมือนกันนะ พี่เต่า"

เต่า : " ก็ยังดีกว่าพี่ ที่ต้องอยู่แต่ในน้ำ ดูซิพี่นะตัวเหี่ยวหมดแล้ว "

นก : " จริงซินะถ้านกเป็นเต่าตัวก็ต้องเหี่ยวแบบพี่เต่าและขนของฉันคงไม่สวยงามเหมือนตอนนี้ ตกลงฉันเป็นนกอย่างเดิมดีกว่า "

ฯลฯ

แบบฝึกที่ 6.1

บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

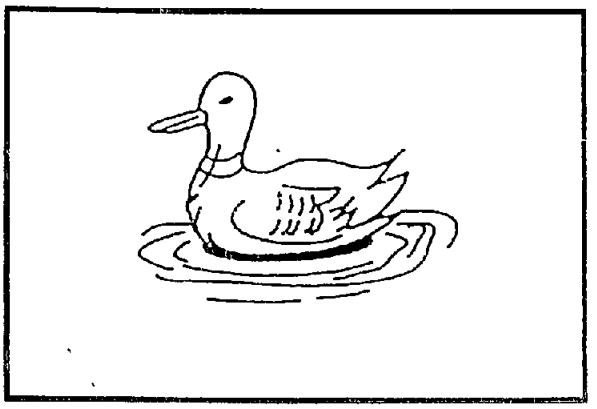

คนเลี้ยงเป็ด พ่อค้าขายเป็ด

พ่อค้าขายข้าวหน้าเป็ด แม่ค้าขายก๋วยเตี๋ยวเป็ด

เด็กขายไข่เค็ม เด็กเก็บไข่เป็ด ฯลฯ

แบบฝึกที่ 6.2

แต่งเรื่องจากประโยค

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

(0) ถ้าฉันเป็นนักร้อง .....

เรื่องที่ 1 ถ้าฉันเป็นนักร้องฉันจะพยายามร้องเพลงให้ดีที่สุดให้ประทับใจผู้ฟัง เพื่อที่จะได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

เรื่องที่ 2 ถ้าฉันเป็นนักร้องฉันจะนำเงินที่ได้จากการร้องเพลงมาให้พ่อแม่ และจะไม่ให้พ่อแม่ต้องทำงานหนักอีกต่อไป

ฯลฯ

แบบฝึกที่ 6.3

เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

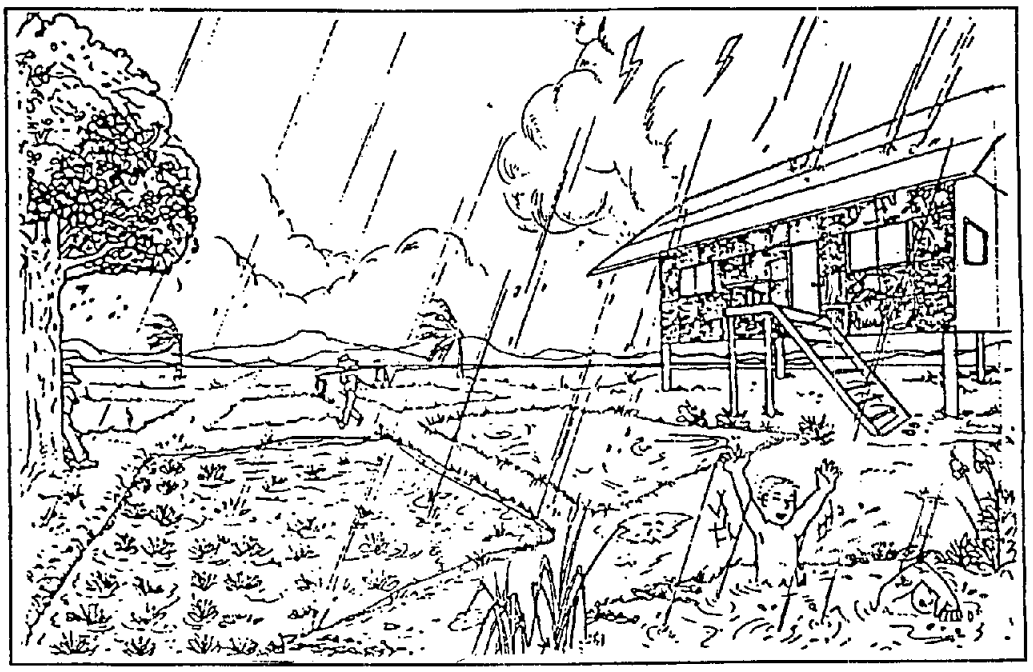

เย็นวันหนึ่งขณะที่ฝนตกลงมาอย่างหนัก สาธิตและอำนาจออกไปเล่นน้ำกลางสายฝนอย่างสนุกสนาน ทันใดนั้นฟ้าผ่าเปรี้ยงลงมาที่ต้นไม้ใหญ่ สาธิตและอำนาจตกใจจนเกือบจมน้ำทั้งสองร้องไห้และรีบขึ้นจากน้ำอย่างรวดเร็ว รีบวิ่งไปที่บ้านและก็พูดสัญญากับตัวเองว่าต่อไปนี้เขาจะไม่ออกไปเล่นน้ำ ตอนฝนตกอีกต่อไป

<u>ตัวอย่าง</u> (00) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจาก ชื่อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

เรื่อง ความหิว

นกแก้วและ นกขุนทองเป็นเพื่อนรักกันมาก ทั้งสองชอบดินทางท่องเที่ยวไปด้วยกันไม่เคยทะเลาะกัน แต่แล้ววันหนึ่งทั้งสองได้เดินทางไปที่หนองน้ำใหญ่ ได้พบปลาบู่ที่ตัวใหญ่มากตัวหนึ่งเกยตื้นอยู่ริมคลอง ทั้งสองหิวมากจึงทำให้ขาดสติยับยั้งชั่งใจ ต่างก็บอกว่าตนเองได้พบปลาตัวนี้ก่อนจึงได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรง ส่วนปลาบู่ก็พยายามตะเกียกตะกายลงไปที่หนองน้ำใหญ่ เพื่อที่จะรอดพ้นจากการเป็นอาหารของนกทั้งสองตัว และความพยายามของปลาบู่ก็ประสบผลสำเร็จ นกทั้งสองตัวพอเห็นว่าปลาบู่ลงน้ำไปแล้วก็หยุดทะเลาะกัน แล้วก็พูดว่าถ้าเราไม่มัวแต่ทะเลาะกันอยู่ป่านนี้เราคงจะอิ่มกันแล้วนะ เพราะว่าปลาตัวนั้นก็น่าจะใหญ่พอสำหรับเราทั้งคู่

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพที่กำหนดให้ พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องและให้มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับภาพ มีความยาวไม่น้อยกว่า 10 บรรทัด

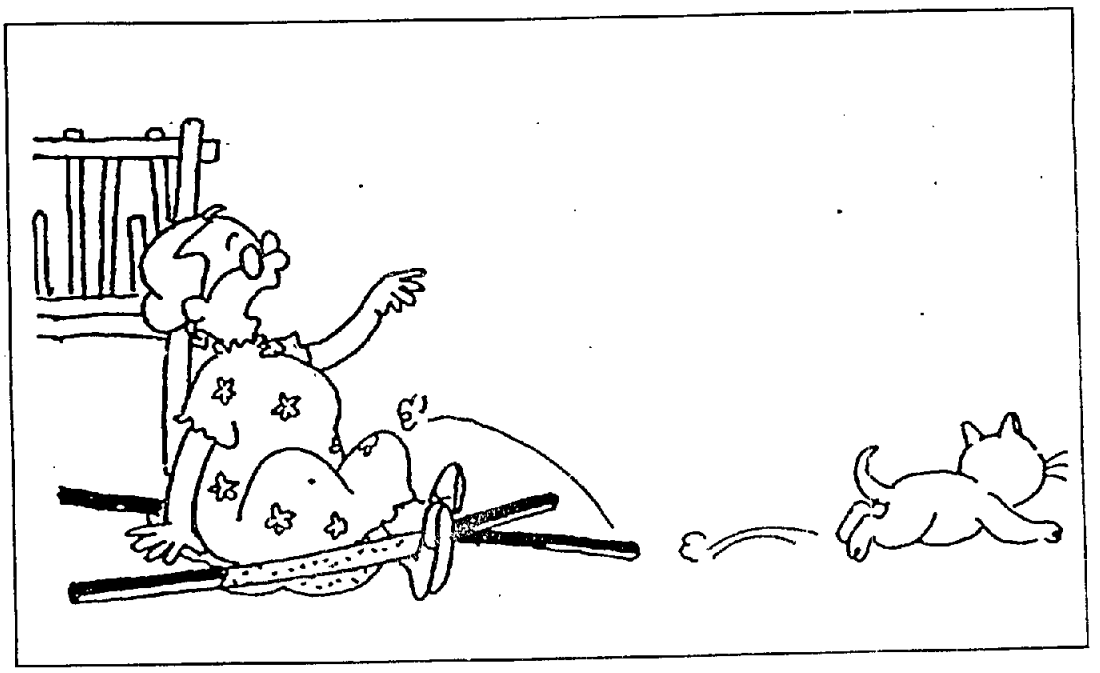

เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2543 ถึงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ในชั่วโมงกิจกรรมประเทืองปัญญา กลุ่มภาษาไทย เวลา 12.30 - 13.30 น.รวม 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการฝึกการคิดอเนกนัยโดยใช้แบบทดสอบการเขียนบรรยายภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทำการฝึกการคิดอเนกนัย จากแบบฝึกการคิดอเนกนัยที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 18 แบบฝึก แบบฝึกละ 1 ครั้ง ซึ่งมีตารางการฝึกดังนี้

ตาราง 2 แสดงตารางการฝึกการคิดอเนกนัย

สัปดาห์ที่	วัน	แบบฝึก
1	จ. 18 ธ.ค. 43	ทดสอบก่อนทดลองใช้แบบฝึก
	อ. 19 ธ.ค. 43	1.1 พวกเดียวกัน
	พ. 20 ธ.ค. 43	1.2 สร้างคำใหม่
2	จ. 25 ธ.ค. 43	1.3 บอกสิ่งที่นึกถึง
	อ. 26 ธ.ค. 43	2.1 ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้
	พ. 27 ธ.ค. 44	2.2 ลักษณะร่วมกัน
3	จ. 8 ม.ค. 44	2.3 สมาชิกของเรา
	อ. 9 ม.ค. 44	3.1 ภาพบอกความหมาย
	พ. 10 ม.ค. 44	3.2 คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน
4	จ. 15 ม.ค. 44	3.3 ความเหมือนหรือคล้ายกัน
	อ. 16 ม.ค. 44	4.1 แต่งประโยคจากภาพ
	พ. 17 ม.ค. 44	4.2 แต่งประโยคจากตัวอักษร
5	จ. 22 ม.ค. 44	4.3 เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์
	อ. 23 ม.ค. 44	5.1 บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ
	พ. 24 ม.ค. 44	5.2 เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล
6	จ. 29 ม.ค. 44	5.3 เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง
	อ. 30 ม.ค. 44	6.1 บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ
	พ. 31 ม.ค. 44	6.2 แต่งเรื่องจากประโยค
7	จ. 5 ก.พ. 44	6.3 เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง
	อ. 6 ก.พ. 44	ทดสอบหลังทดลองใช้แบบฝึก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึกความคิดอเนกนัย ตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ในการทำแบบฝึกแต่ละแบบฝึกให้นักเรียนทราบ 5 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก

2.1 แจกแบบฝึกให้นักเรียนทุกคน แนะนำ อธิบายขั้นตอนในการทำแบบฝึกอย่างละเอียด พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้นักเรียนซักถามจนเข้าใจวิธีการตอบ เวลา 10 นาที

2.2 ให้นักเรียนลงมือทำแบบฝึกในเวลาที่กำหนด 20 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการคิดหาคำตอบในการฝึกครั้งต่อไปเวลาประมาณ 20 ถึง 25 นาที

3. ทำการทดสอบหลังการฝึกจนครบทุกกิจกรรมแล้ว โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่สอบก่อนการฝึก เพื่อนำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลที่ได้จากการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มทดลองก่อนฝึกและหลังฝึกมาตรวจสอบและวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังฝึก เพื่อเปรียบเทียบผลการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538. 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538. 79)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ดัชนีค่าความง่าย (P_E) โดยคำนวณจากสูตรของ D.R Whitney and D.L Sabers, 1970 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2539 : 199 - 200)

$$P_E = \frac{S_u + S_L - (2N X_{min})}{2N(X_{max} - X_{min})}$$

เมื่อ P_E แทน ดัชนีความง่าย

S_u แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มสูง

S_L แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบของกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

X_{max} แทน คะแนนสูงสุดที่นักเรียนทำได้

X_{min} แทน คะแนนต่ำสุดที่นักเรียนทำได้

2.2 ดัชนีค่าอำนาจจำแนกแบบทดสอบอัตนัย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 201)

$$D = \frac{S_u - S_L}{N(X_{max} - X_{min})}$$

เมื่อ D แทน ดัชนีค่าอำนาจจำแนก

S_u แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มสูง

S_L แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบของกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

X_{max} แทน คะแนนสูงสุดที่นักเรียนทำได้

X_{min} แทน คะแนนต่ำสุดที่นักเรียนทำได้

2.3 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบฝึกและแบบทดสอบ ที่ใช้ในการฝึก โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งพิจารณาจากความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยวิธีแบบฮอยท์ (Hoyt 's ANOVA procedure) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2539 : 220) มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$r_{tt} = 1 - \frac{MS_E}{MS_p}$$

เมื่อ MS_E แทน คะแนนความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Error)

MS_p แทน คะแนนความแปรปรวนระหว่างคน (Between people)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ใช้สูตร t - test for dependent sample (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2540 : 248)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{(n\sum D^2 - (\sum D)^2)}{n-1}}} \qquad \text{เมื่อ } df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละตัวกำลังสอง

$(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอดังต่อไปนี้

1. ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยทั้ง 6 ด้าน
2. ผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการฝึก

ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 6 ด้าน คือแบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของหน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป และการประยุกต์ ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุดและคะแนนสูงสุด ของการฝึกการคิดอเนกนัย จำแนกตามด้านของแบบฝึก และเกณฑ์การให้คะแนนการคิดอเนกนัย

แบบฝึก	N	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
		$\bar{X}$	S	สูงสุด	ต่ำสุด	$\bar{X}$	S	สูงสุด	ต่ำสุด	$\bar{X}$	S	สูงสุด	ต่ำสุด
หน่วย	30	154.00	32.65	226	88	35.90	6.22	48	26	101.80	47.67	240	15
จำพวก	30	118.70	32.90	182	55	46.10	10.83	64	27	44.13	23.02	97	8
ความสัมพันธ์	30	78.13	15.33	117	44	19.80	5.34	25	7	9.33	11.53	62	0
ระบบ	30	33.47	9.32	57	18	21.37	6.24	35	11	18.63	11.02	53	3
การแปลงรูป	30	49.83	18.37	113	26	29.20	8.25	51	13	10.53	9.21	46	0
การประยุกต์	30	29.17	12.43	50	4	19.03	6.34	28	4	11.97	9.60	46	0

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความคิดคล่องแคล่ว สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มในทุกด้านของแบบฝึก

ผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการฝึกการคิดอเนกนัย ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 ตารางเปรียบเทียบผลการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการฝึกการคิดอเนกนัย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	ก่อนฝึก		หลังฝึก		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1.แนวความคิด	2	1.00	0.63	1.20	0.71	2.63*
2.การเชื่อมโยงความคิด	2	1.50	0.55	1.80	0.45	2.97*
3.เนื้อเรื่อง	2	1.20	0.32	1.40	0.55	3.25*
4.การใช้ภาษา	2	1.20	0.32	1.50	0.55	3.52*
5. การเสนอเรื่อง	2	0.80	0.45	0.90	0.32	2.40*
รวมทุกด้าน	10	5.63	1.22	6.93	1.00	8.50*

$$t_{(.05\ ,\ 29)} = 1.699$$

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเขียนเชิงสร้างสรรค์รวมทุกด้านและจำแนกรายด้านคือ แนวความคิด การเชื่อมโยงความคิด เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา และการเสนอเรื่อง หลังการฝึกการคิดอเนกนัย สูงกว่าก่อนการฝึกการคิดอเนกนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นทุกด้าน หลังจากการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัย

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลการฝึกการคิดอเนกนัยที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดอเนกนัย มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ได้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเป็นแนวทางสำหรับครู ในการสร้างแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้ความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ชั่วโมงกิจกรรมประเทืองปัญญา กลุ่มภาษาไทย โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบฝึกการคิดอเนกนัย ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford)โดยใช้ทั้งภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า แบ่งแบบฝึกเป็น 6 ด้าน ด้านละ 3 แบบฝึก ประกอบด้วย แบบฝึกการคิดอเนกนัยในรูปแบบของหน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป การประยุกต์ รวม 18 แบบฝึก
2. แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขั้นตอนในการทดลอง ดังนี้

1. นำแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทดสอบนักเรียนก่อนดำเนินการทดลอง บันทึกคะแนนไว้ (Pre - test)

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ชั่วโมงกิจกรรมประเทืองปัญญา สัปดาห์ละ 3 วัน คือ จันทร์ อังคาร พุธ ตั้งแต่เวลา 12.30 ถึง 13.30 น. รวม 7 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเอง

3. ทดสอบหลังการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยด้วยแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชุดเดิม บันทึกคะแนนไว้ (Post - test)

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองโดยใช้ t - test Dependent

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่า ก่อนการฝึกการคิดอเนกนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการฝึก พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความคิดคล่องแคล่ว สูงกว่าความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มทั้งในรายด้านและโดยรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคิดคล่องแคล่ว เป็นองค์ประกอบของการคิดอเนกนัย ในระดับพื้นฐานไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เหมือนกับความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม และนักเรียนกลุ่มนี้มีจินตนาการและประสบการณ์ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นถึงแม้จะสามารถคิดและเขียนออกมาได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ผลจากการคิดนั้นไม่ได้แสดงถึงความคิดยืดหยุ่น หรือหลากหลายและความคิดริเริ่มที่แปลกและแตกต่างไปจากคนอื่นในกลุ่ม

จากการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัย ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบในแต่ละด้านและโดยรวม สูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป สิริบงกช.(2530). แสงระวี น้อยประสิทธิ์.(2539). พเยาว์ ทักษิณ. (2523) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่ได้รับการฝึกสูงขึ้นกว่า

นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกการคิดอเนกนัย เป็นแบบฝึกที่ฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทางด้านความคิด และพัฒนาทางด้านการเขียน เพราะทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกการใช้ภาษาโดยมีรูปภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด และถ่ายทอดความคิดออกมาเป็น คำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราว ดังที่ประภาศรี สีหอำไพ (2531 : 340) กล่าวว่า การเขียนเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้มาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในงานเขียนของตนเองถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้ โดยใช้ความสามารถในการใช้ภาษาแสดงออกมาเป็นตัวหนังสือ เพื่อสื่อสารความคิดของตนกับผู้อื่น การพัฒนาความคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในกระบวนการเขียน ดังนั้นในการเขียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความคิด และการเขียนควบคู่กันไป และในแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้เน้นให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดและจินตนาการของตนเอง ในรูปแบบของภาษาเขียน และนักเรียนจะมีความสบายใจในการแสดงความรู้สึกนึกคิด ไม่ต้องกลัวว่าสิ่งที่เขียนออกมาจะผิด ประกอบกับแบบฝึกยังจูงใจด้วยรูปภาพที่น่าสนใจ ให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ในเวลาที่จำกัด

นอกจากนี้ในการฝึกครั้งนี้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกเขียนไปตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก กล่าวคือ ได้ฝึกเขียนคำ ประโยค ข้อความไปจนถึงเขียนเป็นเรื่องราวได้อย่างสมบูรณ์ จึงเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึก และช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป การฝึกเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองไปทีละน้อย ช่วยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและจินตนาการออกมาในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง หรือเป็นความคิดแปลกใหม่อย่างรวดเร็ว และเมื่อสิ้นสุดการฝึกแต่ละครั้ง นักเรียนได้มีโอกาสร่วมอภิปรายความคิดของตนเองกับเพื่อนๆ การที่ได้ทราบความคิดของเพื่อนๆ ภาคภูมิใจในความคิดและผลงานที่ตนเขียนออกมา แล้วได้รับคำชมจากเพื่อนและครูผู้สอน ย่อมจูงใจให้นักเรียนเกิดความมานะพยายามที่จะได้ฝึกฝนตนเอง และได้แสดงความคิดที่แปลกใหม่ออกมาเพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นบ้าง ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน และการฝึกครั้งนี้ทำให้ผู้สอนได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี เพราะเป็นงานเขียนที่นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดและจินตนาการของตนเองออกมาอย่างอิสระ ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่าถูกบังคับให้ทำ และตอบตามครู จึงเป็นผลให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อการฝึก เมื่อนักเรียนมีความสนใจ มีความตั้งใจ มีเจตคติที่ดีต่อการฝึก ทำให้การฝึกประสบผลสำเร็จและนักเรียนได้รับประโยชน์จากการฝึกอย่างเต็มที่ และได้ชื่นชมผลงานซึ่งเกิดจากศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การฝึกในครั้งนี้พบว่า ในระยะแรกนักเรียนต้องใช้เวลาในการคิดก่อนที่จะลงมือเขียนมากพอสมควร แต่ในระยะหลังนักเรียนสามารถลงมือเขียนได้เร็วขึ้น แสดงให้เห็นว่าในระยะแรกนักเรียนยังไม่ตื่นตัวในการคิด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการไม่ได้รับการฝึกทักษะการคิดเท่าที่ควร ประกอบกับนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับแบบฝึกการคิดในลักษณะเช่นนี้ เมื่อได้รับการฝึกการคิดอเนกนัย นักเรียนจึงสามารถเขียนแสดงความคิดได้เร็วขึ้น

จากการทดสอบหลังการทดลองพบว่า ยังมีนักเรียนบางส่วนที่เขียนแล้วไม่สามารถวิเคราะห์ได้ โดยที่นักเรียนดังกล่าวต่างก็ใช้ความพยายามแล้ว แต่มีพัฒนาการทางการคิดและการเขียนเป็นไปได้ช้าและน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนไม่ชอบและไม่มีความถนัดทางการเขียนมาก่อน จึงเกิดความสับสนในการประมวลความคิด และเรื่องราว นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการเขียนสะกดคำ การผูกประโยคเป็นเรื่องราว ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขจึงควรที่จะเพิ่มเวลาในการฝึกให้มากขึ้น ให้แนวทางในการฝึกการคิดเพิ่มขึ้น และจัดหากิจกรรมที่กระตุ้นความคิดของนักเรียน แล้วเขียนถ่ายทอดความนึกคิดออกมาเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรนำการฝึกการคิดอเนกนัยไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ โดยปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับชั้นนั้น ๆ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้สูงขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการติดตามผลเป็นระยะ เพื่อศึกษาความคงทนของการคิดอเนกนัยและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษา หลังจากที่ได้รับการฝึกไปแล้ว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)*. พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพ ฯ.

_____ . (2535). *การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์*.กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมวิชาการ . (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอนการวัดผลประเมินผล*. กรุงเทพ ฯ.

กรรณิการ์ พลยุทธ. (2541). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้ากรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ ศศม. (การสอน). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

กรรณิการ์ พวงเกษม. (2531). *การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

กองวิชาการ . กระทรวงศึกษาธิการ. (2538) . *การวัดและการประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ.

กิฟลี วรรณจิยี. (2535). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์กับการใช้แบบฝึกแบบปกติ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จินดา กิจพูนวงศ์. (2537). *ผลการฝึกความคิดอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จิ้มลิ้ม โกวิทางกูร. (2530). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทัศนคติและพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และ แบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย* . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

จิรฐา ชิตประสงค์. (2538). *การหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จิรพา จันทะเวียง. (2542). *ผลการฝึกความสามารถทางสมองด้านภาษาและผลผลิตที่ใช้วิธีการคิดต่างกันตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ด ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เจือ สตะเวทิน.(2522). *ภาษาไทย จากฟ้าเมืองไทย.* กรุงเทพ ฯ: สำนักพิมพ์ บรรณกิจ.

ชนะ เวชกุล. (2524) . *การเขียนสร้างสรรค์* . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์ .

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2526). *หนังสือภาษาไทย รายวิชา ท 042 การเขียน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : อักษรเจริญทัศน์.

ณิชกานต์ คมคาย. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนได้รับการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์โดยใช้สื่อภาพการ์ตูนกับสื่อภาพเหมือน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดิลก ดิลกานนท์. (2534). *การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.* ปริญญานิพนธ์ กศ,ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

นิตยา กิจโร. (2530) . *การศึกษาผลการฝึกทักษะการตั้งคำถามของนักเรียนในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

นิตยา ปานทิพย์. (2527). *การทดลองสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

บันลือ พฤกษะวัน. (2536). *พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์* . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน.(2518). *การเขียนภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ประทีป ศิริบงกช. (2530). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติกับการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ประภาศรี สีหอำไพ.(2531). *การเขียนแบบสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ปราโมทย์ ขันติลาภาพันธ์ . (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียนด้านภาษาไทยและด้านคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดระยอง.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พรรณี ชูทัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนการสอน. จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน .* ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

พรรธิภา อ่อนแสง. (2532). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นลาว ในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีระบบ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทั่วไปในโรงเรียนนครไทยวิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พเยาว์ ทักษิณ. (2523). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ญสิริ ศิรินุพงศ์ (2535). *การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสงขลา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพ ฯ, สุวีริยาสาส์น.

. _____ . (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* . กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาส์น.

. _____ . (2540). *สถิติวิทยาทางการศึกษา.* กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาส์น.

วรรณพร ภิรมย์รื่น. (2527). *การสอนแต่งความแบบสร้างสรรค์* . รวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วรรณี โสมประยูร.(2521). *เอกสารประกอบการเรียนวิชา ประถม. 427 การเขียนแบบสร้างสรรค์.* ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

. _____ . (2539). *การสอนภาษไทยระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพ ฯ :ไทยวัฒนาพานิช

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *เอกสารประกอบการเรียน " กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ".* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วีระวัฒน์ วัฒนา.(2542). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนสร้างสรรค์และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ป้ายนิเทศ ประกอบภาพการ์ตูนแบบภาพเหมือนจริงเป็นสื่อในการสอน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศศิธร สุทธิแพทย์. (2530). *แบบฝึกสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรทางการศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอน). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สนม ครุฑเมือง. (2528). *การสอนทักษะการใช้ภาษาไทยการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน .* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์. (2536). *วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงระวี น้อยประสิทธิ์. (2539). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน.*ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา ชีวพันธ์.(2532). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ ฯ. ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

อารี พันธ์มณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้ .* กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ต้นอ้อแกรมมี จำกัด.

อารี รังสินันท์ . (2532). *ความคิดสร้างสรรค์.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. (2538). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนภาษาไทยและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์กับการฝึกตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

Barnett , T. A. (1969). *Teaching Handbook 2 .* Moddleson : Penguin Book Ltd.

Guilford , J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence.* New York : Mc Graw Hill. Book Co.

River , Wilga M. (1970). *Teaching Foreign - Language Skills .* 3 rd ed. Chicago : The University of Chicago Press .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1 แบบฝึกที่ใช้ในการทดลอง

2 แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบฝึกความคิดอเนกนัย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

<u>ด้านที่ 1</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปของหน่วย

1.1 พวกเดียวกัน

1.2 สร้างคำใหม่

1.3 บอกสิ่งที่นึกถึง

<u>ด้านที่ 2</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของกลุ่มหรือจำพวก

2.1 ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้

2.2 ลักษณะร่วมกัน

2.3 สมาชิกของเรา

<u>ด้านที่ 3</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของความสัมพันธ์

3.1 ภาพบอกความหมาย

3.2 คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

3.3 ความเหมือนหรือคล้ายกัน

<u>ด้านที่ 4</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของระบบ

4.1 แต่งประโยคจากภาพ

4.2 แต่งประโยคจากตัวอักษร

4.3 เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์

<u>ด้านที่ 5</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของการแปลงรูป

5.1 บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ

5.2 เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล

5.3 เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง

<u>ด้านที่ 6</u> แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของการประยุกต์

6.1 บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ

6.2 แต่งเรื่องจากประโยค

6.3 เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง

แบบฝึกที่ 1.1

พวกเดียวกัน

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที

2. ให้นักเรียน เขียนชื่อของสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด และให้เหตุผลในการตอบในแต่ละคำตอบมาด้วย

3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้นๆ ให้ชัดเจนและอ่านง่าย

4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น

5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง

ให้นักเรียน เขียนชื่อของสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด และให้เหตุผลในการตอบในแต่ละคำตอบมาด้วย

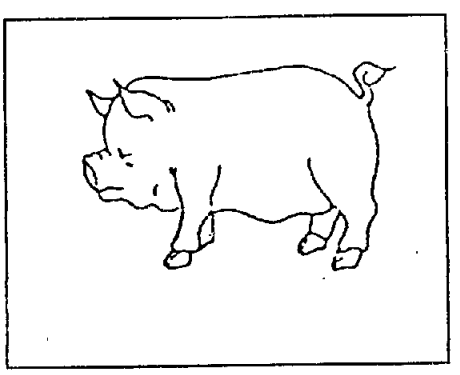

1. ช้าง เพราะ มีสี่ขา
2. ม้า เพราะ เป็นสัตว์เลี้ยง
3. ไก่ เพราะ เป็นอาหาร
4. สุนัข เพราะ เลี้ยงลูกด้วยนม
5. แมว เพราะ มีสี่ขา
6. วัว เพราะ ไม่กินเนื้อสัตว์
7. ..... เพราะ .....
8. ..... เพราะ .....

ฯลฯ

ชื่อ ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนชื่อของสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุดและให้เหตุผลในการตอบในแต่ละคำตอบมาด้วย

1

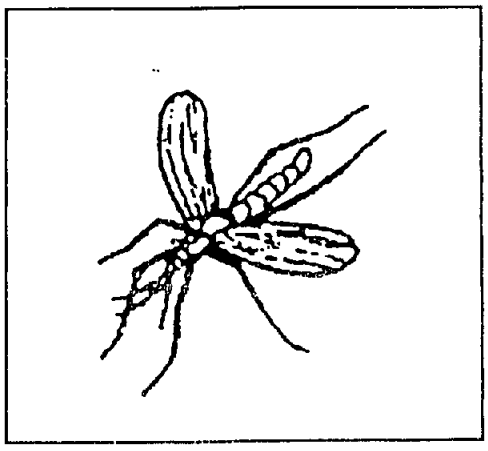

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

2

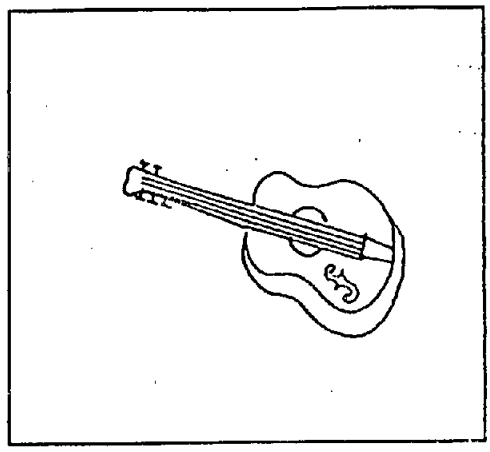

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

3

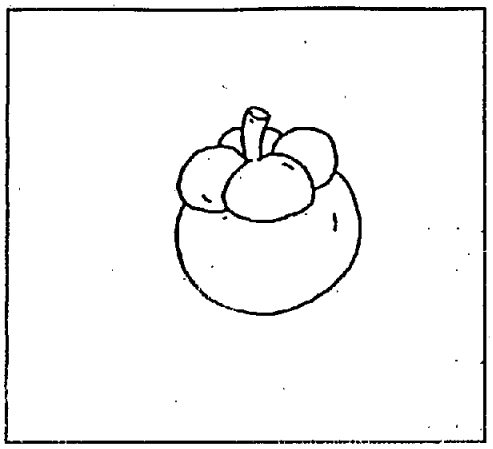

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

4

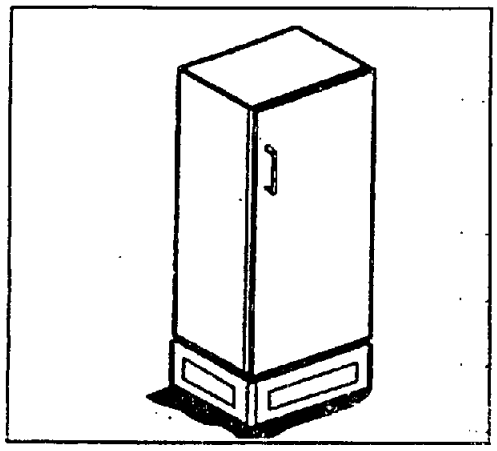

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

..... เพราะ .....

แบบฝึกที่ 1.2

สร้างคำใหม่

คำอธิบายวิธีทำ

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที

2. ให้นักเรียนเขียนคำที่ขึ้นต้นหรือลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้ และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย

4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิดเพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น

5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง (0) ให้นักเรียนเขียนคำที่มี " ส " เป็นพยัญชนะต้น และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

คำตอบ สั่ง สอน สด สวย สาว แสงดาว

สนใจ สมาคม สามัคคี ..... ฯลฯ

ตัวอย่าง (00) ให้นักเรียนเขียนคำที่มีตัวสะกดอยู่ใน " **แม่กน** " และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

คำตอบ พร นอน สาน พาล วาน จัน

ขัน โกสน ไพศาล อาคาร ..... ฯลฯ

ชื่อ ..... เลขที่ .....

1. ให้นักเรียนเขียนคำที่มี " *ก* " เป็นพยัญชนะต้น และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนเขียนคำที่มี " *ม* " เป็นพยัญชนะต้น และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนเขียนคำที่มีตัวสะกดอยู่ใน แม่กด และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนเขียนคำที่มีตัวสะกดอยู่ใน แม่กบ และจะต้องเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุด

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ 1.3

บอกสิ่งที่นึกถึง

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที

2. **ให้นักเรียนเขียนบอกสิ่งที่นึกถึงเมื่อเห็นภาพหรือคำที่กำหนดให้** ให้ได้มากที่สุด

3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้นๆ ให้ชัดเจนและอ่านง่าย

4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น

5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> (0) **ให้นักเรียนเขียนบอกสิ่งที่นึกถึงเมื่อเห็นภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด**

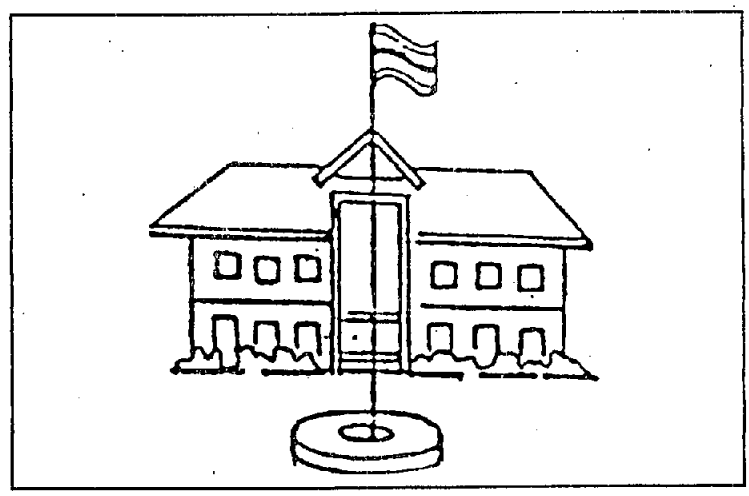

<u>คำตอบ</u> ครู นักเรียน กระดานดำ ชอล์ก โต๊ะนักเรียน เก้าอี้ หนังสือ ฯลฯ

<u>ตัวอย่าง</u> จากคำที่กำหนดให้ **ทำให้นักเรียนนึกถึงสิ่งใดบ้าง** ให้บอกมา ให้ได้มากที่สุด

(00) ผู้หญิง

<u>คำตอบ</u> แม่ คนขายของ น้องสาว ยาย เด็กผู้หญิง ตุ๊กตา ครู ย่า แม่ครัว ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ข้อ 1 - 2 ให้นักเรียนเขียนบอกสิ่งที่นึกถึงเมื่อเห็นภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1.

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

2 .

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

จากคำที่กำหนดให้ในข้อ 3 - 4 ทำให้นักเรียนนึกถึงสิ่งใดบ้าง ให้บอกมา ให้ได้มากที่สุด

3. ทะเล

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ตลาดนัด

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ 2.1

ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนบอกประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนเขียนบอกประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

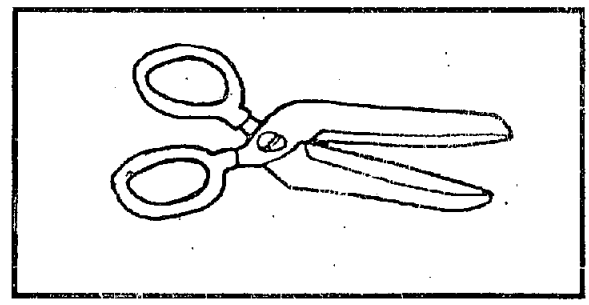

ใช้ตัดกระดาษ ..... ใช้ตัดผม ..... ใช้ตัดกิ่งไม้ .....

ใช้ตัดผ้า ..... ใช้เป็นอาวุธ ..... ฯลฯ .....

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนบอกประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1.

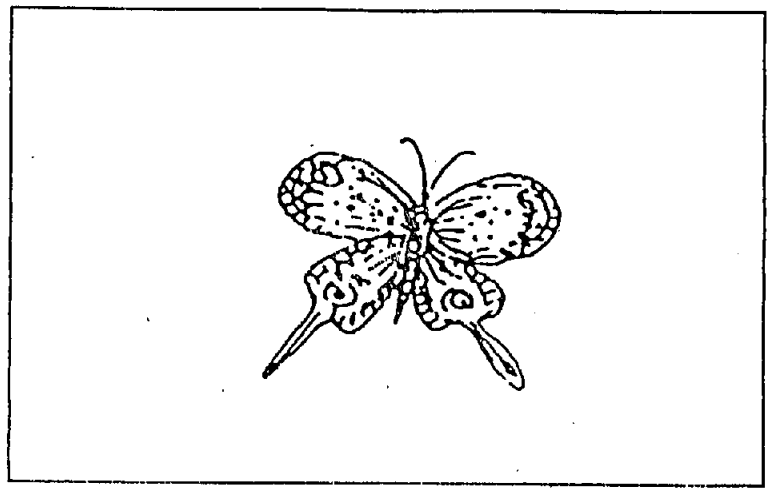

2.

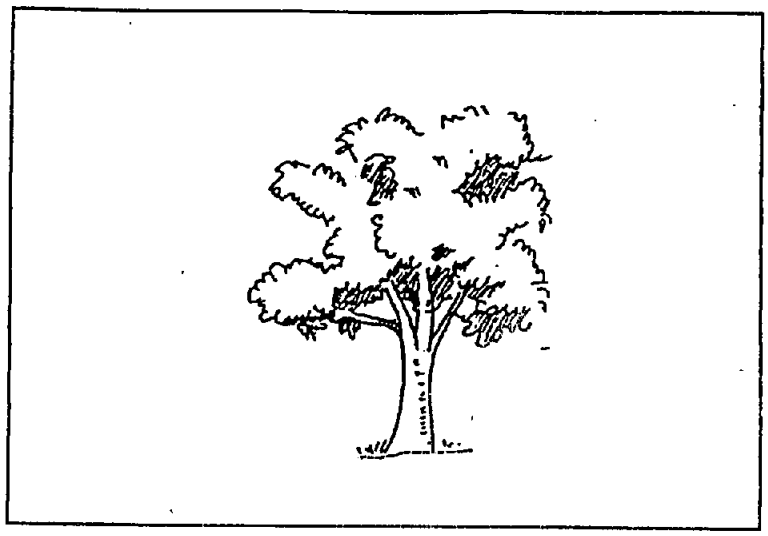

3.

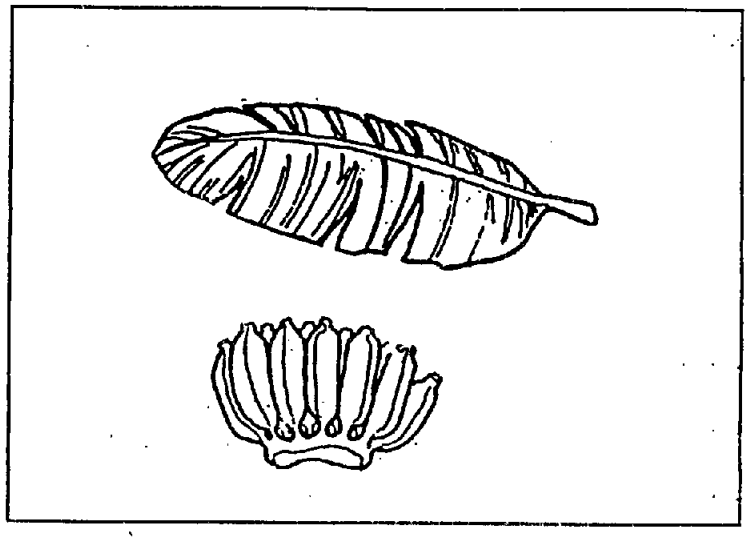

4.

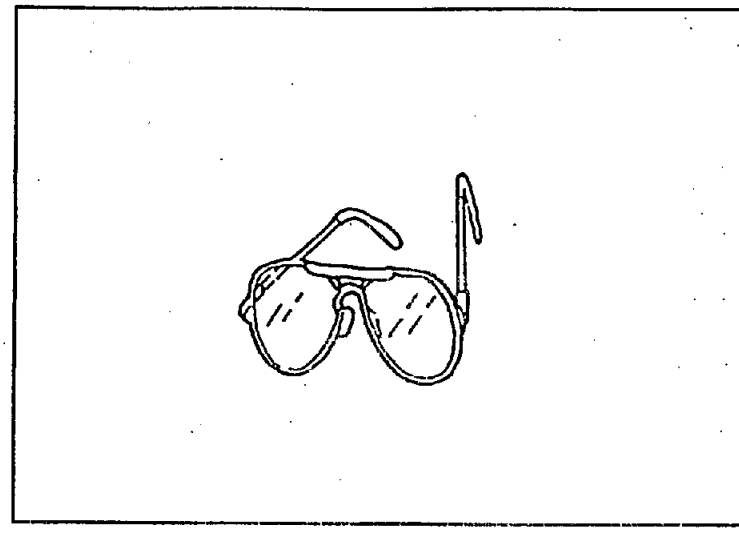

แบบฝึกที่ 2.2

ลักษณะร่วมกัน

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนบอกลักษณะที่มีร่วมกันของชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนบอกลักษณะที่มีร่วมกันของชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

รายชื่อของสิ่งที่กำหนดให้นี้สามารถจัดเป็นประเภทต่าง ๆได้ โดยมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งร่วมกัน ให้นักเรียนพยายามจัดให้ได้มากที่สุด อย่าลืมว่าสิ่งของอย่างหนึ่งอาจจัดได้มากกว่า 1 ประเภท

สุนัข แมว ปลา กุ้ง ไก่ เป็ด

จัดได้ดังนี้

1. สุนัข แมว .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นสัตว์เลี้ยง .....
2. กุ้ง ปลา .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นสัตว์น้ำ .....
3. กุ้ง ปลา ไก่ เป็ด .....
   มีลักษณะที่ร่วมกันคือ เป็นอาหาร .....

ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนบอกลักษณะร่วมกันของคำที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1.	**มะม่วง กล้วย ส้ม มะนาว จำปี มะลิ ดาวเรือง พริก มะเขือ**

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

2. | เรือ | รถยนต์ | ผีเสื้อ | แมลงปอ | เครื่องบิน | จักรยาน | มอเตอร์ไซค์ | ค้างคาว | รถเมล์ |

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

3. **ดินสอ ปากกา ไม้กวาด ชอล์ก ยางลบ แปรง สมุด กระเป๋า ไม้บรรทัด**

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

4. | สิงโต ลิง แมว นก เสือ คน วัว ม้า ห่าน |

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

.....

มีลักษณะที่ร่วมกันคือ.....

แบบฝึกที่ 2.3

สมาชิกของเรา

คำอธิบายวิธีทำ

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนชื่อจากภาพและสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง (0) ให้นักเรียนเขียนชื่อจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

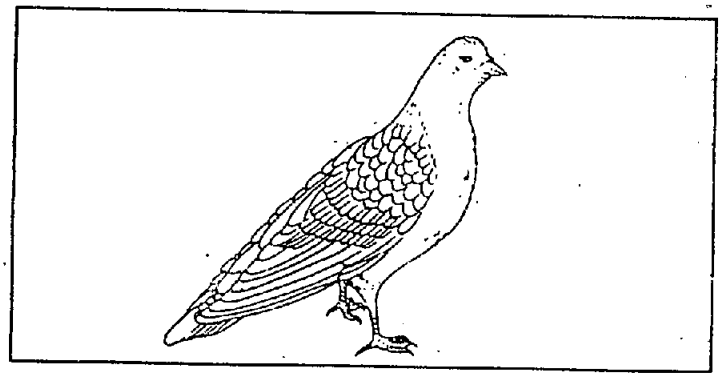

คำตอบ นกอินทรีย์ นกพิราบ นกแก้ว นกนางนวล
นกเค้าแมว นกกางเขน นกกาเหว่า ฯลฯ

ตัวอย่าง (0) ให้นักเรียนเขียนชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
ชื่อของ พืช

คำตอบ มะพร้าว มะเขือ กุหลาบ โหระพา น้อยหน่า ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนชื่อจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1.

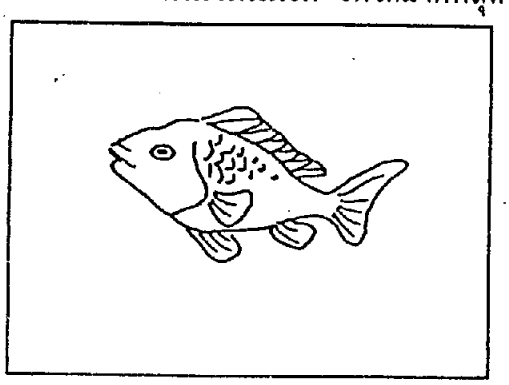

2.

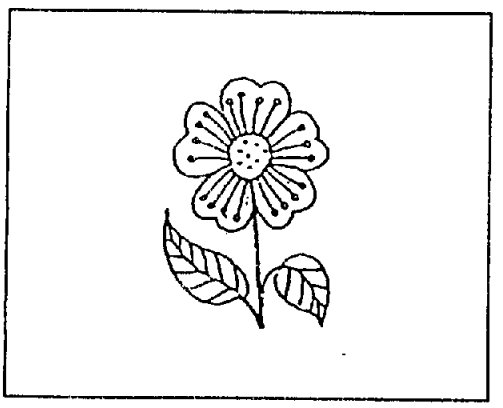

ให้นักเรียนเขียนชื่อของสิ่งที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

3. ชื่อของใช้ภายในบ้าน

---

4. สิ่งที่มีลักษณะกลม

แบบฝึกที่ 3.1

ภาพบอกความหมาย

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายบอกลักษณะของภาพที่กำหนดให้ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุดให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> **(0) ให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายบอกลักษณะของภาพที่กำหนดให้** ให้ได้มากที่สุด

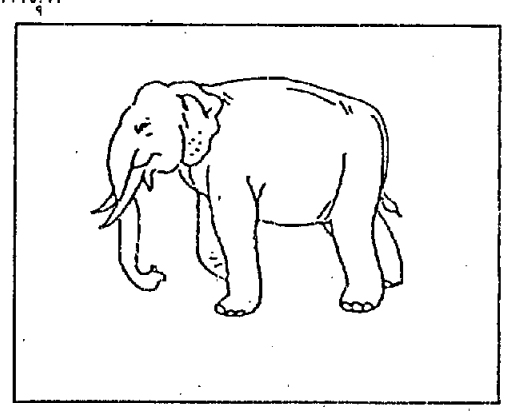

ใหญ่โต แข็งแรง อดทน มีอำนาจ

มีกำลัง อ้วน ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายบอกลักษณะของภาพ ให้ได้มากที่สุด

1.

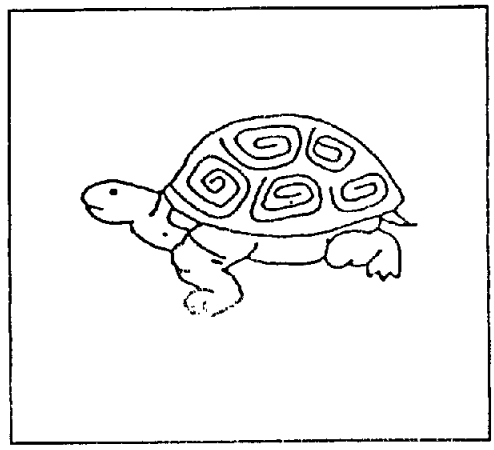

2.

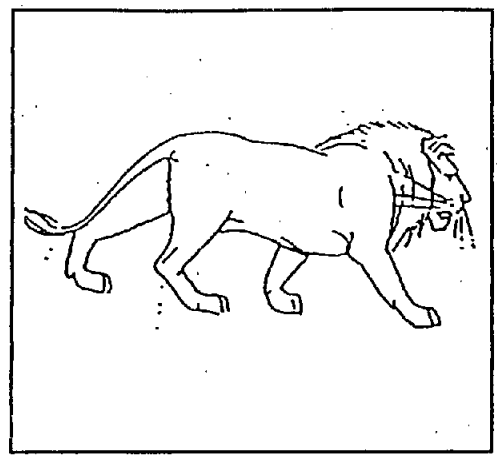

3.

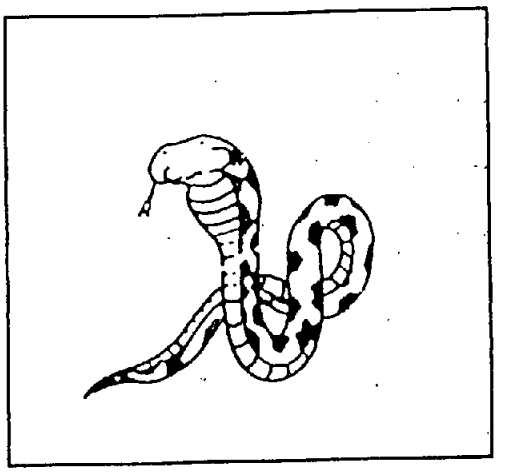

4.

แบบฝึกที่ 3.2

คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. **ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ได้มากที่สุด**
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้นๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> **(0.) ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ได้มากที่สุด**

สว่าง	ตรงข้ามกับ	มืด
ใกล้	ตรงข้ามกับ	ไกล
.....	ตรงข้ามกับ	.....

ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน ให้ได้มากที่สุด

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

..... ตรงข้ามกับ .....

แบบฝึกที่ 3.3

ความเหมือนหรือคล้ายกัน

คำอธิบายวิธีทำ

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของภาพและคำที่กำหนดให้ ให้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของภาพที่กำหนดให้ ให้มากที่สุด

(0)

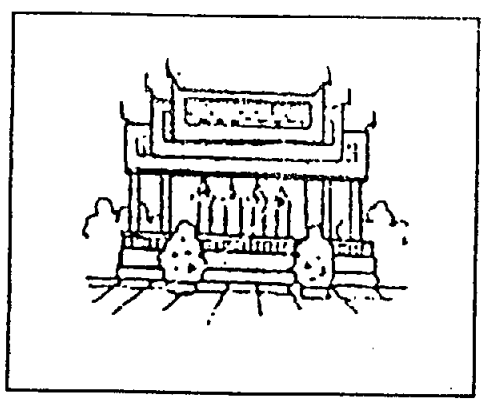

กับ

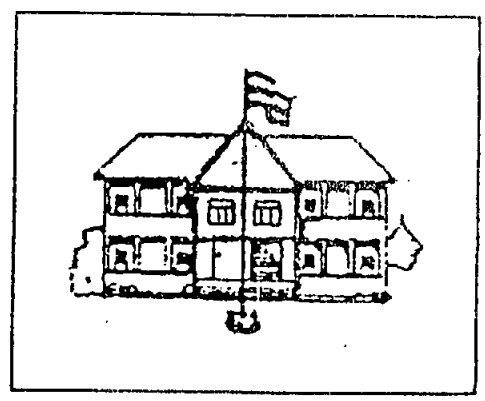

คำตอบ เป็นตึก มีนักเรียน

มีคนมาก เป็นที่สอนคนให้เป็นคนดี

มีเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ ฯลฯ

ตัวอย่าง ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของคำที่กำหนดให้ ให้มากที่สุด

(00) *ปู* กับ *ปลา* เหมือนกันหรือคล้ายกันอย่างไรบ้าง

คำตอบ มีตา มีปาก อยู่ในน้ำ

เป็นสัตว์ เป็นอาหารของคน ฯลฯ

ชื่อ.....เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่าง ๆ ของภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1. 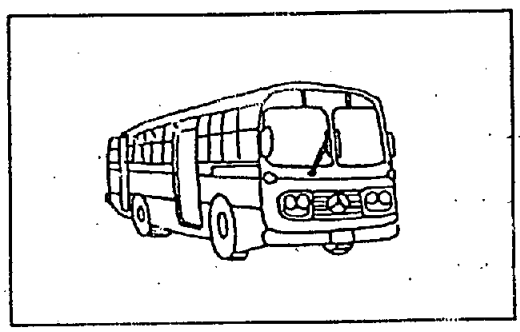 กับ 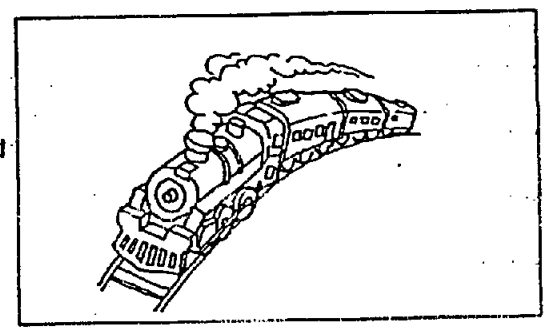

2. 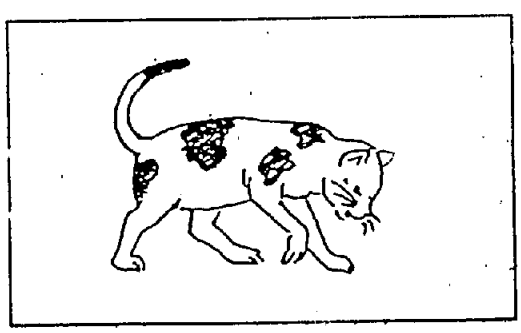 กับ 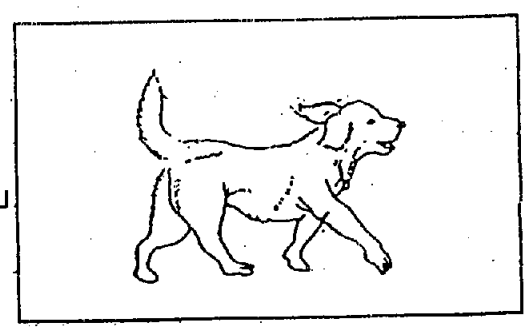

ให้นักเรียนเขียนบอกความเหมือนกันหรือคล้ายกันในแง่มุมต่างๆ ของคำที่กำหนดให้ให้ได้มากที่สุด

3. **มะละกอ กับ แตงโม** เหมือนกันหรือคล้ายกันอย่างไรบ้าง บอกมาให้ได้มากที่สุด

---

4. โต๊ะ กับ เก้าอี้ เหมือนกันหรือคล้ายกันอย่างไรบ้าง บอกมาให้ได้มากที่สุด

แบบฝึกที่ 4.1

แต่งประโยคจากภาพ

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนแต่งประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความสมบูรณ์และให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้นๆ ให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความสมบูรณ์และให้ได้มากที่สุด

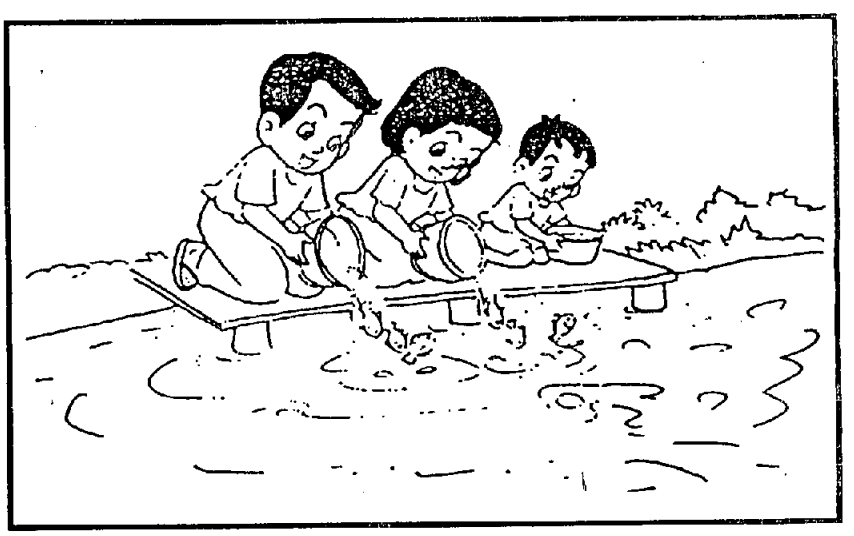

<u>คำตอบ</u>

แม่ไปทำบุญที่วัด ครอบครัวของฉันไปปล่อยปลาที่ท่าน้ำ

แดงนั่งที่ท่าน้ำ อนุชาไปทำบุญที่วัด

สำราญปล่อยปลาในวันเกิดของเขา ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนแต่งประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความสมบูรณ์ และให้ได้มากที่สุด

1.

2.

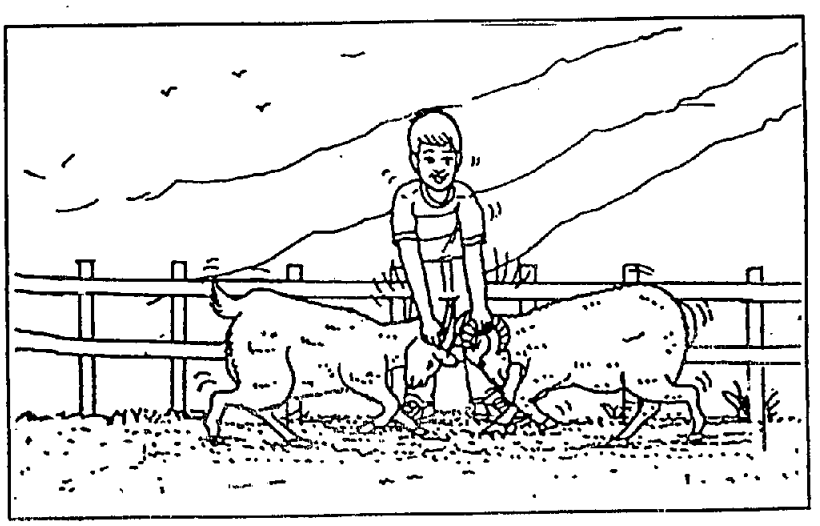

3.

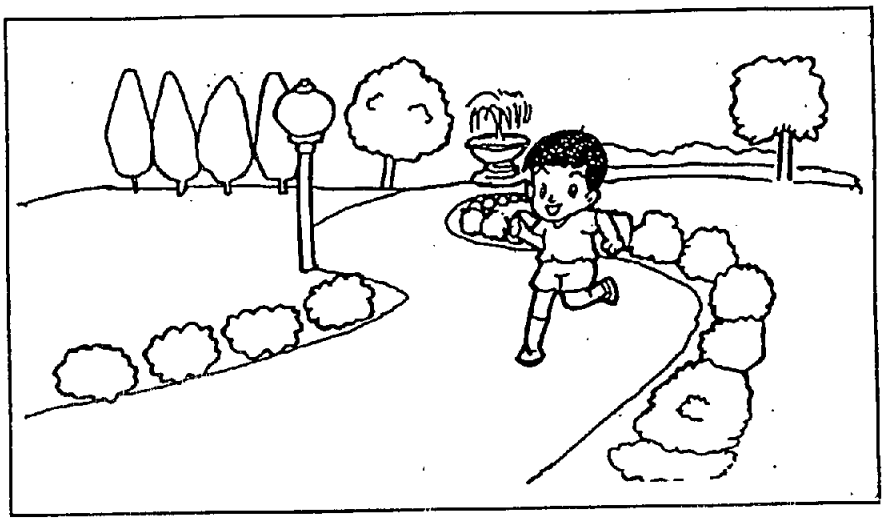

4.

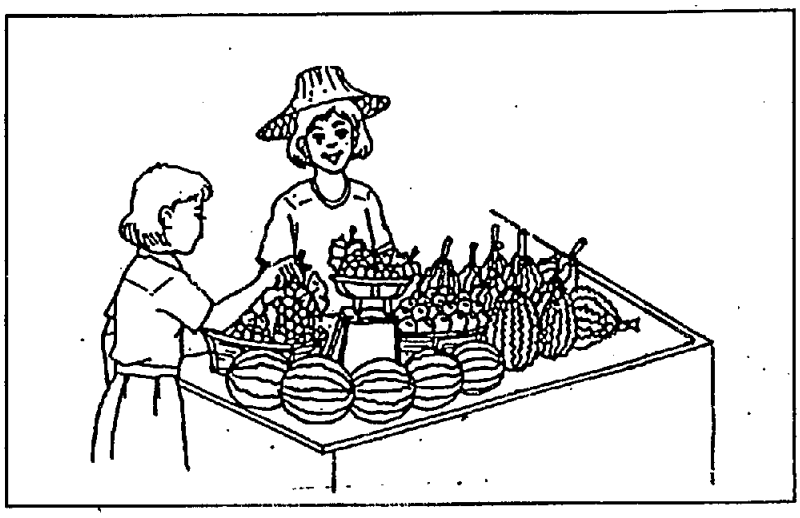

แบบฝึกที่ 4.2

แต่งประโยคจากตัวอักษร

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนแต่งประโยคจากตัวอักษรที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งประโยคจากตัวอักษรที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

ม	ก	ข

มุกดากินไข่

แมวกัดขา

หมูกอดขวด

ม้ากระโดดข้ามรั้ว

มอญกลิ้งขอนไม้

ฯลฯ

ชื่อ.....เลขที่ .....

ให้นักเรียนแต่งประโยคจากตัวอักษรที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1. | พ | ล | ส |

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. | ป | ร | ท |

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. น ด ช

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ต จ ย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ 4.3

เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์

คำอธิบายวิธีทำ

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์ที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง (0) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

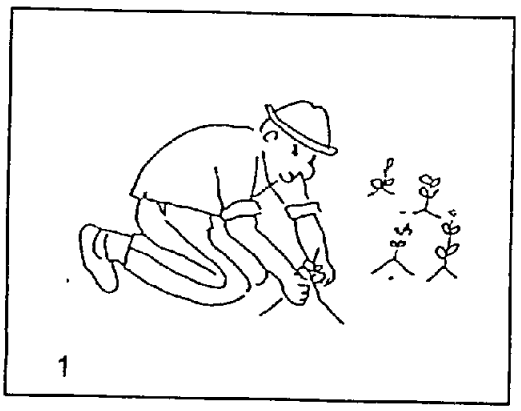

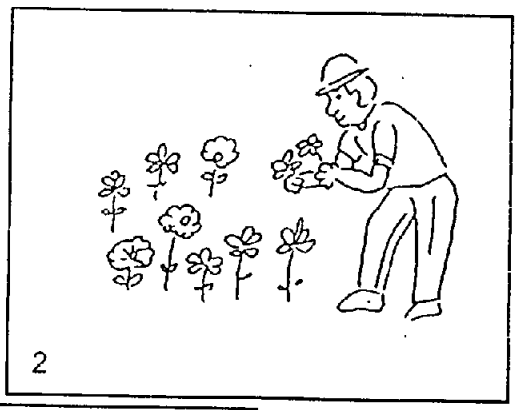

เรื่องที่ 1 ลุงประเทืองนำต้นไม้มาปลูก เขาพรวนดินและรดน้ำต้นไม้ทุกวัน
ต้นไม้เจริญงอกงามเขาพอใจและมีความสุขมาก

เรื่องที่ 2 ตาทองดีปลูกดอกไม้หลายแปลง เขานำไปขายที่ตลาดได้เงินมากมาย

ฯลฯ

ตัวอย่าง (00) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

ความดี น้ำใจ มีความสุข

เรื่องที่ 1 แดงต้อยกับสาลี่เป็นเพื่อนกัน ทั้งสองกำลังทำการบ้านภาษาไทย แดงต้อยทำไม่ได้จึงขอให้สาลี่อธิบายให้แดงต้อยฟัง แดงต้อยก็เข้าใจจึงซาบซึ้งในความดีและความมีน้ำใจของสาลี่และทำการบ้านจนเสร็จ แล้วทั้งสองไปวิ่งเล่นกันอย่างมีความสุข

เรื่องที่ 2 อนุชา เดินกลับจากตลาดหลังจากที่ไปซื้อน้ำปลามาให้แม่ทำกับข้าว ขณะที่เขากำลังเดินอยู่นั้นเขาได้พบกับหญิงชรากำลังจะข้ามถนน เขาก็เดินไปจูงมือหญิงชราเพื่อจะพาข้ามถนนไปด้วย หญิงชราก็กล่าวขอบใจในความมีน้ำใจของอนุชา อนุชาก็เดินกลับบ้านอย่างมีความสุขที่เขาได้ทำความดี

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

1.

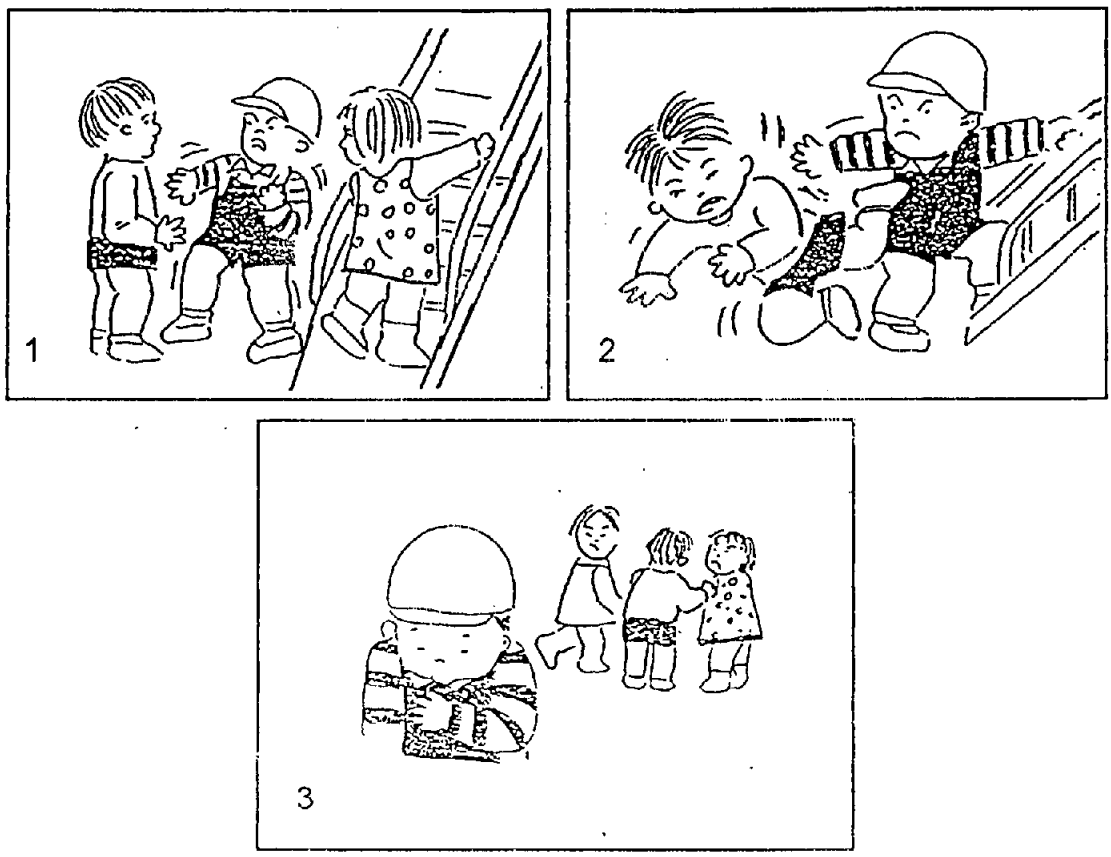

2.

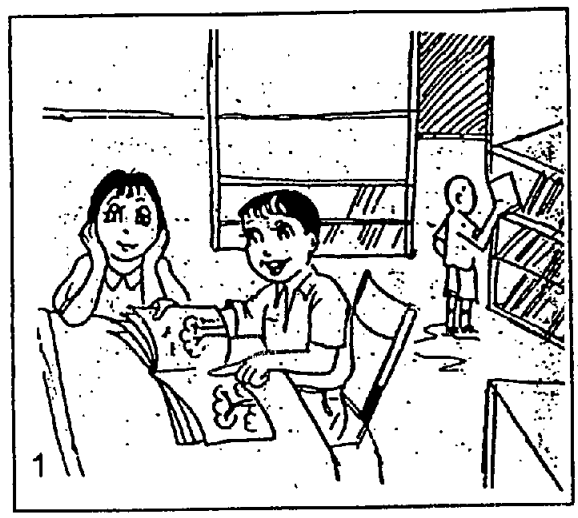

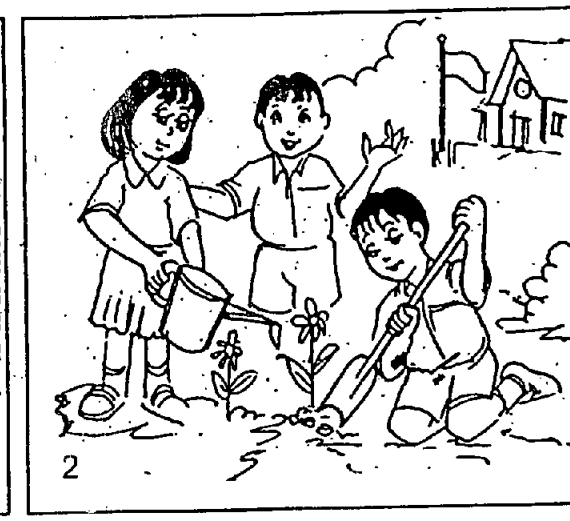

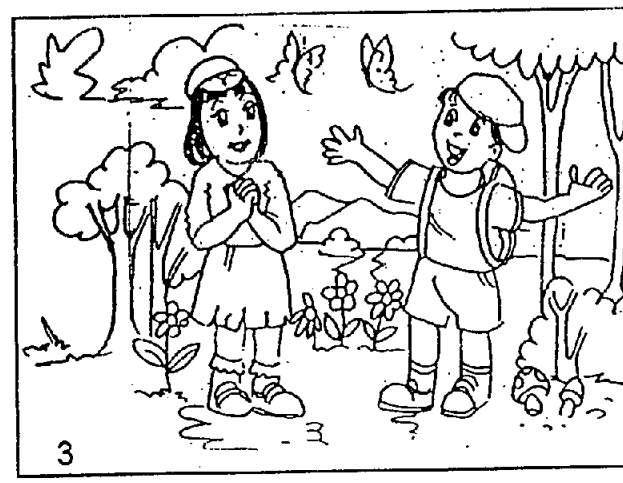

ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

3. **สนุกสนาน** **สามัคคี** **เสียใจ**

4. **เพื่อน** **ช่วยเหลือ** **เสียสละ**

แบบฝึกที่ 5.1

บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ

คำอธิบายวิธีทำ

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนบอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆ ให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่าง ให้นักเรียนบอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ ให้ได้มากที่สุด

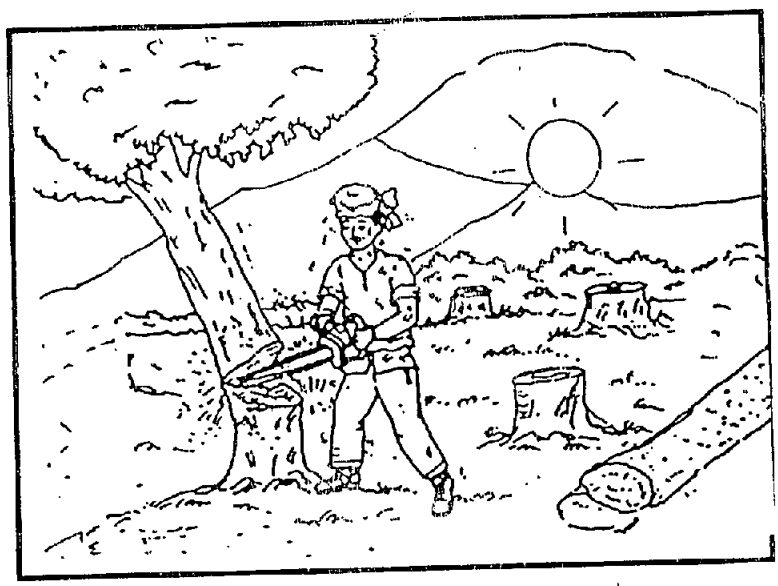

ต้นไม้หมดป่า น้ำท่วม

ถูกตำรวจจับ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล

แผ่นดินแห้งแล้ง ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนบอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ ให้ได้มากที่สุด

1.

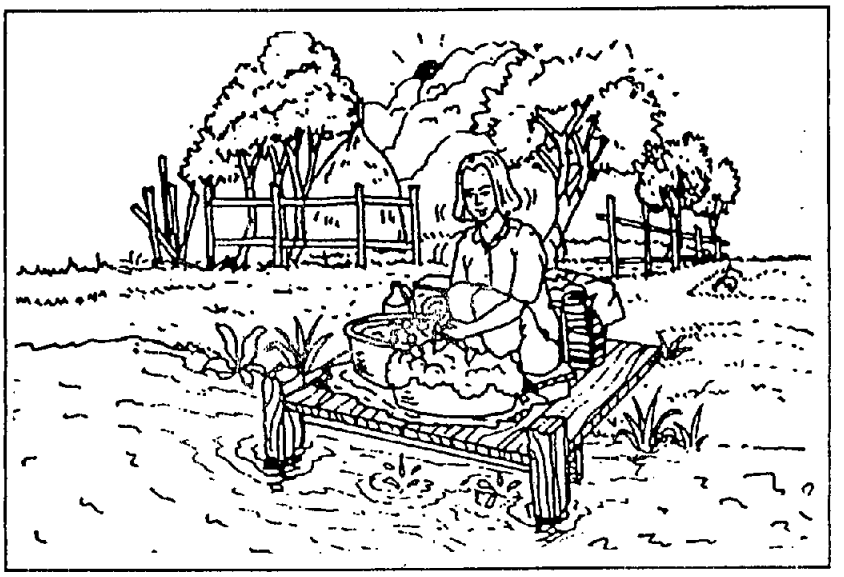

2.

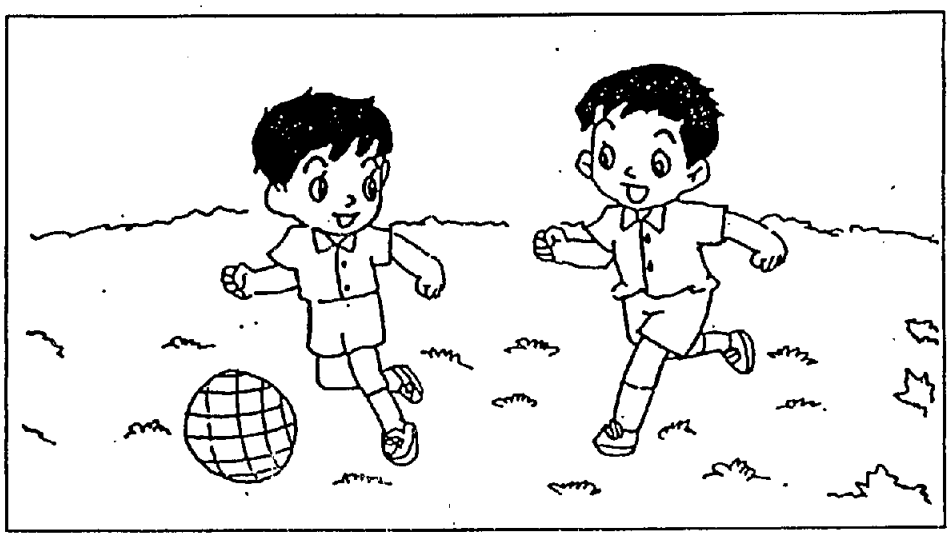

3.

4.

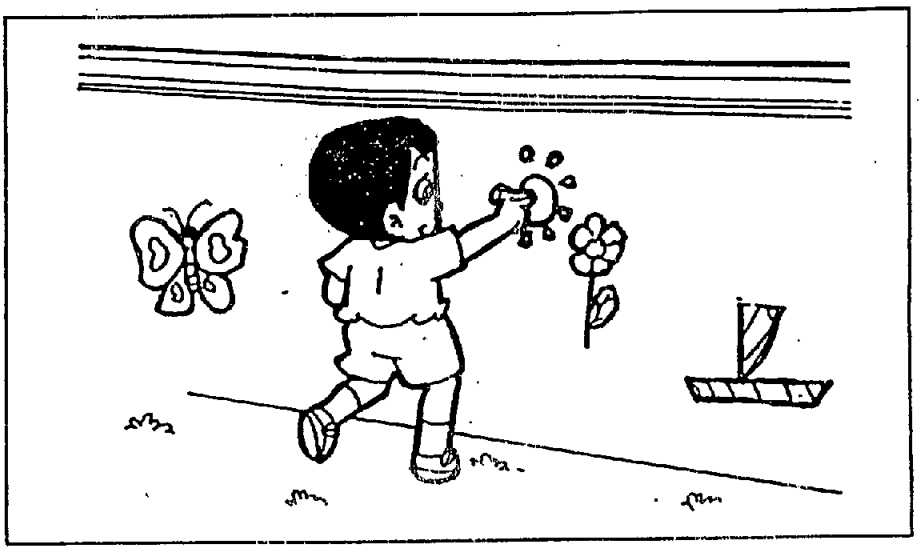

แบบฝึกที่ 5.2

เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกับข้อความที่กำหนดให้ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกับข้อความที่กำหนดให้ให้ได้มากที่สุด

(0) แดงไม่ทำการบ้าน

<u>คำตอบ</u> เพราะไม่เข้าใจในบทเรียน ..... จะทำให้สอบตก .....

จะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ..... เพราะขี้เกียจ .....

เพราะต้องช่วยงานพ่อแม่ ..... ฯลฯ .....

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกับข้อความที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1. เด็กชายแดงปวดฟัน

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ต้นกุหลาบของอารีตาย

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. เด็กหญิงนิดาไม่มาโรงเรียน

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ดาราได้รับของขวัญจากแม่

<u>คำตอบ</u> .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ 5.3

เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

บทสนทนา

อานนท์ " ประวิชช่วยกันดูซิว่ามีแมลงมากินผักของเราบ้างหรือเปล่า "

ประวิช " ไม่ต้องดูหรอก ครับ "

อานนท์ " อ้าว ! ทำไมละ "

ประวิช " ผมฉีดยาฆ่าแมลงไปเมื่อวานนี้เองครับ "

อานนท์ " เราไม่ควรใช้ยาฆ่าแมลงนะ เพราะเราปลูกผักไม่มาก เราสามารถดูแลทุกวันโดยไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลงเลยก็ได้ "

ฯลฯ

<u>ตัวอย่าง</u> (00) ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

ณ หมู่เกาะแห่งหนึ่งทางตอนใต้ของประเทศไทย มีเต่ากับนกเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งทั้งสองมาพบกัน และได้สนทนากันอย่างสนุกสนานโดยมีใจความดังนี้

บทสนทนา

นก : " สวัสดีพี่เต่าฉันอยากเป็นพี่เต่าจังเลยจะได้มีปลากินทุกวัน "

เต่า : " เป็นนกนะดีแล้ว จะได้ท่องเที่ยวไปได้ทั่วโลกเลย "

นก : " แต่ว่าบินไปไกล ๆ ก็เหนื่อยเหมือนกันนะ พี่เต่า"

เต่า : " ก็ยังดีกว่าพี่ ที่ต้องอยู่แต่ในน้ำ ดูซิพี่นะตัวเหี่ยวหมดแล้ว "

นก : " จริงซินะถ้านกเป็นเต่าตัวก็ต้องเหี่ยวแบบพี่เต่าและขนของฉันคงไม่สวยงามเหมือนตอนนี้ ตกลงฉันเป็นนกอย่างเดิมดีกว่า "

ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

1.

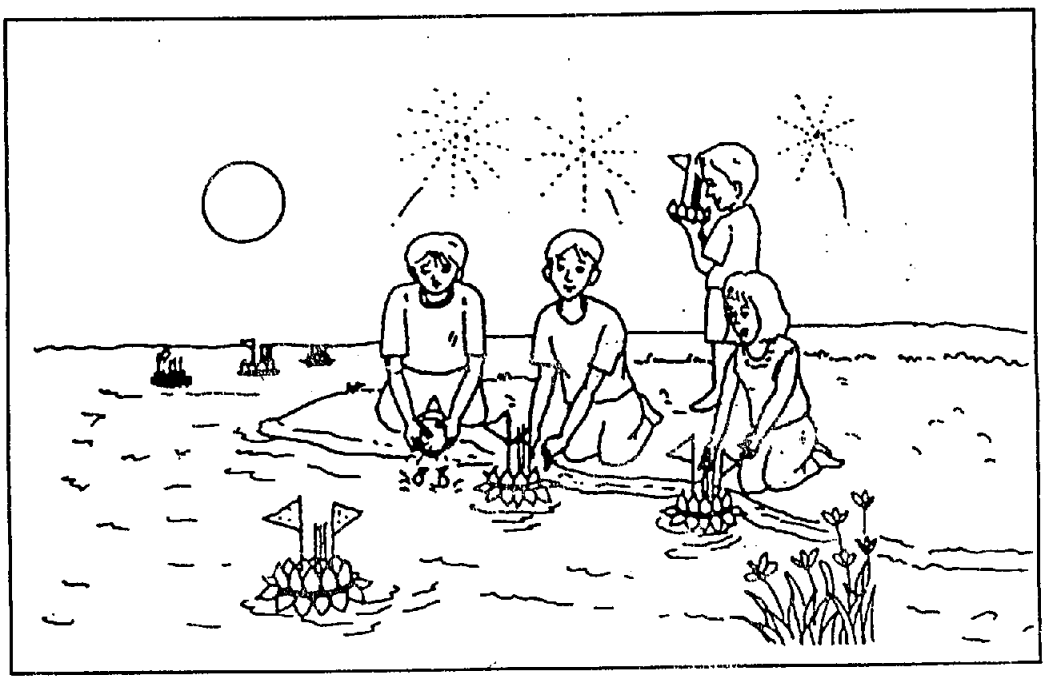

2.

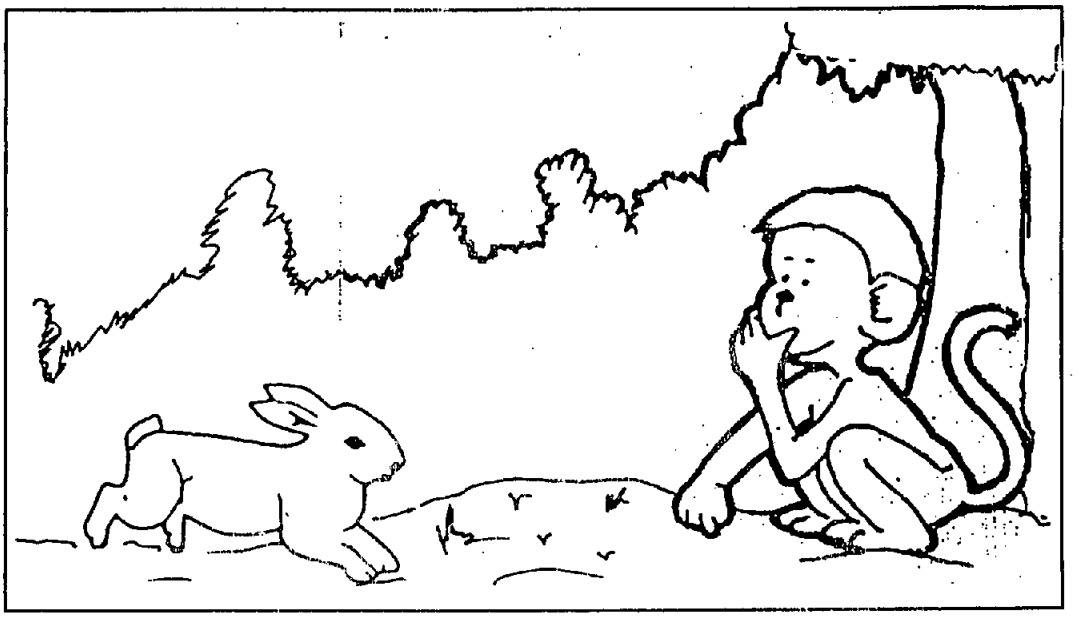

ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

3. สำลีและยาแดงเป็นเพื่อนรักกันและกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งขณะที่ทั้งสองกำลังเดินกลับบ้าน ก็ได้พูดคุยกันถึงงานวันปีใหม่ที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นอย่างตื่นเต้นว่า

4. ในป่าแห่งหนึ่ง มีพรานป่าได้เดินทางเข้าป่าลึกเพื่อจะล่าสัตว์มาขาย ขณะเดินทางอยู่นั้นก็ได้พบกับกระรอกพูดได้ กระรอกและพรานป่าก็ได้เดินทางไปด้วยกัน และก็ได้พูดคุยกันตลอดทาง ได้ความว่า

แบบฝึกที่ 6.1

บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

(0)

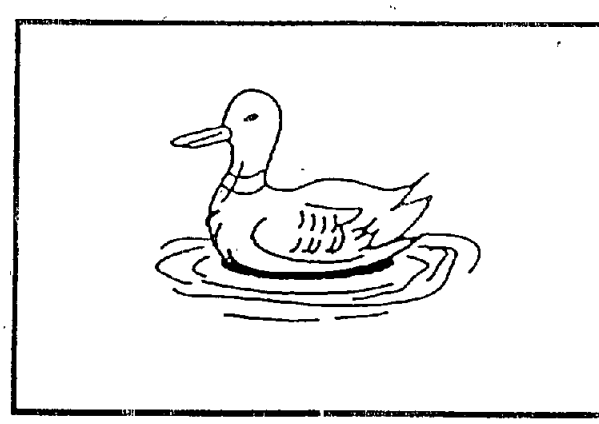

คนเลี้ยงเป็ด ..... พ่อค้าขายเป็ด .....

พ่อค้าขายข้าวหน้าเป็ด ..... แม่ค้าขายก๋วยเตี๋ยวเป็ด .....

เด็กขายไข่เค็ม ..... เด็กเก็บไข่เป็ด ..... ฯลฯ .....

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1.

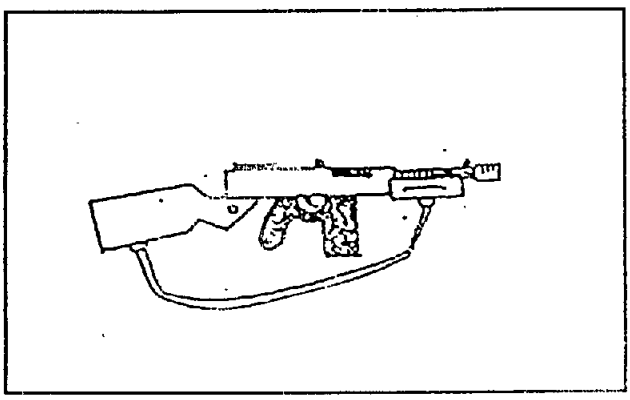

2.

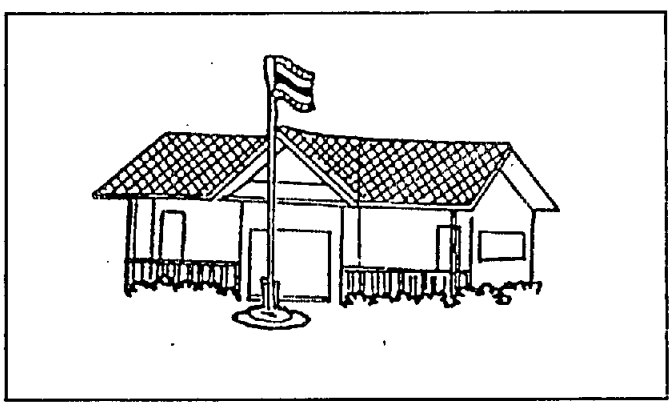

3.

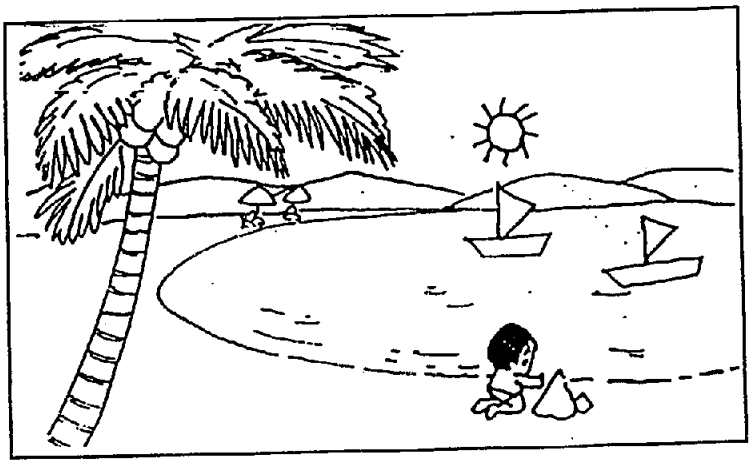

4.

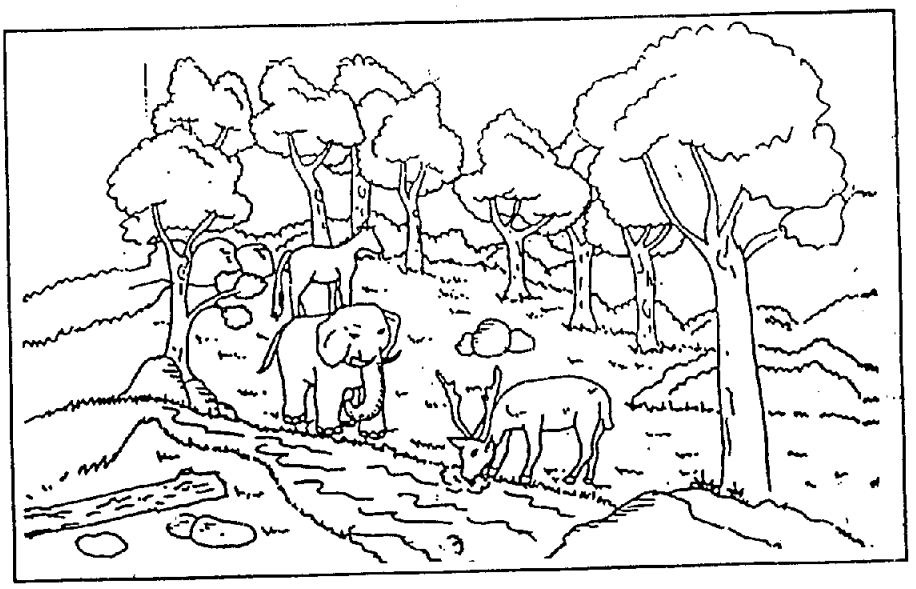

แบบฝึกที่ 6.2

แต่งเรื่องจากประโยค

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้น ๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญ นักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด ให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

(0) ถ้าฉันเป็นนักร้อง .....

เรื่องที่ 1 ถ้าฉันเป็นนักร้องฉันจะพยายามร้องเพลงให้ดีที่สุดให้ประทับใจผู้ฟัง.....
เพื่อที่จะได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป.....

เรื่องที่ 2 ถ้าฉันเป็นนักร้องฉันจะนำเงินที่ได้จากการร้องเพลงมาให้พ่อแม่.....
และจะไม่ให้พ่อแม่ต้องทำงานหนักอีกต่อไป.....

ฯลฯ

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากประโยคที่กำหนดให้ ให้ได้มากที่สุด

1. ถ้าฉันเป็นเศรษฐี

---

2. ถ้าฉันมีเพื่อนเป็นมนุษย์ต่างดาว

---

3. ถ้าฉันสามารถเหาะได้

4. ถ้าฉันอยู่คนเดียวในโลก

แบบฝึกที่ 6.3

เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง

<u>คำอธิบายวิธีทำ</u>

1. แบบฝึกฉบับนี้มี 4 ข้อ ให้เวลาในการทำ 20 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพ และชื่อเรื่องที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์
3. เมื่อนึกคำตอบได้แล้วให้เขียนลงในช่องว่างข้างล่างข้อนั้นๆให้ชัดเจนและอ่านง่าย
4. ไม่ต้องวิตกกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะผิด เพราะแบบฝึกนี้ไม่ได้คำนึงถึงความถูกหรือผิดเป็นสำคัญนักเรียนคิดหาคำตอบได้เต็มที่ โดยพยายามคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุดให้ได้คำตอบหลายแง่มุมและได้คำตอบที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น
5. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

<u>ตัวอย่าง</u> (0) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

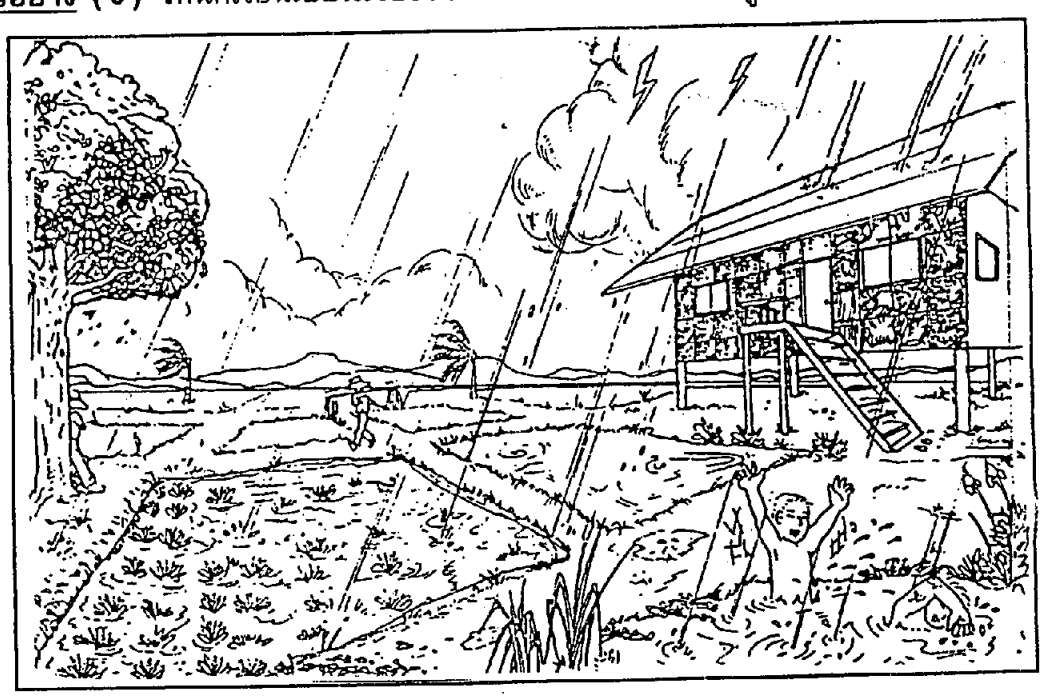

เย็นวันหนึ่งขณะที่ฝนตกลงมาอย่างหนัก สาธิตและอำนาจออกไปเล่นน้ำกลางสายฝนอย่างสนุกสนาน ทันใดนั้นฟ้าผ่าเปรี้ยงลงมาที่ต้นไม้ใหญ่ สาธิตและอำนาจตกใจจนเกือบจมน้ำทั้งสองร้องไห้และรีบขึ้นจากน้ำอย่างรวดเร็ว รีบวิ่งไปที่บ้านและก็พูดสัญญากับตัวเองว่าต่อไปนี้เขาจะไม่ออกไปเล่นน้ำ ตอนฝนตกอีกต่อไป

<u>ตัวอย่าง</u> (00) ให้นักเรียนเขียนเรื่องจาก ชื่อเรื่องกำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

เรื่อง ความหิว

นกแก้วและ นกขุนทองเป็นเพื่อนรักกันมาก ทั้งสองชอบดินทางท่องเที่ยวไปด้วยกันไม่เคยทะเลาะกัน แต่แล้ววันหนึ่งทั้งสองได้เดินทางไปที่หนองน้ำใหญ่ ได้พบปลาบู่ที่ตัวใหญ่มากตัวหนึ่งเกยตื้นอยู่ริมคลอง ทั้งสองหิวมากจึงทำให้ขาดสติยับยั้งชั่งใจ ต่างก็บอกว่าตนเองได้พบปลาตัวนี้ก่อนจึงได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรง ส่วนปลาบู่ก็พยายามตะเกียกตะกายลงไปที่หนองน้ำใหญ่ เพื่อที่จะรอดพ้นจากการเป็นอาหารของนกทั้งสองตัว และความพยายามของปลาบู่ก็ประสบผลสำเร็จ นกทั้งสองตัวพอเห็นว่าปลาบู่ ลงน้ำไปแล้วก็หยุดทะเลาะกันแล้วก็พูดว่า ถ้าเราไม่มัวแต่ทะเลาะกันอยู่ป่านนี้เราคงจะอิ่มกันแล้วนะ เพราะว่าปลาตัวนั้นก็น่าจะใหญ่พอสำหรับเราทั้งคู่

ชื่อ..... เลขที่ .....

ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

1.

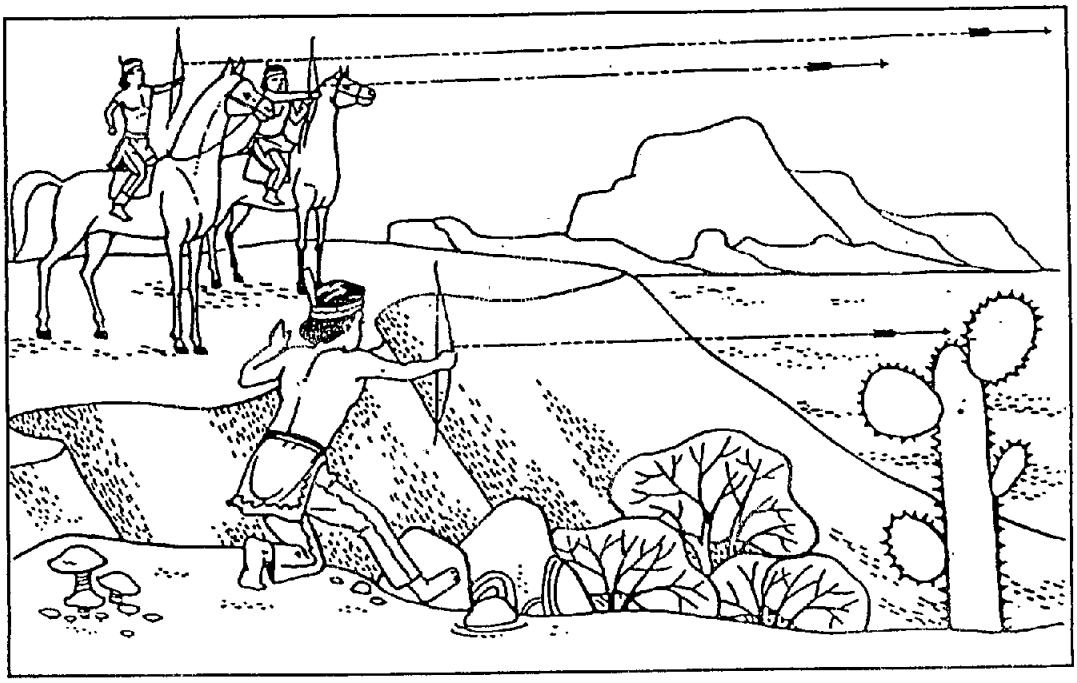

2.

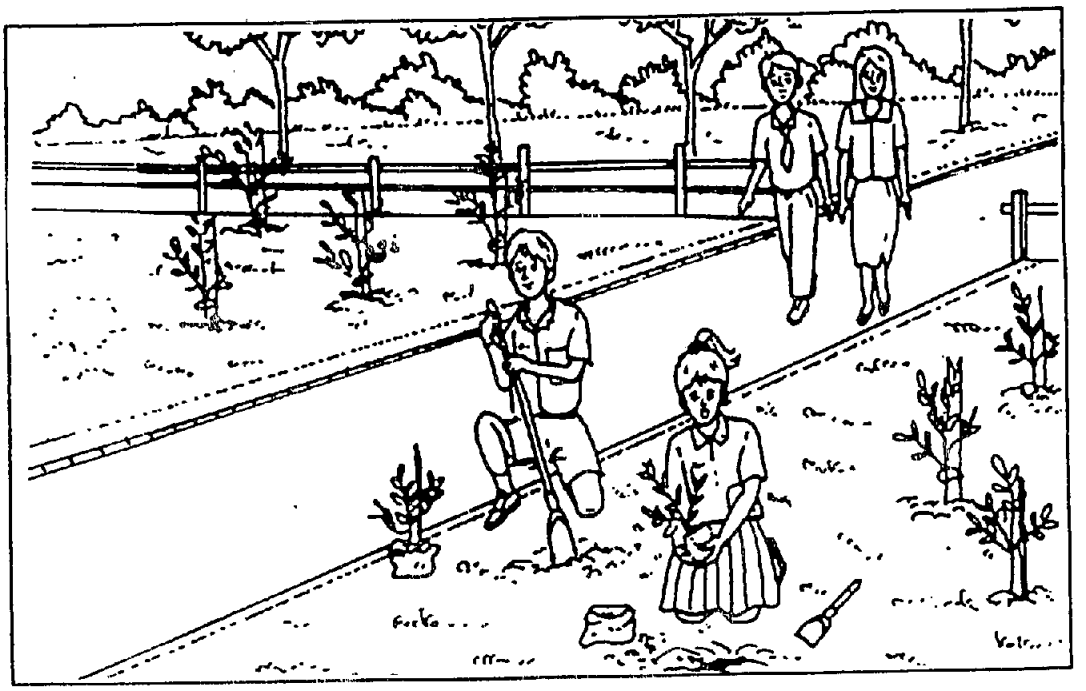

ข้อ 3 - 4 ให้นักเรียนเขียนเรื่องจาก ชื่อเรื่องกำหนดให้ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

3.

เรื่อง กล่องวิเศษ

4.

เรื่อง หมาจิ้งจอกใจดี

แบบทดสอบวัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพที่กำหนดให้ พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องและให้มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับภาพ มีความยาวไม่น้อยกว่า 10 บรรทัด

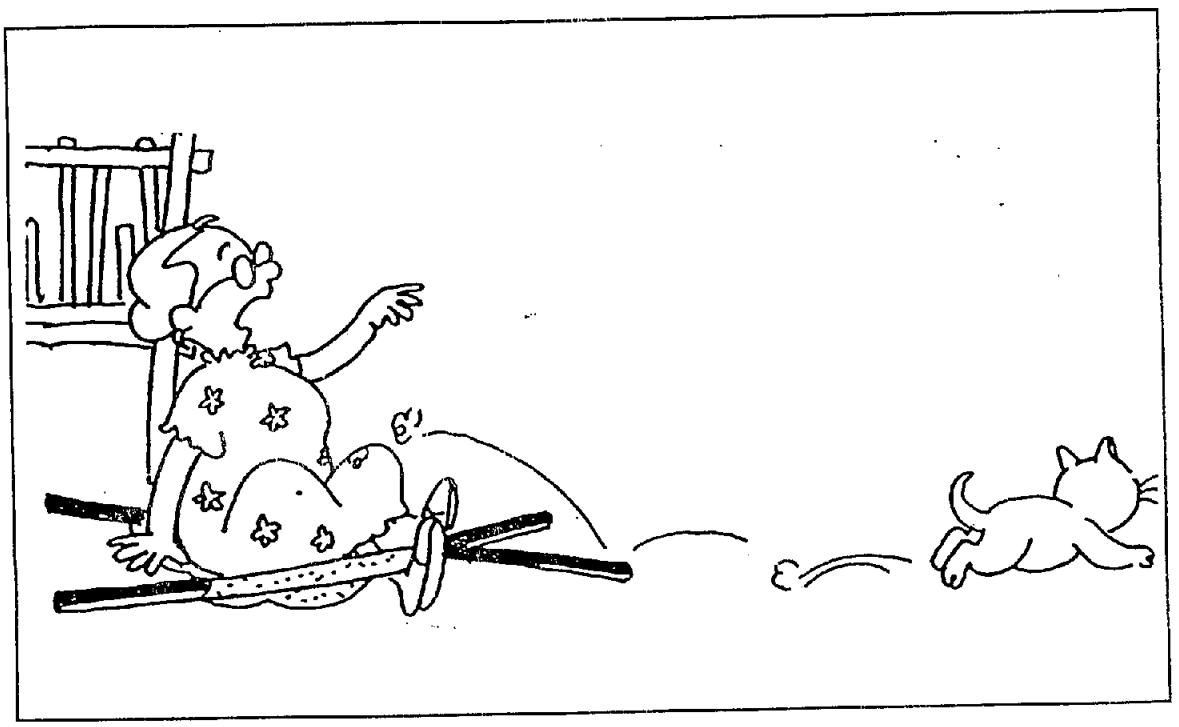

เรื่อง .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบฝึกการคิดอเนกนัย และแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. ผลการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการฝึกการคิดอเนกนัย
3. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 1 (หน่วย)
4. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 2 (กลุ่มหรือจำพวก)
5. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 3 (ความสัมพันธ์)
6. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 4 (ระบบ)
7. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 5 (การแปลงรูป)
8. ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 6 (การประยุกต์)

ตาราง 4 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบฝึกที่ใช้ในการฝึกการคิดอเนกนัย เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้าน

แบบฝึกที่	IOC
ด้านที่ 1 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปของหน่วย	
1.1 พวกเดียวกัน	1.00
1.2 สร้างคำใหม่	1.00
1.3 บอกสิ่งที่นึกถึง	1.00
ด้านที่ 2 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของกลุ่มหรือจำพวก	
2.1 ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้	1.00
2.2 ลักษณะร่วมกัน	1.00
2.3 สมาชิกของเรา	1.00
ด้านที่ 3 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของความสัมพันธ์	
3.1 ภาพบอกความหมาย	1.00
3.2 คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน	1.00
3.3 ความเหมือนหรือคล้ายกัน	1.00
ด้านที่ 4 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของระบบ	
4.1 แต่งประโยคจากภาพ	1.00
4.2 แต่งประโยคจากตัวอักษร	1.00
4.3 เขียนเรื่องจากภาพและคำศัพท์	1.00
ด้านที่ 5 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของการแปลงรูป	
5.1 บอกผลที่จะตามมาจากการกระทำในภาพ	1.00
5.2 เขียนข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล	1.00
5.3 เขียนบทสนทนาจากภาพและเนื้อเรื่อง	1.00
ด้านที่ 6 แบบฝึกความคิดอเนกนัยในรูปแบบของการประยุกต์	
6.1 บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพ	1.00
6.2 แต่งเรื่องจากประโยค	1.00
6.3 เขียนเรื่องจากภาพและชื่อเรื่อง	1.00
แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์	1.00

ตาราง 5 ผลการทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการฝึกการคิดอเนกนัย

นักเรียนคนที่	ก่อนฝึก	หลังฝึก	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึก D	กำลังสองของผลต่าง D^2	นักเรียนคนที่	ก่อนฝึก	หลังฝึก	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึก D	กำลังสองของผลต่าง D^2
1	7	8	1	1	16	8	8	0	0
2	5	6	1	1	17	7	8	1	1
3	4	6	2	4	18	6	8	2	4
4	6	8	2	4	19	5	6	1	1
5	5	7	2	4	20	4	6	2	4
6	5	6	1	1	21	6	7	1	1
7	5	7	2	4	22	5	6	1	1
8	5	6	1	1	23	6	7	1	1
9	6	6	0	0	24	6	7	1	1
10	5	7	2	4	25	6	6	0	0
11	4	4	0	0	26	7	8	1	1
12	5	6	1	1	27	6	7	1	1
13	8	8	0	0	28	6	8	2	4
14	4	6	2	4	29	6	7	1	1
15	4	6	2	4	30	8	8	0	0

ตาราง 6 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 1 (หน่วย)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 1											
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	22	33	96	151	14	4	18	36	37	4	56	97
2	20	66	52	138	16	8	15	39	24	44	32	100
3	11	25	102	138	11	6	16	33	12	6	25	43
4	10	50	107	167	9	5	17	31	2	28	117	147
5	14	63	47	124	10	7	13	30	12	27	10	49
6	20	48	84	152	12	7	15	34	21	37	12	70
7	23	100	92	215	13	4	18	35	28	90	50	168
8	28	48	77	153	11	9	17	37	29	38	65	132
9	22	56	60	138	10	10	16	36	14	35	19	68
10	19	31	95	145	8	6	16	30	17	12	29	58
11	47	13	30	90	8	9	15	32	9	6	0	15
12	20	74	84	178	11	7	17	35	42	59	78	179
13	22	100	79	201	19	6	18	43	19	99	23	141
14	24	56	82	162	19	11	17	47	30	35	41	106
15	13	43	67	123	7	8	13	28	26	9	57	92
16	14	51	104	169	12	5	17	34	12	10	45	67
17	19	63	82	164	19	9	18	46	22	43	28	93
18	32	91	62	185	19	8	16	43	35	63	37	135
19	14	33	91	138	12	4	17	33	17	9	32	58
20	23	51	55	129	10	12	12	34	37	48	21	106
21	14	87	63	164	9	7	17	33	26	60	30	116
22	13	39	61	113	12	5	18	35	18	9	12	39
23	13	46	29	88	9	9	10	28	27	58	17	102
24	40	54	103	197	6	5	15	26	68	39	135	242
25	23	62	92	177	22	7	19	48	37	41	26	104
26	26	86	63	175	18	6	16	40	28	49	23	100
27	11	54	61	126	9	6	14	29	11	26	13	50
28	10	33	113	156	9	6	17	32	10	16	84	110
29	21	46	71	138	19	8	17	44	20	29	77	126
30	22	81	123	226	19	9	19	47	23	43	76	142
รวม	610	1683	2327	4620	382	213	483	1078	713	1072	1270	3055
เฉลี่ย	20.33	56.1	77.57	154	12.73	7.1	16.1	35.93	23.77	35.73	42.33	101.8

ตาราง 7 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 2 (กลุ่มหรือจำพวก)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 2											
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	16	19	62	97	12	16	10	38	3	9	11	23
2	29	13	62	104	21	12	9	42	7	4	12	23
3	64	20	77	161	37	19	8	64	32	17	6	55
4	49	8	96	153	24	6	9	39	27	9	17	53
5	17	13	80	110	15	10	10	35	11	10	21	42
6	57	24	101	182	29	20	9	58	27	14	23	64
7	23	18	79	120	19	18	9	46	17	11	23	51
8	23	18	71	112	13	16	9	38	6	5	12	23
9	27	21	68	116	16	19	10	45	3	9	11	23
10	28	17	66	111	21	11	10	42	2	8	5	15
11	13	12	30	55	12	9	6	27	0	2	6	8
12	21	19	63	103	17	16	9	42	14	24	13	51
13	37	34	87	158	27	25	9	61	18	47	5	70
14	25	24	46	95	22	21	8	51	17	15	2	34
15	18	24	59	101	16	16	8	40	8	29	6	43
16	41	33	96	170	28	19	8	55	17	40	28	85
17	40	35	93	168	32	31	10	73	25	41	12	78
18	35	23	95	153	15	17	9	41	14	10	28	52
19	39	23	74	136	26	20	9	55	19	28	10	57
20	25	26	79	130	17	20	9	46	14	26	10	50
21	29	14	49	92	19	12	9	40	11	15	3	29
22	17	9	36	62	12	9	8	29	3	5	3	11
23	19	17	41	77	18	15	7	40	13	11	1	25
24	17	14	52	83	13	12	8	33	7	2	17	26
25	31	15	98	144	27	14	10	51	26	11	49	86
26	46	20	60	126	32	17	8	57	18	10	14	42
27	25	23	54	102	21	19	8	48	12	16	9	37
28	17	18	53	88	15	14	8	37	6	14	8	28
29	23	24	54	101	20	19	9	48	8	20	15	43
30	56	21	73	150	39	14	9	62	47	17	33	97
รวม	907	599	2054	3560	635	486	262	1383	432	479	413	1324
เฉลี่ย	30.23	19.97	68.47	118.7	21.17	16.2	8.733	46.1	14.4	15.97	13.77	44.13

ตาราง 8 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 3 (ความสัมพันธ์)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 3										
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น			ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	14	32	31	77	11	6	17	1	3	7	11
2	16	39	45	100	15	8	23	1	5	8	14
3	8	32	37	77	9	9	18	0	0	1	1
4	14	35	39	88	13	11	24	3	4	3	10
5	9	39	27	75	8	6	14	0	0	3	3
6	9	41	31	81	8	8	16	0	0	0	0
7	9	34	35	78	8	10	18	0	5	0	5
8	9	38	28	75	8	9	17	0	7	1	8
9	13	39	35	87	12	9	21	5	0	0	5
10	11	27	27	65	9	10	19	0	0	0	0
11	1	21	22	44	1	6	7	0	3	0	3
12	11	42	35	88	10	9	19	0	0	0	0
13	13	50	23	86	13	10	23	4	7	6	17
14	3	25	23	51	3	7	10	0	10	0	10
15	8	16	27	51	8	8	16	0	2	1	3
16	18	42	30	90	16	9	25	2	5	2	9
17	14	49	26	89	14	8	22	7	5	6	18
18	24	54	39	117	23	11	34	26	29	7	62
19	17	42	29	88	16	9	25	3	3	6	12
20	11	40	34	85	10	10	20	0	6	1	7
21	22	45	33	100	18	7	25	10	16	0	26
22	4	31	25	60	4	6	10	0	4	3	7
23	13	34	23	70	10	8	18	10	0	0	10
24	13	27	27	67	12	9	21	4	3	0	7
25	13	38	20	71	13	8	21	3	3	0	6
26	12	39	30	81	12	12	24	2	4	3	9
27	16	22	34	72	15	10	25	3	3	0	6
28	15	33	21	69	13	9	22	1	1	0	2
29	13	41	32	86	12	9	21	3	0	3	6
30	14	25	37	76	11	9	20	2	0	1	3
รวม	367	1072	905	2344	335	260	595	90	128	62	280
เฉลี่ย	12.23	35.73	30.17	78.13	11.17	8.667	19.83	3	4.267	2.067	9.333

ตาราง 9 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 4 (ระบบ)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 4											
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	22	7	8	37	10	5	6	21	16	4	6	26
2	26	7	5	38	10	7	5	22	1	13	3	17
3	15	11	4	30	10	10	3	23	10	9	2	21
4	15	8	6	29	7	6	4	17	2	8	6	16
5	14	5	3	22	11	5	3	19	4	0	0	4
6	23	5	4	32	13	4	4	21	7	0	2	9
7	26	23	8	57	13	17	5	35	8	23	7	38
8	26	7	4	37	6	6	3	15	0	1	2	3
9	29	5	4	38	8	3	4	15	2	0	1	3
10	16	7	6	29	4	7	6	17	0	7	6	13
11	12	3	3	18	10	3	3	16	3	9	0	12
12	18	6	3	27	8	6	3	17	8	5	3	16
13	25	18	3	46	13	12	3	28	11	8	0	19
14	16	6	2	24	3	6	2	11	0	12	0	12
15	21	8	2	31	7	8	2	17	3	9	0	12
16	26	11	6	43	17	8	6	31	6	14	0	20
17	16	16	4	36	9	10	4	23	4	16	2	22
18	22	14	4	40	8	14	4	26	0	22	4	26
19	30	8	3	41	17	7	3	27	17	13	0	30
20	22	15	3	40	11	11	3	25	3	16	0	19
21	27	1	5	33	13	1	5	19	12	0	3	15
22	13	7	3	23	12	7	3	22	7	7	3	17
23	9	6	3	18	5	6	3	14	0	14	2	16
24	22	3	5	30	8	3	4	15	6	3	6	15
25	14	6	4	24	8	6	4	18	8	7	0	15
26	18	5	5	28	7	4	5	16	3	8	7	18
27	16	9	4	29	9	9	4	22	0	11	3	14
28	19	7	3	29	13	6	3	22	8	3	3	14
29	31	14	6	51	14	14	5	33	8	36	0	44
30	28	11	5	44	18	11	5	34	17	30	6	53
รวม	617	259	128	1004	302	222	117	641	174	308	77	559
เฉลี่ย	20.57	8.633	4.267	33.47	10.07	7.4	3.9	21.37	5.8	10.27	2.567	18.63

ตาราง 10 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 5 (การแปลงรูป)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 5											
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	15	46	5	66	11	24	4	39	0	15	3	18
2	17	43	5	65	10	13	5	28	0	5	12	17
3	26	16	2	44	15	8	2	25	0	0	3	3
4	25	10	5	40	16	6	4	26	3	0	3	6
5	22	21	4	47	13	10	4	27	0	8	0	8
6	18	14	3	35	13	8	3	24	0	0	5	5
7	27	18	4	49	15	8	4	27	0	0	3	3
8	29	28	4	61	18	16	3	37	5	0	0	5
9	19	26	4	49	13	9	4	26	0	6	3	9
10	22	14	2	38	12	7	2	21	0	0	3	3
11	13	25	2	40	10	15	2	27	7	12	3	22
12	23	21	3	47	14	16	3	33	0	6	0	6
13	31	30	3	64	15	15	3	33	0	12	3	15
14	14	9	3	26	6	4	3	13	0	0	0	0
15	22	6	2	30	11	5	2	18	0	0	0	0
16	21	18	4	43	13	9	4	26	2	0	3	5
17	20	17	6	43	13	10	5	28	1	0	5	6
18	32	24	7	63	18	15	5	38	9	3	8	20
19	21	17	4	42	13	9	4	26	2	0	3	5
20	17	13	3	33	9	8	3	20	0	3	7	10
21	18	13	7	38	11	9	7	27	2	0	10	12
22	16	14	3	33	10	9	3	22	6	1	3	10
23	10	15	4	29	8	11	4	23	0	5	4	9
24	14	15	3	32	11	8	3	22	0	0	3	3
25	29	39	4	72	19	28	4	51	1	12	0	13
26	26	43	3	72	15	16	3	34	0	14	8	22
27	27	32	3	62	19	12	3	34	5	0	1	6
28	30	40	2	72	18	22	2	42	4	6	1	11
29	15	25	7	47	13	16	7	36	0	8	10	18
30	41	64	8	113	16	21	6	43	13	26	7	46
รวม	660	716	119	1495	398	367	111	876	60	142	114	316
เฉลี่ย	22	23.87	3.967	49.83	13.27	12.23	3.7	29.2	2	4.733	3.8	10.53

ตาราง 11 ข้อมูลจากการฝึกการคิดอเนกนัยของนักเรียนด้านที่ 6 (การประยุกต์)

เลขที่	คะแนนการฝึกด้านที่ 6											
	ความคิดคล่องแคล่ว				ความคิดยืดหยุ่น				ความคิดริเริ่ม			
	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม	1.1	1.2	1.3	รวม
1	24	11	4	39	14	7	4	25	11	6	7	24
2	39	9	2	50	9	8	2	19	34	6	6	46
3	27	7	3	37	17	7	3	27	1	1	0	2
4	1	6	3	10	1	6	3	10	0	9	5	14
5	19	5	3	27	14	5	3	22	6	0	4	10
6	18	9	4	31	12	9	4	25	8	3	8	19
7	4	7	4	15	3	7	4	14	0	1	6	7
8	20	7	3	30	15	7	3	25	0	6	0	6
9	28	6	3	37	20	5	3	28	1	6	3	10
10	1	6	3	10	1	4	3	8	0	0	0	0
11	1	1	2	4	1	1	2	4	0	0	6	6
12	8	4	4	16	4	4	4	12	0	0	9	9
13	26	8	4	38	13	5	4	22	2	0	6	8
14	23	3	4	30	13	3	4	20	3	2	3	8
15	7	7	3	17	5	4	3	12	0	0	0	0
16	34	7	4	45	17	6	4	27	6	3	6	15
17	27	6	2	35	15	5	2	22	6	3	0	9
18	35	8	3	46	17	6	3	26	6	6	4	16
19	34	7	3	44	16	4	3	23	9	0	3	12
20	18	6	3	27	11	6	3	20	4	11	0	15
21	12	5	2	19	8	5	2	15	4	0	0	4
22	21	4	1	26	16	4	1	21	7	3	2	12
23	10	5	2	17	6	3	2	11	2	0	3	5
24	17	3	4	24	9	3	4	16	1	0	6	7
25	14	3	3	20	9	3	3	15	2	0	2	4
26	15	4	1	20	10	4	1	15	3	0	3	6
27	35	10	3	48	7	7	3	17	13	5	2	20
28	27	5	4	36	12	5	4	21	5	2	6	13
29	23	8	4	35	15	8	4	27	17	6	8	31
30	30	9	3	42	14	5	3	22	6	6	9	21
รวม	598	186	91	**875**	324	156	91	571	157	85	117	**359**
เฉลี่ย	19.93	6.2	3.033	**29.17**	10.8	5.2	3.033	19.03	5.233	2.833	3.9	**11.97**

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์วัญญา วิศาลาภรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธ์พานิช อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. นางจิรภา มาลัยธรรม ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวลัดดา แก้วประเสริฐชัย
เกิดวันที่	26 กุมภาพันธ์ 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
ที่อยู่ปัจจุบัน	56/117 หมู่บ้านพนาสนธ์ 6 ถนนนิมิตใหม่ คลองสามวา กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

2524	ม.ศ. 3 โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
2526	ม.ศ. 5 โรงเรียนสตรีประเทืองวิทย์ กรุงเทพมหานคร
2531	ศศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
2544	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร